

ZAKONIK BR. 06/L-074

O KRIVIČNOM ZAKONIKU REPUBLIKE KOSOVO

Skupština Republike Kosova,
Na osnovu člana 65. (1) Ustava Republike Kosovo,

Usvaja:

KRIVIČNI ZAKONIK REPUBLIKE KOSOVO

OPŠTI DEO

**GLAVA I
OSNOVNE ODREDBE**

**Član 1.
Osnove i granice krivičnih sankcija**

1. Krivična dela i krivične sankcije propisuju se samo za ona dela kojima se ugrožavaju ili krše ljudska prava i slobode, kao i druga prava i društvene vrednosti zagarantovane i zaštićene Ustavom Republike Kosovo i međunarodnim pravom, čija se zaštita ne može ostvariti bez krivičnih sankcija pravne države.
2. Propisivanje krivičnih dela, vrste mera i visina krivičnih sankcija za izvršioce krivičnih dela, zasnovani su na nužnost krivično-pravne sankcije i srazmernost stepenu i prirodi opasnosti za ljudska prava i slobode i društvene vrednosti.

**Član 2.
Načelo zakonitosti**

1. Krivična dela, krivične sankcije i mere obaveznog tretiranja utvrđuju se jedino zakonom.
2. Nikome se ne može izreći krivična sankcija, niti mera obaveznog tretiranja za delo, koje pre nego što je izvršeno, nije bilo utvrđeno zakonom kao krivično delo i za koje nije bila propisana krivična sankcija niti mera obaveznog tretiranja.
3. Definicija krivičnog dela mora da bude precizno propisana, a analogno tumačenje nije dozvoljeno. U slučaju nedoumica, definicija krivičnog dela tumači se u korist lica protiv kojeg se vodi krivični postupak.

**Član 3.
Primena najpovoljnijeg zakona**

1. Na izvršioca se primenjuje zakon koji je važio u vreme izvršenja krivičnog dela.
2. U slučaju izmene važećeg zakona pre izricanja pravosnažne odluke, primeniće se zakon koji je najpovoljniji za izvršioca.
3. Ako novi zakon više ne inkriminiše delo, a izvršilac je osuđen pravosnažnom presudom na osnovu prethodnog zakona, krivična sankcija neće početi sa izvršenjem, ili ukoliko je započeto, ista će biti obustavljena.

4. Zakon koji je izričito važio za određeno vreme, primenjuje se za krivična dela koja su izvršena dok je bio na snazi, i po prestanku svog važenja, sem ukoliko sam zakon izričito propisuje drugačije.

Član 4. Krivične sankcije i mere obaveznog lečenja

1. Krivične sankcije su:

- 1.1. glavne kazne;
- 1.2. alternativne kazne;
- 1.3. dopunske kazne; i
- 1.4. sudska opomena.

2. Mere obaveznog lečenja koje se mogu izreći izvršiocu, koji nije krivično odgovoran ili je zavistan od droge ili alkohola, su:

- 2.1. obavezno psihijatrijsko lečenje i zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi;
- 2.2. obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi; i
- 2.3. obavezno lečenje sa rehabilitacijom zavisnika od droge ili alkohola.

Član 5. Ograničenja u izvršenju krivičnih sankcija i mera obaveznog lečenja

Pri izvršenju krivične sankcije ili mere obaveznog lečenja, izvršiocu mogu da se ograniče određena prava samo u meri koja odgovara prirodi ili suštini sankcije ili mere, i samo na način kojim se obezbeđuje poštovanje njegovog ili njenog ličnog dostojanstva i koji je u saglasnosti sa Ustavom i zakonodavstvom na snazi.

Član 6. Primena opšteg dela ovog zakonika

Odredbe opšteg dela ovog zakonika primenjuju se na sva krivična dela propisana u zakonima Republike Kosovo.

GLAVA II KRIVIČNA DELA I KRIVIČNA ODGOVORNOST

Član 7. Krivično delo

Krivično delo je protivzakonita radnja koja je zakonom propisana kao krivično delo, čija su obeležja propisana zakonom i za koje je zakonom propisana krivična sankcija ili mera obaveznog lečenja.

Član 8. Način izvršenja krivičnog dela

1. Krivično delo može biti izvršeno delovanjem ili nedelovanjem.
2. Krivično delo je izvršeno nedelovanjem samo kada izvršilac nije preduzeo radnju koju je bio obavezan da preduzme.

Član 9.
Vreme izvršenja krivičnog dela

Krivično delo je izvršeno u vreme kada je izvršilac delovao ili je trebao da deluje, bez obzira na vreme postupanja posledice.

Član 10.
Mesto izvršenja krivičnog dela

1. Krivično delo je izvršeno na mestu na kojem je izvršilac delovao ili bio dužan da deluje, kao i na mestu gde je nastupila posledica.
2. Krivično delo je pripremljeno ili pokušano, kako na mestu na kojem je izvršilac delovao, tako i na mestu na kojem je izvršilac hteo da posledica nastupi.

Član 11.
Delo manjeg značaja

Delo manjeg značaja ne predstavlja krivično delo, iako sadrži obeležja krivičnog dela propisana zakonom, već to predstavlja delo manjeg značaja. Delo se smatra manjeg značaja ukoliko je njegova opasnost nepoznata zbog prirode ili težine dela, ako nema štetnih posledica i nedostataka, zbog okolnosti pod kojima je delo izvršeno, zbog niskog stepena krivične odgovornosti izvršioca, ili ličnih okolnosti izvršioca.

Član 12.
Nužna odbrana

1. Delo izvršeno u nužnoj odbrani nije krivično delo.
2. Nužna odbrana je ona koja je neophodna da izvršilac odvrati protivzakonit, stvaran i neposredan napad na sebe ili drugo lice, pod uslovom da vrsta odbrane bude srazmerna stepenu opasnosti koji predstavlja napad.
3. Nesrazmera između napada i odvratanja od napada smatra se prekoračenjem granice nužne odbrane.
4. Izvršilac koji prekorači granicu nužne odbrane može se blaže kazniti. Ako izvršilac prekorači granicu nužne odbrane zbog jake traume ili straha izazvanih napadom, može biti oslobođen od kazne.

Član 13.
Krajnja nužda

1. Delo izvršeno pod uslovima krajnje nužde nije krivično delo.
2. Krajnja nužda postoji kad je krivično delo izvršeno kako bi izvršilac otklonio od sebe ili drugog lica neposrednu i neizazvanu opasnost, koja se nije mogla izbeći na drugi način, pod uslovom da time naneto zlo ne bude veće od zla koje je pretilo.
3. Kada izvršilac sam izaziva opasnost, iz nehata, ili je prekoračio granice nužne odbrane, kažnjava se blaže. Kad izvršilac prekorači granice nužne odbrane pod naročito olakšavajućim okolnostima, on može biti oslobođen od kazne.
4. Nema krajnje nužde ako je izvršilac bio zakonom obavezan da se izloži opasnosti.

Član 14. Nasilje ili pretnja

1. Delo izvršeno pod uticajem nepodnošljivog nasilja ili pretnje kojima se izvršilac nije mogao odupreti, nije krivično delo samo ako izvršilac, neposredno posle prestanka opasnosti, prijavi prinudu i protivzakonito delo pred nadležnim organima.
2. Ukoliko je krivično delo izvršeno pod uticajem podnošljivog nasilja ili podnošljive pretnje kojima se izvršilac nije mogao odupreti, kazna se može ublažiti samo ako izvršilac, neposredno posle prestanka opasnosti, prijavi prinudu i protivzakonito delo pred nadležnim organima.
3. Onaj ko primeni silu ili pretnju iz stava 1. i 2. ovog člana smatraće se izvršiocom krivičnog dela.

Član 15. Dela izvršena pod prinudom

1. Delo izvršeno pod prinudom nije krivično delo.
2. Delo je izvršeno pod prinudom kada izvršilac, suočen sa neizbežnim nasiljem ili pretnjom koja se ne može izbeći a koja ugrožava život, telo ili slobodu, izvrši protivzakonito delo kako bi otklonio opasnost od sebe ili drugih lica. Smatraće se da je delo izvršeno pod prinudom samo ako izvršilac, odmah posle prestanka opasnosti, prijavi prinudu i protivzakonito delo nadležnim organima.
3. Delo nije izvršeno pod prinudom ako, i u meri u kojoj se od izvršioca može očekivati, u predviđenim okolnostima prihvati opasnost, naročito ako je sam izazvao opasnost, ili je bio zakonom obavezan da se suoči sa takvom neposrednom silom ili pretnjom sile. Pod takvim okolnostima kazna se može ublažiti.

Član 16. Naredbe pretpostavljenih

1. Kad lice izvrši krivično delo na osnovu naređenja državnog organa ili svog pretpostavljenog, vojnog ili civilnog, izvršilac se ne oslobađa krivične odgovornosti, osim u ovim slučajevima:
 - 1.1. izvršilac je bio zakonom obavezan da izvrši takvo naređenje;
 - 1.2. izvršilac nije znao da je to naređenje protivpravno; i
 - 1.3. to naređenje nije bilo očigledno protivpravno.
2. Nalozi za genocid, ratne zločine ili zločini protiv čovečnosti su nezakoniti u svim okolnostima.

Član 17. Krivično delo

1. Izvršilac krivičnog dela je krivično odgovoran ako je uračunljiv i krivično delo je izvršio iz umišljaja ili iz nehata.
2. Lice je krivično odgovorno za krivično delo izvršeno iz nehata samo ako je to izričito propisano zakonom.
3. Lice nije krivično odgovorno ako je u vreme izvršenja krivičnog dela bilo ispod četrnaest (14) godina.

Član 18.**Neuračunljivost i smanjena uračunljivost**

1. Smatra se da je izvršilac krivičnog dela neuračunljiv ako je u vreme izvršenja krivičnog dela bolovao od trajne ili privremene duševne bolesti, ako je bio mentalno poremećen ili je zaostalog duševnog razvoja, što je uticalo na njegove mentalne funkcije tako da nije mogao da shvati prirodu i značaj niti posledice svog činjenja ili nečinjenja, ili tako da nije bio u stanju da upravlja svojim činjenjem ili nečinjenjem, niti da shvati da izvršava krivično delo.

2. Smatra se da je izvršilac krivičnog dela smanjeno uračunljiv ako je u vreme izvršenja krivičnog dela njegova sposobnost da shvati prirodu i značaj ili posledice svojih činjenja ili nečinjenja bila bitno umanjena zbog nekog od razloga nabrojanih u stavu 1. ovog člana. Takav izvršilac smatra se krivično odgovornim, ali će sud imati u vidu ove okolnosti prilikom odlučivanja o trajanju i vrsti kazne ili mere obaveznog lečenja.

Član 19.**Izvršenje krivičnog dela u stanju opijenosti**

Izvršilac je krivično odgovoran ako je upotrebom alkohola, narkotika ili na drugi način sam sebe doveo u stanje u kojem nije mogao da shvati značaj svog činjenja ili nečinjenja niti da upravlja svojim postupcima ako su, pre nego što je sebe doveo u to stanje, takvo činjenje ili nečinjenje bili deo njegove namere, ili ako je krivično delo izvršio iz nehata a zakon propisuje krivičnu odgovornost za izvršenje tog krivičnog dela iz nehata.

Član 20.**Uzročna veza**

Izvršilac nije krivično odgovoran ako ne postoji uzročna veza između činjenja ili nečinjenja i njihove posledice.

Član 21.**Umišljaj**

1. Krivično delo može da se izvrši sa direktnim ili eventualnim umišljajem.
2. Izvršilac postupa sa direktnim umišljajem ako je bio svestan svog dela i hteo njegovo izvršenje.
3. Izvršilac postupa sa eventualnim umišljajem ako je bio svestan da njegovo činjenje ili nečinjenje može dovesti do zabranjene posledice i pristao na to.

Član 22.**Svest, umišljaj, nehat ili namera**

Svest, umišljaj, nehat ili namera kao obavezni elementi krivičnog dela mogu se izvesti iz činjeničnih okolnosti.

Član 23.**Nehat**

1. Krivično delo može da se izvrši iz svesnog ili nesvesnog nehata.
2. Izvršilac postupa iz svesnog nehata kad je bio svestan da zabranjena posledica može da nastupi kao rezultat njegovog činjenja ili nečinjenja, ali olako smatra da ona neće nastupiti ili da će moći da spreči njeno nastupanje.

3. Izvršilac postupa iz svesnog nehata kad nije bio svestan da zabranjena posledica može da nastupi kao rezultat njegovog činjenja ili nečinjenja, iako bi prema datim okolnostima i svojim ličnim svojstvima mogao odnosno bio dužan da bude svestan te mogućnosti.

Član 24. **Odgovornost za teže posledice**

Kad izvršeno krivično delo proizvede posledice koje prevazilaze nameru izvršioca a za koje ovaj zakon propisuje težu kaznu, može se izreći teža kazna ako se posledica može pripisati nehata izvršioca.

Član 25. **Stvarna zabluda**

1. Izvršilac nije krivično odgovoran ako u vreme izvršenja krivičnog dela nije bio svestan nekog obeležja tog dela, ili ako je pogrešno smatrao da su postojale okolnosti koje bi, da su zaista postojale, delo učinile dozvoljenim.

2. Izvršilac koji je iz nehata dospao u zabludu krivično je odgovoran za krivično delo izvršeno iz nehata, ako zakon izričito propisuje krivičnu odgovornost za izvršenje tog dela iz nehata.

Član 26. **Pravna zabluda**

1. Nije krivično odgovoran izvršilac koji iz opravdanih razloga nije znao ili nije mogao znati da je delo zabranjeno.

2. Ako je zabluda bila otklonjiva, izvršilac je krivično odgovoran, ali se kazna može ublažiti.

3. Pravna zabluda je otklonjiva ako je svako lako moglo znati da je delo protivpravno, ili ako je izvršilac, imajući u vidu njegovu profesiju, poziv ili posao, bio dužan da zna da je to delo protivpravno.

Član 27. **Pripremanje krivičnog dela**

1. Ko svesno priprema izvršenje krivičnog dela biće kažnjen samo ako je to izričito propisano zakonom.

2. Kad zakon propisuje kaznu za pripremu određenog krivičnog dela, priprema krivičnog dela obuhvata snabdevanje sredstvima ili osposobljavanje sredstava za izvršenje krivičnog dela; otklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela; dogovaranje, planiranje ili organizovanje izvršenja krivičnog dela sa drugim licem, kao i druge radnje kojima se stvaraju uslovi za neposredno izvršenje krivičnog dela, ali koje ne sadrže radnju izvršenja.

Član 28. **Pokušaj**

1. Ko svesno preduzme radnje za izvršenje krivičnog dela, ali delo ne bude dovršeno ili ne budu ispunjeni svi elementi krivičnog dela, smatraće se da je on ili ona pokušao da izvrši krivično delo.

2. Kazniće se pokušaj izvršenja krivičnog dela za koje je zaprećena kazna zatvora u trajanju od tri ili više godine. Pokušaj izvršenja drugog krivičnog dela kazniće se samo ako je to izričito propisano zakonom.

3. Izvršilac koji pokušava da izvrši krivično delo kazniće se kao da je krivično delo izvršeno, ali se kazna može ublažiti.

Član 29.
Nepodoban pokušaj

Sud može osloboditi od kazne izvršioca koji pokušava da izvrši krivično delo nepodobnim sredstvom ili prema nepodobnom predmetu.

Član 30.
Dobrovoljni odustanak

1. Sud može osloboditi od kazne izvršioca za kažnjiv pokušaj krivičnog dela ako izvršilac dobrovoljno odustane od izvršenja krivičnog dela koje je započeo iako je bio svestan da je, prema svim okolnostima, mogao da nastavi sa izvršenjem dela, ili ako izvršilac, posle izvršenja tog dela, spreči nastupanje posledica.

2. U slučaju iz stava 1. ovog člana izvršilac će se kazniti za dela koje čine drugo, zasebno, krivično delo.

SAUČESNIŠTVO U IZVRŠENJU KRIVIČNOG DELA

Član 31.
Saizvršilaštvo

Kad dva ili više lica zajednički izvrše krivično delo učestvujući u izvršenju krivičnog dela ili bitno doprinoseći njegovom izvršenju na neki drugi način, svako od njih je odgovoran i biće kažnjen kaznom propisanom za to krivično delo.

Član 32.
Podsticanje

1. Ko svesno podstiče drugog na izvršenje krivičnog dela kazniće se kao da je lično izvršio to krivično delo, ako krivično delo bude izvršeno.

2. Ko svesno podstiče drugog na izvršenje krivičnog dela kazniće se kao da je lično izvršio to krivično delo, ako krivično delo bude pokušano ali ne i izvršeno.

3. Ko svesno podstiče drugog na izvršenje krivičnog dela kažnjivog sa najmanje pet godina zatvora (5) a krivično delo nije ni pokušano, lice koje vrši podsticanje će se kazniti za delo u pokušaju.

Član 33.
Pomaganje

1. Ko svesno pomaže drugom u izvršenju krivičnog dela, biće kažnjen blažom kaznom od izvršioca.

2. Pomaganje u izvršenju krivičnog dela obuhvata, ali se ne ograničava na: davanje saveta ili uputstava kako da se izvrši krivično delo; stavljanje na raspolaganje sredstava za izvršenje krivičnog dela; stvaranje uslova ili otklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela; ili unapred dato obećanje za prikrivanje dokaza o izvršenom krivičnom delu, izvršiocu ili identitetu izvršioca, sredstvima korišćenim za izvršenje krivičnog dela, ili koristi ostvarene od izvršenja krivičnog dela.

Član 34. **Zločinačko udruživanje**

1. Ko se sa jednim ili više lica dogovori, izričito ili prećutno, o izvršenju ili podsticanju na izvršenje krivičnog dela za koje je zaprećena kazna zatvora od najmanje pet (5) godina, i preduzme pripremne radnje za ostvarenje tog dogovora, kazniće se kaznom propisanom za dato krivično delo.

2. Sud može da ublaži kaznu ili oslobodi od kazne lice koje je krivično odgovorno na osnovu stava 1. ovog člana, ako to lice:

2.1. dobrovoljno odustane od dogovora;

2.2. dobrovoljno preduzme radnje da spreči dalje postojanje zločinačkog udruženja ili izvršenje krivičnog dela za čiju je namenu udruženje organizovano; ili

2.3. dobrovoljno otkrije policiji šta zna o dogovoru dok se planirano krivično delo još uvek može sprečiti.

Član 35. **Dogovor o izvršenju krivičnog dela**

1. Ko se dogovori sa jednim ili više lica da izvrši krivično delo, i jedno ili više od tih lica preduzme neku bitnu radnju u cilju izvršenja krivičnog dela, kazniće se kaznom propisanom za to krivično delo.

2. U smislu ovog člana, izraz „bitna radnja u cilju izvršenja tog krivičnog dela“ ne mora da bude krivično delo, ali mora da bude bitna pripremna radnja koja vodi ka izvršenju krivičnog dela o kojem su se dogovorila umešana lica.

Član 36. **Granice krivične odgovornosti i kažnjivosti kod saučesništva**

1. Saizvršilac je krivično odgovoran u granicama svog umišljaja ili nehata.

2. Podstrekač ili pomagač u izvršenju krivičnog dela je krivično odgovoran u granicama svog umišljaja.

3. Lične prilike, uključujući odnose i svojstva koji mogu dovesti do isključenja krivične odgovornosti ili oslobađanja od kazne, postojanje težeg ili blažeg oblika krivičnog dela ili onih koji utiču na odmeravanje kazne, mogu se uzeti u obzir samo prema licu na koje se odnose. Ako lične prilike koje se odnose na izvršioca imaju uticaja na izricanje blaže ili strožije kazne i te okolnosti čine bitno obeležje krivičnog dela, saizvršilac, podstrekač ili pomagač odgovoran je za kaznu propisanu za krivično delo ako je znao za takve okolnosti, čak i ako se one nisu odnosile na njega.

Član 37. **Krivična odgovornost pravnih lica**

1. Pravno lice snosi odgovornost za krivično delo koje je odgovorno lice izvršilo postupajući u ime pravnog lica i u cilju sticanja njemu koristi ili interesa ili prouzrokoivanjem štete tim krivičnim delom.

2. Odgovornost pravnog lica iz stava 1. ovog člana postoji čak i kada je krivično delo odgovornog lica rezultat:

2.1. ovlašćenja da zastupa pravno lice, ovlašćenja da donosi odluke u ime pravnog lica ili ovlašćenja da vrši kontrolu unutar pravnog lica; ili

2.2. nepostojanja nadzora ili kontrole lica definisanog u podstavu 2.1 ovog stava koje je omogućilo da odgovorno lice pod njegovom nadležnošću izvrši krivično delo u korist pravnog lica.

3. U skladu sa uslovima iz st. 1. i 2. ovog člana, pravno lice snosi odgovornost i za ona krivična dela koje je odgovorno lice izvršilo, a za koje nije osuđeno.

4. Krivična odgovornost pravnog lica ne isključuje krivičnu odgovornost odgovornog lica koje je izvršilo, organizovalo, podstaklo ili pomoglo u izvršenju istog krivičnog dela.

GLAVA III KAZNE

Član 38. Svrha kažnjavanja

1. Svrhe kažnjavanja su:

- 1.1. da odvрати izvršioca od ponovnog izvršenja krivičnih dela i da ga rehabilituje;
- 1.2. da odvрати druga lica od vršenja krivičnih dela;
- 1.3. da obezbedi zadovoljenje žrtvama ili društvu za gubitak ili štetu izazvanu krivičnim delom; i
- 1.4. da izrazi društvenu osudu za krivična dela, jača moral i učvrsti obavezu poštovanja zakona.

Član 39. Vrste kazni

1. Kazne mogu da budu:

- 1.1. glavne kazne;
- 1.2. alternativne kazne; i
- 1.3. dopunske kazne.

GLAVNE KAZNE

Član 40. Glavne kazne

1. Glavne kazne mogu da budu:

- 1.1. kazna doživotnog zatvora;
- 1.2. kazna zatvora; i
- 1.3. novčana kazna.

Član 41. **Kazna doživotnog zatvora**

1. Zakon može da propiše kaznu doživotnog zatvora za najteža krivična dela izvršena pod naročito otežavajućim okolnostima ili za krivična dela koja su izazvala veoma teške posledice.
2. Zakon ne može da propiše kaznu doživotnog zatvora kao jedinu glavnu kaznu za neko posebno krivično delo.
3. Kazna doživotnog zatvora ne može se izreći licu koje u vreme izvršenja krivičnog dela nije navršilo dvadeset jednu (21) godinu života, ni licu kome je u vreme izvršenja krivičnog dela bila bitno umanjena sposobnost rasuđivanja.

Član 42. **Kazna zatvora**

1. Zatvorska kazna se ne može izreći manje od trideset (30) dana a ni više od dvadeset i pet (25) godina.
2. Za krivična dela za koja zakon predviđa kaznu doživotnog zatvora, sud može da izrekne kaznu zatvora do trideset i pet (35) godina.
3. Kazna zatvora izriče se na pune godine i mesece, a u slučajevima kad je kazna kraća od šest (6) meseci, izriče se na pune dane.

Član 43. **Novčana kazna**

1. Novčana kazna ne može se izreći u iznosu manjem od stotinu (100) evra (u daljem tekstu: „evro“). Novčana kazna ne može biti veća od dvadeset pet hiljada (25,000) evra, dok za krivična dela vezana za terorizam, trgovinu ljudima, organizovani kriminal ili krivična dela izvršena u cilju sticanja imovinske koristi, ne može da bude veća od petsto hiljada (500,000) evra.
2. Presudom se određuje i rok za plaćanje kazne. Rok ne može da bude kraći od petnaest (15) dana ni duži od tri (3) meseca, s tim da, pod opravdanim okolnostima, sud može da dopusti da se kazna plaća u ratama, u periodu koji neće biti duži od dve (2) godine. Presuda takođe mora da odredi vreme za uplatu rata i mora da naglasi da će opcija plaćanja u ratama biti opozvana ako osuđeno lice ne uplaćuje rate na vreme.
3. Ako osuđeno lice ne želi ili ne može da plati novčanu kaznu, sud može novčanu kaznu da zameni zatvorskom. Kad se kazna zatvora zamenjuje novčanom kaznom, jedan (1) dan u zatvoru računa se kao dvadeset (20) evra od novčane kazne. Kazna zatvora ne može bude duža od tri (3) godine.
4. Ako osuđeno lice ne želi ili ne može da plati pun iznos novčane kazne, sud će zameniti preostali iznos novčane kazne kaznom zatvora, kao što je propisano u stavu 3. ovog člana. Ako osuđeni plati preostali iznos novčane kazne, prekida se izvršenje kazne.
5. Ako osuđeni ne želi ili ne može da plati novčanu kaznu sud može, uz pristanak osuđenog, da umesto izricanja zatvorske kazne istu zameni novčanom kaznom uz nalog za obavljanje rada u javnom interesu. Rad u javnom interesu obračunava se tako da se osam (8) sati rada u javnom interesu računa kao dvadeset (20) evra. Trajanje rada u javnom interesu ne može da bude duže od dvesta četrdeset (240) radnih sati.
6. Novčana kazna se ne može izvršiti posle smrti osuđenog lica.

Član 44.**Zamena zatvorske kazne novčanom kaznom**

1. Kad sud izrekne kaznu zatvora do šest (6) meseci, sud može istovremeno, uz pristanak osuđenog lica, da odluči da kaznu zatvora zameni novčanom kaznom.
2. Kada je kazna zatvora zamenjena novčanom kaznom, sud nije ograničen iznosom za računanje propisanim u članu 43. stav 3.

Član 45.**Zamena zatvorske kazne nalogom za obavljanje rada u javnom interesu**

1. Sud može, uz pristanak osuđenog lica, da zameni kaznu zatvora u trajanju do šest meseci (6) nalogom za obavljanje rada u javnom interesu.
2. Ako izrekne nalog za obavljanje rada u javnom interesu, sud će naložiti osuđenom da obavi neplaćeni rad u javnom interesu, u određenom periodu od trideset (30) do dvesta četrdeset (240) sati rada. Probaciona služba odlučuje o vrsti rada u javnom interesu koju mora da obavi osuđeni, određuje organizaciju za koju će osuđeno lice obavljati rad u javnom interesu, odlučuje dane u nedelji u kojima mora da se obavlja rad u javnom interesu i vrši nadzor nad obavljanjem rada u javnom interesu.
3. Rad u javnom interesu mora da se obavi u toku vremena koji sud odredi, koje ne može da traje duže od jedne (1) godine.
4. Ako po isteku određenog vremena osuđeno lice ne bude obavljalo rad u javnom interesu, ili ako je taj rad u javnom interesu obavljalo samo delimično, sud će odrediti kaznu zatvora. Za svakih osam (8) sati rada u javnom interesu koji nije obavljen, biće određen jedan (1) dan zatvora.

ALTERNATIVNE KAZNE**Član 46.****Alternativne kazne**

1. Alternativne kazne mogu da budu:
 - 1.1. uslovna osuda;
 - 1.2. polu-sloboda; i
 - 1.3. nalog za obavljanje rada u javnom interesu.
2. Prilikom izricanja uslovne kazne, sud može izreći još i:
 - 2.1. meru obaveznog lečenja; i
 - 2.2. meru nadzora od strane službe za uslovni nadzor.

Član 47.**Svrha uslovne osude**

Svrha uslovne osude je, da se kod lakših krivičnih dela ne primeni kazna, kad se proceni da je potrebno izreći opomenu pod pretnjom kazne kako bi se sprečilo da izvršilac ne izvrši krivično delo.

Član 48.

Uslovna osuda

1. Sud može izreći uslovnu osudu izvršiocu u skladu sa odredbama ovog zakonika.
2. Uslovnom osudom sud određuje kaznu izvršiocu krivičnog dela i istovremeno određuje da se kazna neće izvršiti ako osuđeno lice ne bude izvršilo novo krivično delo u toku trajanja uslovnog perioda, koji određuje sud. Trajanje uslovnog perioda ne može biti kraće od jedne (1) ni duže od pet (5) godina.
3. Sud može u uslovnoj osudi da odredi da se kazna primeni ako osuđeno lice u datom roku ne vrati imovinsku korist stečenu izvršenjem krivičnog dela, ako ne nadoknadi štetu prouzrokovanu krivičnim delom, ili ako ne ispuni druge obaveze propisane odredbama ovog zakonika. Sud određuje rok za ispunjenje ovih uslova u toku trajanja uslovnog perioda.
4. Kad sud izrekne kaznu zatvora ili novčanu kaznu, može da izrekne i uslovnu osudu za obe ove kazne ili samo za kaznu zatvora.

Član 49.

Uslovi za izricanje uslovne osude

1. Uslovna osuda može se izreći izvršiocu krivičnog dela za koje je zakonom predviđena kazna zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Uslovna osuda može se izreći izvršiocu krivičnog dela za koje je zakonom predviđena kazna zatvora u trajanju do deset (10) godina, ako se primene odredbe o ublažavanju kazne.
3. Uslovna osuda može se izreći izvršiocu iz st. 1. i 2. ovog člana ako sud izrekne novčanu kaznu ili kaznu zatvora u trajanju do dve (2) godine, bilo za pojedinačno krivično delo ili krivična dela u sticaju.
4. Prilikom odlučivanja o izricanju uslovne osude, sud će posebno uzeti u obzir svrhu uslovne osude, prethodno ponašanje izvršioca, ponašanje izvršioca nakon izvršenja krivičnog dela, stepen krivične odgovornosti i druge okolnosti pod kojima je krivično delo izvršeno.
5. Kad sud izrekne kaznu zatvora ili novčanu kaznu, može da izrekne i uslovnu osudu za obe ove kazne ili samo za kaznu zatvora.

Član 50.

Opozivanje uslovne osude zbog novog krivičnog dela

1. Sud će opozvati uslovnu osudu ako osuđeni u toku uslovnog perioda izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je izrečena kazna zatvora u trajanju od dve (2) ili više godina.
2. Sud može da opozove uslovnu osudu ako osuđeni u toku uslovnog perioda izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je izrečena kazna zatvora u trajanju kraćem od dve (2) godine ili novčana kazna, pošto oceni sve okolnosti koje se odnose na izvršena krivična dela i osuđenog, i naročito srodnost izvršenih krivičnih dela, njihovu težinu i motive za izvršenje krivičnih dela.
3. Prilikom opoziva uslovne osude, sud će izreći jedinstvenu kaznu za ranije izvršeno i za novo krivično delo, u skladu sa članom 76. ovog zakonika, i tretiraće kaznu iz opozvane uslovne osude kao utvrđenu.
4. Ako sud ne opozove uslovnu osudu, za novo izvršeno krivično delo može da izrekne uslovnu osudu ili kaznu zatvora, ili novčanu kaznu. Ako sud izrekne uslovnu osudu za novo izvršeno krivično delo, primeniće se odredbe člana 76. ovog zakonika i izreći će jedinstvenu uslovnu

osudu i za ranije izvršeno i za novo krivično delo, i ujedno će odrediti zbirno vreme proveravanja koje ne može biti kraće od jedne (1) niti duže od pet (5) godina, računajući od dana kada odluka o kazni postane pravosnažna. Ako sud izrekne kaznu zatvora za novo izvršeno krivično delo, vreme provedeno na izdržavanju te kazne zatvora neće se računati u trajanje uslovnog perioda utvrđenog u uslovnoj osudi za ranije izvršeno delo.

Član 51.

Opoziv uslovne osude zbog ranije izvršenog krivičnog dela

Sud će opozvati uslovnu osudu ako posle izricanja uslovne osude pravosnažnom presudom bude utvrđeno da je osuđeni izvršio drugo krivično delo pre nego što je kažnjen uslovnom osudom, i ako sud oceni da ne bi bilo osnove za izricanje uslovne osude kada bi se znalo za to krivično delo. U takvom slučaju primenjuju se odredbe člana 50. stav 3. ovog zakonika.

Član 52.

Opoziv uslovne osude zbog neispunjenja obaveza

Ako je uslovna osuda uslovljena ispunjenjem jedne ili više obaveza propisanih u članu 48. stav 3. i članu 56. ovog zakonika, a osuđeni ne ispuni jednu ili više obaveza u roku koji je sud odredio, sud može da produži rok za ispunjenje uslova u toku trajanja vremena proveravanja, ili može da opozove uslovnu osudu i izvrši kaznu koja je određena uslovnom osudom. Ako sud uvidi da osuđeni nije mogao da ispuni obavezu iz opravdanih razloga, sud će ga osloboditi od ispunjenja te obaveze ili će tu obavezu zameniti drugom odgovarajućom obavezom propisanom zakonom.

Član 53.

Rokovi za opoziv uslovne osude

1. Uslovna osuda se može opozvati tokom vremena proveravanja. Ako osuđeni tokom ovog vremena izvrši krivično delo za koje se traži opozivanje uslovne osude za vreme proveravanja, ali to pravosnažnom presudom bude utvrđeno tek po isteku vremena proveravanja, uslovna osuda može se opozvati najkasnije u roku od jedne (1) godine od isteka vremena proveravanja.
2. Ako osuđeni unutar određenog roka ne izvrši obavezu koju mu je izrekao sud, kao što je propisano u članu 48. stav 3. i članu 56. ovog zakonika, sud može da opozove uslovnu osudu najkasnije u roku od jedne (1) godine od isteka roka za izvršenje obaveze.

Član 54.

Uslovna osuda sa nalogom za obaveznu rehabilitaciju

1. Sud može izreći uslovnu osudu sa nalogom za obaveznu rehabilitaciju u slučaju da je osuđeni prvi put povredio zakon i zavistan je od droge ili alkohola, ako nakon razmatranja izveštaja probacione službe oceni da je glavna motivacija za izvršenje krivičnog dela bila povezana sa njegovom zavisnošću od droge ili alkohola, i da bi uspešno lečenje znatno umanjilo rizik od izvršenja novog krivičnog dela. Sud odrediti period u toku kojeg program obaveznog lečenja treba da započne i da se završi. Period obaveznog lečenja ne može trajati kraće od tri (3) meseca, ni duže od dvanaest (12) meseci.
2. Probaciona služba vrši nadzor nad programom rehabilitacije.
3. Kazna se smatra izdržanom po uspešnom završetku programa rehabilitacije, na zahtev korektivne službe.
4. Ako osuđeni napusti program rehabilitacije, ne održava kontakt sa probacionom službom ili ne ispuni obaveze u smislu obaveznog lečenja, sud može da izmenin raniju obavezu sa drugom, da produži trajanje obaveznog lečenja, ili da opozove uslovnu osudu i naloži izvršenje kazne određene uslovnom osudom.

Član 55.**Uslovna osuda sa obaveznim nadzorom od strane probacione službe**

1. Sud može izreći uslovnu osudu sa obaveznim nadzorom od strane probacione službe ako oceni da će se integracija osuđenog u društvo ili ispunjenje obaveza koje je izrekao sud bolje postići putem nadzora od strane probacione službe.
2. Kad izrekne uslovnu osudu sa obaveznim nadzorom od strane probacione službe, sud nalaže osuđenom da održava kontakt sa uslovnom službom. Sud može još da izrekne jednu ili više obaveza propisanih u članu 48. stav 3. ili članu 56. ovog zakonika. Trajanje izrečene obaveze ne može da bude kraće od šest (6) meseci ni duže od tri (3) godine.
3. Pri izboru obaveze propisanih u članu 56. ovog zakonika, sud će posebno uzeti u obzir godine života osuđenog, njegovo opšte zdravstveno i psihičko stanje, način života i potrebe, naročito one koje se odnose na porodicu, školu ili posao, motive za izvršenje krivičnog dela, ponašanje nakon izvršenog krivičnog dela, njegovo ranije ponašanje, lične i porodične prilike i ostale okolnosti koje su važne za izbor vrste nadzora i dužinu trajanja nadzora.
4. Ako osuđeni ne održava kontakt sa probacionom službom ili ne ispuni obavezu propisanu u članu 56. ovog zakonika onako kako je sud naložio, sud može prethodnu obavezu da zameni drugom, da produži trajanje nadzora u toku vremena proveravanja ili da opozove uslovnu osudu.

Član 56.**Vrste utvrđenih obaveza u uslovnoj osudi**

1. Uslovna osuda može da sadrži nalog da se izvrši jedna ili više od sledećih obaveza:
 - 1.1. lečenje ili rehabilitacija u ustanovi zdravstvene zaštite;
 - 1.2. podvrgavanje programu lečenja ili rehabilitacije;
 - 1.3. posećivanje psihologa ili drugog savetnika i postupanje u skladu sa njegovim preporukama;
 - 1.4. stručno osposobljavanje za određeno zanimanje;
 - 1.5. obavljanje radnih aktivnosti;
 - 1.6. korišćenje zarade i drugih primanja ili imovine za ispunjavanje porodičnih obaveza;
 - 1.7. obavezno obaveštavanje probacione službe o promeni adrese;
 - 1.8. odustajanje od korišćenja alkohola ili droga;
 - 1.9. neposećivanje određenih mesta ili lokacija;
 - 1.10. nedruženje ili držanje kontakta sa određenim ljudima;
 - 1.11. nenošenje bilo kakve vrste oružja;
 - 1.12. nadoknađivanje štete ili obeštećenje žrtve krivičnog dela;
 - 1.13. vraćanje imovinske koristi stečene izvršenjem krivičnog dela;
 - 1.14. zabrana posedovanja ili upotrebe računara, ili nepristupanje internetu, po zahtevu suda; ili

1.15. dostavljanje finansijskih izveštaja, po zahtevu suda.

Član 57.

Kazna sa nalogom za rad u javnom interesu

1. Sud može osuđenom da izrekne kaznu rada u javnom interesu ako je izvršiocu izrekao novčanu kaznu do dve hiljade petsto (2,500) evra ili kaznu zatvora u trajanju do jedne (1) godine. Rad u javnom interesu može se odrediti jedino uz pristanak osuđenog.
2. Ako izrekne kaznu rada u javnom interesu, sud će da naredi osuđenom da obavlja neplaćeni rad u javnom interesu u određenom periodu, u trajanju od trideset (30) do dvesta četrdeset (240) sati rada. Probaciona služba odlučuje o vrsti rada u javnom interesu koji treba da obavlja osuđenik, određuje konkretnu organizaciju za koju će osuđeno lice da obavlja rad u javnom interesu, odlučuje kojim danima u nedelji treba da se obavlja rad u javnom interesu i vrši nadzor nad obavljanjem rada u javnom interesu.
3. Rad u javnom interesu obavlja se u periodu koji odredi sud, koji ne može biti duži od jedne (1) godine.
4. Ako izrekne kaznu rada u javnom interesu, sud takođe može da naredi osuđenom da održava kontakt sa probacionom službom, ili da obavi jednu ili više obaveza propisanih u članu 48. stav 3. ili članu 56. ovog zakonika. Trajanje obaveze propisane u članu 56. ne može da bude kraće od šest (6) meseci ni duže od tri (3) godine. Odredbe člana 55. stav 3. ovog zakonika primenjuju se shodno sa naloženom obavezom u ovom stavu.
5. Ako osuđeni ne obavi rad u javnom interesu, ili ga obavi delimično, sud može da produži trajanje nadzora u vremenu proveravanja, ili da opozove uslovnu osudu.
6. Ako po isteku određenog roka osuđeni nije obavio rad u javnom interesu, ili ako je taj rad u javnom interesu obavio samo delimično, sud će odrediti kaznu zatvora. Jedan (1) dan zatvora određuje se za svakih osam (8) sati neobavljenog rada u javnom interesu.

Član 58.

Polusloboda

1. Kad izrekne kaznu zatvora u trajanju do jedne (1) godine, sud može da naloži izvršenje kazne poluslobode, zbog obaveza osuđenog lica vezanih za posao, obrazovanje ili stručno osposobljavanje, osnovnih odgovornosti prema porodici, ili potreba za zdravstveni ili rehabilitacioni tretman.
2. Kad izdržava kaznu poluslobode, osuđeni je dužan da se vrati u zatvor nakon obavljenih obaveza van zatvora, u vremenu koje je odredio sud.
3. Kad osuđeni ne ispunjava svoje obaveze iz stava 1. ovog člana, sud će opozvati nalog o izvršenju kazne poluslobode i naložiće da ostatak kazne odsluži u zatvoru.
4. Kad sud naloži izdržavanje kazne u statusu poluslobode, može takođe da izrekne izvršenje jedne ili više obaveza propisanih u članu 48. stav 3. ili članu 56. ovog zakonika.

DOPUNSKE KAZNE

Član 59.

Dopunske kazne

1. Dopunska kazna može biti izrečena zajedno sa glavnom ili alternativnom kaznom.

2. Dopunske kazne mogu biti:

- 2.1. ukidanje prava da bude biran;
- 2.2. nalog za nadoknadu gubitka ili štete;
- 2.3. zabrana obavljanja funkcija u javnoj upravi ili javnoj službi;
- 2.4. zabrana obavljanja struke, delatnosti ili dužnosti;
- 2.5. zabrana upravljanja motornim vozilom;
- 2.6. oduzimanje vozačke dozvole;
- 2.7. nalog za objavljivanje presude; i
- 2.8. proterivanje stranog lica sa teritorije Republike Kosovo.

3. Dopunska kazna zabrane upravljanja motornim vozilom može biti izrečena zajedno sa uslovnom osudom, sudskom opomenom ili oslobađanjem od kazne.

Član 60.

Oduzimanje prava na izbor na javnu funkciju

Sud će izvršiocu krivičnog dela da oduzme pravo da bude biran u trajanju od jedne (1) do četiri (4) godina, ako izvršilac, u nameri da bude izabran, izvrši neko od krivičnih dela protiv prava na glasanje ili drugo krivično delo za koje je predviđena kazna od najmanje dve (2) godine zatvora.

Član 61.

Naredba da se plati nadoknada za gubitak ili štetu;

1. Kada sud kazni lice koji je proglašen krivim za bilo koje krivično delo koje obuhvata krađu, gubitak, nanošenje štete ili uništenje imovine, sud će narediti izvršiocu da obešteti žrtvi krivičnog dela.

2. Obeštećenje obuhvata vrednost troškova koji su jednaki vrednosti svake ukradene, izgubljene, oštećene ili uništene imovine. Obeštećenje će biti naloženo i za svaki gubitak prihoda koji žrtvu pogodi kao posledica krivičnog dela i istražnog i sudskog postupka u vezi sa tim delom.

Član 62.

Zabrana obavljanja dužnosti u javnoj upravi ili javnoj službi

1. Sud će izvršiocu da zabrani obavljanje dužnosti u javnoj upravi ili javnoj službi u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina nakon izdržavanja kazne zatvora, ako je izvršilac zloupotrebio takvu dužnost zbog čega je kažnjen kaznom zatvora.

2. Sud može izvršiocu da zabrani obavljanje dužnosti u javnoj upravi ili javnoj službi u trajanju od jedne (1) do tri (3) godina, ako je izvršilac zloupotrebio takvu dužnost zbog čega je kažnjen novčanom kaznom ili uslovnom osudom.

3. Sud će zabraniti službenom licu da obavlja svoju funkciju u javnoj upravi ili funkcijama u javnoj službi u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina, nakon izdržavanja kazne zatvora, ukoliko je lice osuđeno za bilo koje delo navedeno u Glavi XXXIII ovog Zakonika.

4. Sud će zabraniti službenom licu da obavlja funkciju u javnoj upravi ili javnoj službi od 1 (jedne) do 5 (pet) godina, ako je isti kažnjavao za nasilje u porodici, prema članu 248. ovog Zakonika:

4.1. Kad se službeno kažnjava sa efektivnim zatvorom, takva zabrana se izvršava samo nakon izdržavanja zatvorske kazne. Uslovnom osudom ili novčanom kaznom, zabrana obavljanja funkcije u javnoj upravi ili javnoj službi, počinje da se primenjuje u trenutku kada presuda postane pravosnažna.

Član 63.

Zabrana obavljanja profesije, delatnosti ili dužnosti

1. Sud može izvršiocu krivičnog dela da zabrani obavljanje određene profesije, samostalne delatnosti, rukovodeće ili upravne dužnosti, ili dužnosti vezanih za sistematizaciju, upravljanje ili rukovanje imovine u javnoj svojini ili odbranu takve imovine, ako je izvršilac zloupotrebio svoj položaj, delatnost ili dužnost u cilju izvršenja krivičnog dela, ili ako postoji razlog da se očekuje da izvršilac obavljanjem takve profesije, delatnosti ili dužnosti može da zloupotrebi iste za izvršenje krivičnog dela.
2. Sud određuje trajanje kazne određene na osnovu stava 1. ovog člana, koje ne može da bude kraće od jedne (1) ni duže od pet (5) godina, računajući od dana pravosnažnosti odluke. Vreme provedeno u zatvoru ili u zdravstvenoj ustanovi ne uračunava se u trajanje ove kazne.
3. Prilikom izricanja uslovne osude, sud može odlučiti da se uslovna osuda opozove ako izvršilac ne poštuje zabranu obavljanja profesije, delatnosti ili dužnosti.
4. Sud će zabraniti službenom licu da vrši profesiju, nezavisnu aktivnost, rukovodeću ili upravnu dužnost u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina, ako je lice osuđeno za bilo koje krivično delo iz Glave XXXIII ovog Zakonika.
5. Sud izriče izvršiocu krivičnog dela zabranu obavljanja profesije, delatnosti ili dužnosti iz člana 165. ili Glave XX ovog zakonika koji obuhvata redovni kontakt sa decom. Sud može izreći ovu kaznu u doživotnom trajanju, koja podleže periodičnom sudskom preispitivanju po isteku deset (10) godina od početka izdržavanja izrečene mere. Sud može prekinuti izvršenje na osnovu predloga osuđenog lica ukoliko utvrdi da više ne postoje razlozi za zabranu. Osuđeno lice može ponovo podneti svoj predlog, ali ne ranije od isteka jedne (1) godine od ranijeg preispitivanja.

Član 64.

Zabrana upravljanja motornim vozilom

1. Sud može da zabrani upravljanje motornim vozilom određene vrste ili kategorije izvršiocu krivičnog dela, koji ugrožava bezbednost javnog saobraćaja.
2. Sud određuje trajanje kazne izrečene na osnovu stava 1. ovog člana, čije trajanje ne može da bude kraće od jedne (1) godine ni duže od pet (5) godina, računajući od dana pravosnažnosti odluke. Vreme provedeno u zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi ne uračunava se u trajanje ove kazne.
3. Prilikom izricanja uslovne osude, sud može odlučiti da se ta uslovna osuda opozove ako izvršilac prekrši zabranu upravljanja motornim vozilom. Ovaj stav se neće primeniti ako postoje vanredne okolnosti zbog kojih izvršilac mora da upravlja motornim vozilom.
4. Ako je kazna iz stava 1. ovog člana izrečena licu koji ima stranu dozvolu za upravljanje motornim vozilom, ova kazna se odnosi na zabranu upotrebe strane dozvole na teritoriji Republike Kosovo.

Član 65.

Oduzimanje vozačke dozvole

1. Izvršiocu krivičnog dela koji ugrožava bezbednost javnog saobraćaja sud može da oduzme

vozačku dozvolu za određenu vrstu ili kategoriju motornog vozila i da zabrani izvršiocu da uzima novu vozačku dozvolu za period od jedne (1) do pet (5) godina. Ako izvršilac nema vozačku dozvolu, sud će zabraniti izvršiocu da uzima vozačku dozvolu za period od jedne (1) do pet (5) godina.

2. Sud može izreći kaznu iz stava 1. ovog člana ako je izvršilac izvršio krivično delo, izazvavši pritom teške telesne povrede ili nečiju smrt, ili ukoliko sud oceni da dalje učešće izvršioca u javnom saobraćaju predstavlja opasnost za javni saobraćaj zbog njegove nesposobnosti da bezbedno upravlja motornim vozilom.

3. Vozačka dozvola se oduzima pravosnažnom sudskom odlukom. Vreme provedeno u zatvoru ili zdravstvenoj ustanovi ne uračunava se u trajanje ove kazne.

4. Po isteku roka utvrđenog roka od suda, izvršilac može dobiti novu vozačku dozvolu u skladu sa opštim uslovima propisanim za dobijanje odgovarajuće vozačke dozvole.

Član 66.

Nalog za objavljivanje presude

1. Sud može da naloži objavljivanje presude, kad oceni da je objavljivanje u interesu javnosti, oštećene strane ili drugih lica.

2. Nalog za objavljivanje presude podrazumeva da se presuda, u celini ili delimično, objavi u novinama ili emituje preko radija ili televizije. Objavljivanje se vrši o trošku osuđenog.

3. Datum objavljivanja i njegovo trajanje određuje sud.

4. Novine, radio stanice ili televizijske stanice objaviće presudu koju im bude dostavio sud.

5. Neće se naložiti objavljivanje presude ukoliko bi takvo objavljivanje ugrozilo državnu tajnu, privatnost lica ili društveni moral.

Član 67.

Proterivanje stranaca sa teritorije Republike Kosovo

1. Sud može da naloži proterivanje stranca sa teritorije Republike Kosovo u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Kad sud odluči o izricanju kazne iz stava 1. ovog člana i trajanju te kazne, uzeće u obzir u obzir vrstu i težinu krivičnog dela, motive za izvršenje krivičnog dela i vezu izvršioca sa Republikom Kosovo.

3. Neće se izreći kazna iz stava 1. ovog člana ako bi izvršenje kazne bilo u suprotnosti sa međunarodnim pravom.

4. Trajanje proterivanja računa se od dana pravosnažnosti sudske odluke. Vreme provedeno u zatvoru ili u zdravstvenoj ustanovi ne uračunava se u trajanje ove kazne.

Član 68.

Izvršenje dopunskih kazni

1. U skladu sa stavom 2. ovog člana, izvršenje dopunskih kazni propisanih u članu 59. ovog zakonika počinje zajedno sa izvršenjem glavne ili alternativne kazne.

2. Izvršenje dopunskih kazni iz člana 59. stav 2. podstav 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 i 2.8 ovog zakonika započinje posle izdržavanja kazne zatvora. Za vreme izdržavanja kazne zatvora, osuđeni ne može da uživa prava ograničena dopunskim kaznama.

ODMERAVANJE KAZNE

Član 69.

Opšta pravila kod odmeravanja kazne

1. Prilikom odmeravanja kazne za krivično delo, sud mora uzeti u obzir minimalnu i maksimalnu kaznu propisanu za dato krivično delo. Sud zatim mora uzeti u obzir svrhu kazne, načela navedena u ovoj glavi, kao i olakšavajuće ili otežavajuće okolnosti koje se odnose na određeno krivično delo ili na kaznu.
2. Kazna mora biti srazmerna težini dela, ponašanju i životnim prilikama izvršioca.
3. Prilikom određivanja kazne, sud će uzeti u obzir ali se neće ograničiti samo na sledeće okolnosti:
 - 3.1. stepen krivične odgovornosti;
 - 3.2. pobude za izvršenje krivičnog dela;
 - 3.3. jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićene vrednosti;
 - 3.4. okolnosti pod kojima je delo izvršeno;
 - 3.5. ranije ponašanje izvršioca;
 - 3.6. priznanje krivice; i
 - 3.7. lične prilike izvršioca i njegovo držanje posle izvršenog krivičnog dela.
4. Prilikom odmeravanja kazne za povratnika, sud će posebno uzeti u obzir da li je izvršilac ranije izvršio isto krivično delo, da li su oba dela počinjena iz istih pobuda, i vreme koje je proteklo od izricanja prethodne kazne odnosno od izdržavanja ili oprosta kazne.
5. Prilikom odmeravanja visine novčane kazne, sud će uzeti u obzir i imovinsko stanje izvršioca i naročito će uzeti u obzir visinu njegovih ličnih primanja, drugih prihoda, imovinu i obaveze. Sud neće odrediti novčanu kaznu višu od mogućnosti izvršioca.

Član 70.

Opšta pravila o ublažavanju ili povećanju kazne

1. Izvršiocu krivičnog dela izriče se kazna propisana za izvršeno krivično delo, dok se blaža ili teža kazna može izreći samo u skladu sa uslovima propisanim u ovom zakoniku.
2. Prilikom odmeravanja kazne, sud će uzeti u obzir ali se neće ograničiti samo na sledeće otežavajuće okolnosti:
 - 2.1. visok stepen umešanosti osuđenog u krivično delo;
 - 2.2. visok stepen umišljaja na strani osuđenog lica, uključujući svaki dokaz predumišljaja;
 - 2.3. prisustvo nasilja ili pretnje nasiljem u izvršenju krivičnog dela;
 - 2.4. da li je krivično delo izvršeno naročito svirepo;
 - 2.5. da li krivično delo ima više žrtvi;

- 2.6. da li je žrtva krivičnog dela bila naročito ranjiva ili nesposobna da se brani;
 - 2.7. godine života žrtve, da li je mlada ili starija;
 - 2.8. stepen štete koju je osuđeni proizveo, uključujući smrt, trajnu povredu, prenošenje bolesti na žrtvu, odnosno bilo koju drugu štetu nanetu žrtvi ili porodici žrtve;
 - 2.9. svaka zloupotreba ovlašćenja ili službenog položaja osuđenog prilikom izvršenja krivičnog dela;
 - 2.10. dokaz o zloupotrebi poverenja od strane osuđenog;
 - 2.11. da li je krivično delo izvršeno u sklopu delovanja organizovane kriminalne grupe; i/ili
 - 2.12. ukoliko je krivično delo zločin iz mržnje koji podrazumeva svako krivično delo izvršeno nad licem ili grupom lica, ili nad imovinom motivisano na osnovu nečije rase, boje kože, pola, rodnog identiteta, jezika, veroispovesti, državljanstva, nacionalnog ili socijalnog porekla, pripadnosti zajednici, imovini, ekonomskom stanju, seksualnoj opredeljenosti, mestu rođenja, invaliditetu ili drugog ličnog statusa ili zbog sklonosti sa licima koja imaju prethodno navedene osobine, osim ako jedna od navedenih osobina nije propisana kao obeležje krivičnog dela;
 - 2.13. svaka ranija krivična osuda osuđenog lica;
 - 2.14. ako je krivično delo izvršeno unutar porodične veze.
3. Prilikom odmeravanja kazne, sud će uzeti u obzir ali se neće ograničiti samo na sledeće olakšavajuće okolnosti:
- 3.1. okolnosti koje za malo nisu uzete kao osnova za isključenje krivične odgovornosti, na primer, stanje smanjene uračunljivosti;
 - 3.2. dokaz o provokaciji od strane žrtve;
 - 3.3. lične prilike i karakter osuđenog;
 - 3.4. dokaz da je osuđeni imao relativno mali doprinos krivičnom delu;
 - 3.5. činjenica da je osuđeni u krivičnom delu učestvovao ali ne kao glavni izvršilac, već kao pomagač, podstrekač ili kao podrška na neki drugi način;
 - 3.6. godine života osuđenog, da li je mlad ili stariji;
 - 3.7. dokaz da je osuđeni izvršio povraćaj ili obeštećenje žrtvi;
 - 3.8. generalna saradnja osuđenog sa sudom, uključujući dobrovoljnu predaju;
 - 3.9. dobrovoljna saradnja osuđenog u krivičnoj istrazi ili krivičnom gonjenju;
 - 3.10. priznanje krivice;
 - 3.11. iskazano kajanje od strane osuđenog;
 - 3.12. ponašanje osuđenog posle sukoba; odnosno
 - 3.13. u slučajevima kad je izvršilac, koji je osuđen za krivično delo uzimanja talaca, otmice

ili protivpravnog lišavanja slobode, ili ono što je propisano u članovima 169., 191. ili 193. ovog zakonika, suštinski doprineo da se oteto, odvedeno ili lišeno slobode lice oslobodi ili ostane živo, ili je dobrovoljno dao informacije koje doprinose utvrđivanju identiteta drugih lica odgovornih za krivično delo;

3.14. u odnosu na krivična dela terorizma predviđena ovim zakonikom, činjenica da se izvršilac odriče terorističke aktivnosti pre nego što je došlo do bilo kakvih teških posledica i pruži policiji, tužiocima ili pravosudnim organima informacije koje inače ne bi mogle da budu dobijene; pomaže u sprečavanju ili ublažavanju posledica krivičnog dela; izvrši identifikaciju sa dovoljno detalja kako bi se omogućilo hapšenje ili gonjenje drugog teroriste ili terorističke grupe, pronalazi dokaze ili sprečava dalja teroristička dela.

Član 71. Ublažavanje kazne

1. Sud može da izrekne kaznu ispod granice propisane zakonom ili da izrekne blažu vrstu kazne:

- 1.1. kad zakon predviđa da se kazna izvršiocu može ublažiti ili smanjiti;
- 1.2. kad sud oceni da postoje naročito olakšavajuće okolnosti koje ukazuju da se svrha kažnjavanja može postići i blažom kaznom; ili
- 1.3. u slučajevima kad izvršilac prizna krivicu, ili postigne dogovor o priznanju krivice.

Član 72. Granice ublažavanja kazne

1. Kad postoje uslovi za ublažavanje kazne iz člana 71. ovog zakonika, sud može ublažiti kaznu u sledećim granicama:

- 1.1. ako je za krivično delo kao najmanja mera propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, kazna se može ublažiti do pet (5) godina zatvora;
- 1.2. ako je za krivično delo kao najmanja mera propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina, kazna se može ublažiti do tri (3) godine zatvora;
- 1.3. ako je za krivično delo kao najmanja mera propisana kazna zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine, kazna se može ublažiti do jedne (1) godine zatvora;
- 1.4. ako je za krivično delo kao najmanja mera propisana kazna zatvora u trajanju od dve (2) godine, kazna se može ublažiti do šest (6) meseci zatvora;
- 1.5. ako je za krivično delo kao najmanja mera propisana kazna zatvora u trajanju od jedne (1) godine, kazna se može ublažiti do tri (3) meseca zatvora;
- 1.6. ako je za krivično delo kao najmanja mera propisana kazna zatvora u trajanju kraćem od jedne (1) godine, kazna se može ublažiti do trideset (30) dana zatvora;
- 1.7. ako za krivično delo nije propisana najmanja mera u kažnjavanju, tada se umesto kazne zatvora može izreći novčana kazna;
- 1.8. ako za krivično delo nije propisan najmanji iznos novčane kazne, novčana kazna se može ublažiti do stotinu (100) evra.

2. Kod odlučivanja o stepenu ublažavanja kazne u skladu sa stavom 1. ovog člana, sud će naročito uzeti u obzir minimalnu i maksimalnu kaznu propisanu za krivično delo.

Član 73. Oslobađanje od kazne

1. Sud može osloboditi od kazne izvršioca krivičnog dela samo kad je to izričito propisano zakonom.
2. Kad je sud zakonom ovlašćen da izvršioca krivičnog dela oslobodi od kazne, sud može da ublaži kaznu bez obzira na granice propisane za ublažavanje kazne.

Član 74. Posebne osnove za oslobađanje od kazne za krivična dela izvršena iz nehata

1. Sud može da oslobodi od kazne izvršioca krivičnog dela izvršenog iz nehata, u sledećim slučajevima:
 - 1.1. ako posledice tog krivičnog dela toliko teško pogađaju izvršioca da je izricanje kazne nepotrebno za ostvarenje svrhe kažnjavanja;
 - 1.2. ako izvršilac odmah po izvršenom krivičnom delu preduzme neophodne radnje da otkloni ili umanjí posledice tog dela, i ako u celosti ili u pretežnom delu nadoknadi štetu izazvanu tim krivičnim delom.

Član 75. Određivanje teže kazne za višestruki povrat

1. Sud može da izrekne kaznu težu od propisane zakonom za krivično delo izvršeno svesno za koje je zaprećena kazna zatvorom, u sledećim slučajevima:
 - 1.1. ako je izvršilac ranije bio dva (2) ili više puta osuđivan na kaznu zatvora u trajanju od najmanje jedne (1) godine za krivična dela izvršena svesno, i
 - 1.2. ako je proteklo manje od pet (5) godina od dana puštanja izvršioca na slobodu ili od isteka prethodne kazne do izvršenja novog krivičnog dela.
2. Sud može povratniku da izrekne težu kaznu, tako što je povisi najviše za još polovinu od zakonskog maksimuma kazne.
3. Prilikom donošenja teže kazne, sud će posebno uzeti u obzir priznanje krivice, srodnost između izvršenih krivičnih dela, pobude iz kojih su izvršena, okolnosti pod kojima su dela izvršena, kao i potrebu za izricanjem takve kazne da bi se ostvarila svrha kažnjavanja.
4. Ovaj član se ne odnosi na kaznu doživotnog zatvora.

Član 76 Kažnjavanje za krivična dela u sticaju

1. Ako je izvršilac sa jednom ili više radnji izvršio više krivičnih dela za koja mu se istovremeno sudi, sud prvo izriče kazne za svako pojedinačno delo, a zatim izriče jedinstvenu kaznu za sva ta krivična dela.
2. Sud izriče jedinstvenu kaznu u skladu sa sledećim pravilima:
 - 2.1. ako je sud izrekao kaznu doživotnog zatvora za bilo koje od krivičnih dela, izreći će samo tu kaznu;
 - 2.2. ako je sud izrekao kaznu zatvora za svako pojedinačno krivično delo, jedinstvena

kazna mora biti veća od svake pojedinačne kazne, s tim da jedinstvena kazna ne može biti jednaka zbiru svih određenih kazni niti da traje duže od dvadeset pet (25) godina;

2.3. ako je sud izrekao kazne zatvora u trajanju do tri (3) godine za svako pojedinačno krivično delo, jedinstvena kazna zatvora ne može da traje duže od osam (8) godina;

2.4. ako je sud izrekao novčanu kaznu za svako pojedinačno krivično delo, jedinstvena novčana kazna je u visini zbira svih izrečenih kazni, s tim da ne može biti veća od dvadeset pet hiljada (25,000) evra, odnosno ne može biti veća od petsto hiljada (500,000) evra kad je jedno ili više krivičnih dela bilo izvršeno u nameri sticanja imovinske koristi;

2.5. ako je sud izrekao kaznu zatvora za neka od krivičnih dela, dok je za ostala dela izrekao novčanu kaznu, sud će jedinstvenu kaznu zatvora i novčanu kaznu izreći u skladu sa podstavovima 2.1. do 2.4 ovog stava.

3. Sud će izreći dopunsku kaznu ako je izrečena za bar jedno od krivičnih dela navedenih u pod stavu 2.4. stava 2. ovog člana.

Član 77.

Kažnjavanje za produžena krivična dela

1. Produžena krivična dela sastoje se od više istovrsnih ili srodnih krivičnih dela izvršenih u vremenskoj povezanosti od strane istog izvršioca, koja se smatraju celinom zbog postojanja najmanje dve od sledećih okolnosti:

- 1.1. istovetnost žrtve krivičnog dela;
- 1.2. istovetnost predmeta krivičnog dela;
- 1.3. korišćenje iste situacije ili istog odnosa trajanja;
- 1.4. jedinstvo mesta ili prostora izvršenja krivičnog dela; i
- 1.5. jedinstvo umišljaja izvršioca.

2. Krivična dela izvršena prema ličnosti mogu se smatrati produženim krivičnim delima samo ako su učinjena prema istom licu.

3. Produžena krivična dela koja zbog svoje prirode ne mogu biti spojena u jedno krivično delo, ne smatraju se krivičnim delima u sticaju.

4. Ako produženo krivično delo obuhvata teži i lakši oblik istog krivičnog dela, smatra se da je produženo krivično delo izvršeno u težem obliku.

5. Ako produženo krivično delo obuhvata krivična dela čije je bitno obeležje novčani iznos, smatraće se da je produženim krivičnim delom ostvaren ukupan iznos novca od svih pojedinačnih krivičnih dela.

6. Krivično delo koje pravosnažnom sudskom presudom nije obuhvaćeno u produženom krivičnom delu, ali bude naknadno otkriveno, predstavlja zasebno krivično delo.

Član 78.

Odmeravanje kazne osuđenim licima

1. Ako se osuđenom sudi za krivično delo koje je on izvršio pre nego što je započeo izdržavanje kazne izrečene nekom ranijom odlukom, ili za krivično delo koje je on izvršio dok je bio na

izdržavanju kazne zatvora, sud će izreći jedinstvenu kaznu za sva krivična dela (član 76. ovog zakonika), uzimajući u obzir prethodno izrečenu kaznu. Kazna ili deo kazne koju je osuđeni već odslužio uračunava se u jedinstvenu kaznu.

2. Za krivično delo izvršeno za vreme izdržavanja kazne zatvora, sud će izvršiocu izreći kaznu nezavisno od ranije izrečene kazne, ako se primenom člana 76. ovog zakonika ne bi mogla ostvariti svrha kažnjavanja, imajući u vidu deo prethodno izrečene kazne koji još nije izdržan.

Član 79.

Uračunavanje pritvora i prethodne kazne

1. Vreme provedeno u pritvoru, kućnom pritvoru, kao i vreme u svakom drugom lišavanju slobode koje se odnosi na krivično delo, uračunava se u izrečenu kaznu zatvora, maloletnički zatvor, vaspitno-popravnu meru ili novčanu kaznu.

2. Kazna zatvora ili novčana kazna koju je osuđeni izdržao odnosno platio za prekršaj ili privredni prestup uračunava se u kaznu izrečenu za krivično delo čija obeležja sadrže i obeležja prekršaja ili privrednog prestupa.

3. Mera bezbednosti koja je izrečena za prekršaj ili privredni prestup uračunava se u dopunsku kaznu za krivično delo čija obeležja sadrže i obeležja prekršaja ili privrednog prestupa.

4. Za potrebe uračunavanja saglasno ovom članu, izjednačavaju se jedan (1) dan pritvora, jedan (1) dan lišenja slobode, jedan (1) dan zatvora i novčana kazna od dvadeset (20) evra.

Član 80.

Uračunavanje pritvora i kazni izdržanih u drugim jurisdikcijama

Pritvor, lišenje slobode u toku postupka prebacivanja izvršioca u drugu jurisdikciju, i deo kazne koji je izvršilac izdržao na osnovu presude stranog suda, uračunava se u kaznu koju je izrekao sud na Kosovu za to isto delo, a ako kazna izrečena u inostranstvu po vrsti nije ista, sud će kaznu uračunati shodno sopstvenoj oceni.

GLAVA IV SUDSKA OPOMENA

Član 81.

Svrha sudske opomene

Svrha sudske opomene je da se izvršiocu izda upozorenje kad je, uzevši u obzir sve okolnosti koje se odnose na krivično delo i na izvršioca, sudska opomena dovoljna da se postigne svrha kažnjavanja.

Član 82.

Sudska opomena

1. Sudskom opomenom stavlja se na znanje izvršiocu da je izvršio štetnu i opasnu radnju koja sadrži obeležja krivičnog dela te da će sud, ako izvršilac bude ponovo izvršio takvu radnju, da mu izrekne težu krivičnopopravnu sankciju.

2. Sudska opomena može se izreći za krivična dela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju do jedne (1) godine ili novčana kazna, u slučajevima kad su takva dela izvršena pod olakšavajućim okolnostima koji čine opasnost od krivičnog dela posebno malom.

3. Sudska opomena može se izreći i za određena krivična dela za koja je propisana kazna zatvora u trajanju do tri (3) godine, pod uslovima koje propisuje zakon.

4. Sud može izreći sudsku opomenu za više krivičnih dela izvršenih u sticaju, ako kod svakog od tih dela postoje uslovi predviđeni u stavovima 2. i 3. ovog člana.

5. Prilikom odlučivanja o izricanju sudske opomene, sud naročito uzima u obzir svrhu sudske opomene, ranije ponašanje izvršioca, njegovo držanje posle izvršenja krivičnog dela, stepen krivične odgovornosti, druge okolnosti pod kojima je izvršeno krivično delo i dobrovoljno učešće izvršioca u programu lečenja.

GLAVA V MERE OBAVEZNOG LEČENJA

Član 83. Opšta načela

1. Prema izvršiocu sa duševnim poremećajem ili licu koje se leči od toga, mora se postupati humano i uz poštovanje njegovog ljudskog dostojanstva.

2. Međunarodni standardi koji se odnose na osobe sa duševnim poremećajem primenjuju se prema izvršiocu koji pati od duševnog poremećaja u najvećoj mogućoj meri, uz izmene i izuzetke ograničene samo na meru neophodnu u datim okolnostima.

3. Mera obaveznog psihijatrijskog lečenja neće biti izrečena ako nije srazmerna težini izvršenih dela, očekivanom ponašanju izvršioca i stepenu opasnosti koji izvršilac predstavlja.

Član 84. Mere koje se mogu primeniti i krivične sankcije

1. Mera obaveznog lečenja koje se mogu izreći izvršiocu koji nije krivično odgovoran, koji ima bitno smanjenu uračunljivost, ili je zavisnik od droge ili alkohola mogu biti:

- 1.1. obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi;
- 1.2. obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi; i
- 1.3. obavezan program rehabilitacije za lica koja su zavisnici od droge ili alkohola.

2. Krivična sankcija, u skladu sa ovim zakonikom, može biti izrečena i izvršiocu koji je izvršio krivično delo u stanju umanjene uračunljivosti, ako postoje razlozi za izricanje takve krivične sankcije.

Član 85. Obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi

1. Sud može da izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi izvršiocu koji je izvršio krivično delo dok je bio u stanju neuračunljivosti ili smanjene uračunljivosti, ako utvrdi:

- 1.1. da je izvršilac izvršio krivično delo za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od jedne (1) ili više godina;
- 1.2. da postoji ozbiljna opasnost da izvršilac izvrši novo krivično delo;
- 1.3. da je obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje neophodno da bi se izbeglo izvršenje novog krivičnog dela;
- 1.4. da je obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje neophodno da bi se izbegla ozbiljna opasnost.

2. Sud će da obustavi meru obaveznog psihijatrijskog lečenja predviđenu u stavu 1. ovog člana kad utvrdi da je prestala potreba za lečenjem u zdravstvenoj ustanovi.

3. Vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunaće se u vreme trajanja kazne obaveznog psihijatrijskog lečenja izrečene izvršiocu koji je krivično delo izvršio u stanju bitno smanjene uračunljivosti, i koji je kažnjen kaznom zatvora. Ako je vreme provedeno na čuvanju radi obaveznog psihijatrijskog lečenja u zdravstvenoj ustanovi kraće od kazne zatvora, sud može da uputi izvršioca u zatvor na izdržavanje ostatka kazne, ili da odluči da ga pusti na uslovni otpust.

4. Pri odlučivanju o puštanju na uslovni otpust iz stava 3. ovog člana sud će, pored uslova propisanih u članu 90. ovog zakonika, posebno uzeti u obzir uspeh obaveznog lečenja izvršioca, njegovo zdravstveno stanje, vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi i trajanje kazne koju osuđeni još nije izdržao.

Član 86.

Obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi

1. Sud može izreći meru obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi izvršiocu koji je izvršio krivično delo dok je bio u stanju neuračunljivosti ili bitno umanjene uračunljivosti, ako utvrdi:

1.1. da postoji ozbiljna opasnost da će izvršilac izvršiti krivično delo;

1.2. da je obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi neophodno da bi se izbeglo izvršenje drugog krivičnog dela; i

1.3. da je obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi dovoljno da se izbegne ozbiljna opasnost.

2. Mere obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi iz stava 1. ovog člana mogu se izreći izvršiocu kojem je izrečena mera obaveznog psihijatrijskog lečenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, kad sud utvrdi da zadržavanje u zdravstvenoj ustanovi više nije potrebno i da je mera obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi dovoljna da se reši situacija predviđena u podstavovima 1.1. do 1.3. stava 1. ovog člana.

3. U zavisnosti od uslova utvrđenih u stavu 1. ovog člana, sud može da izrekne meru obaveznog psihijatrijskog lečenja na slobodi izvršiocu sa bitno smanjenim stepenom uračunljivosti koji je na uslovnom otpustu, shodno članu 90. ovog zakonika.

4. Obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi ne može da traje duže od tri (3) godine ako je izrečeno izvršiocu sa bitno smanjenom uračunljivošću.

5. Sud može da izrekne obavezno psihijatrijsko lečenje i čuvanje u zdravstvenoj ustanovi:

5.1. kad se izvršilac ne podvrgne obaveznom psihijatrijskom tretmanu na slobodi kao što je predviđeno u stavovima 1. do 3. ovog člana;

5.2. kad izvršilac napusti obavezno psihijatrijsko lečenje na slobodi; i

5.3. kad, uprkos obaveznom psihijatrijskom lečenju i čuvanju u zdravstvenoj ustanovi, postoji ozbiljna opasnost da će izvršilac ponovo izvršiti krivično delo.

Član 87.

Obavezna rehabilitacija zavisnika od droge ili alkohola

1. Sud može odrediti meru obaveznog rehabilitacionog lečenja u zdravstvenoj ustanovi počinioca koji je počinio krivično delo pod dejstvom droga ili alkohola ako su ispunjena sledeća dva uslova

1.1. sud je izrekao kaznu, sudsku opomenu ili odricanje od kazne za počinioca; i

1.2. sud smatra da je glavni činitelj kod pobude za izvršenje krivičnog dela bila izvršiočeva zavisnost od droge ili alkohola i da postoje izgledi za njegovo uspešno lečenje.

2. Ako se izrekne mera iz stava 1. ovog člana, uz novčanu kaznu, sudsku opomenu ili oslobađanje od kazne, sud može, uz pristanak osuđenog, da odluči da se takva mera izvrši na slobodi. Ako se izvršilac bez opravdanog razloga ne podvrgne lečenju na slobodi ili ako samovoljno odustane od lečenja, sud može da odluči da se lečenje obavi u zdravstvenoj ustanovi.

3. Ako je mera iz stava 1. ovog člana izrečena uz novčanu kaznu, sudsku opomenu ili oslobađanje od kazne, lečenje ne može da traje duže od dve (2) godine.

4. Ako je mera iz stava 1. ovog člana izrečena uz kaznu zatvora, ona može da traje dok se ne izvrši kazna. Vreme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunava se u izrečenu kaznu.

5. Sud treba da preispita izvršenje ove mere svaka dva (2) meseca da bi odlučio da li je potrebno da se mera nastavi.

GLAVA VI OPŠTE ODREDBE O IZVRŠENJU KAZNE I USLOVNOM OTPUSTU

Član 88.

Izvršenje kazne zatvora i doživotnog zatvora

1. Kazna zatvora ili doživotnog zatvora izdržava se u zatvorenim, poluotvorenim ili otvorenim kazneno popravnim ustanovama ili jedinicama kazneno popravnih ustanova.

2. Kazna doživotnog zatvora izdržava se u zatvorenim kazneno popravnim ustanovama ili jedinicama kazneno popravnih ustanova.

3. Za vreme izdržavanja kazne, osuđeni ne sme biti podvrgnut nečovečnom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju, uključujući nepotreban psihički i fizički napor ili uskraćivanje adekvatnog medicinskog lečenja ili drugih osnovnih potreba.

Član 89.

Granice kod ograničavanja prava osuđenih lica

1. Prava osuđenog lica moraju uvek da se poštuju tokom izdržavanja kazne.

2. Prava osuđenog lica mogu se ograničiti samo u meri u kojoj je to potrebno i u saglasnosti sa zakonima i međunarodnim standardima ljudskih prava.

Član 90.

Uslovni otpust

1. Osuđeni može da bude pušten na uslovni otpust u skladu sa ovim zakonikom i Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija, ako postoji opravdana osnova za očekivanje da neće izvršiti novo krivično delo. Prilikom donošenja odluke o uslovnom otpustu treba uzeti u obzir vladanje osuđenog za vreme izdržavanja kazne.

2. Izvršilac osuđen zbog krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina, može se uslovno otpustiti nakon što je izdržao dve trećine (2/3) izrečene kazne. Za druga krivična dela, osuđeni se može uslovno otpustiti nakon što je izdržao polovinu izrečene kazne.

3. Lice osuđeno na doživotni zatvor može se uslovno osloboditi nakon što izdrži trideset (30) godina zatvora. Minimalni period nadzora od strane probacione službe je pet (5) godina.
4. O uslovnom otpustu odlučuje Odbor za uslovni otpust, koji osniva Sudski savet Kosova, u skladu sa Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija.

Član 91. **Opozivanje uslovnog otpusta**

1. Sud će opozvati uslovni otpust ako osuđeni, dok je na uslovnom otpustu, izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je izrečena kazna zatvora u trajanju dužem od jedne (1) godine.
2. Sud može da opozove uslovni otpust ako osuđeni, dok je na uslovnom otpustu, izvrši jedno ili više krivičnih dela za koje je izrečena kazna zatvora do jedne (1) godine. Prilikom odlučivanja da li treba opozvati uslovni otpust, sud će naročito uzeti u obzir srodnost izvršenih krivičnih dela, pobude za izvršenje krivičnih dela, i druge okolnosti koje ukazuju na opravdanost opoziva uslovnog otpusta.
3. Kad sud opozove uslovni otpust, izreći će kaznu na osnovu odredbi iz člana 76. i člana 78. stav 2. ovog zakonika, uzimajući prethodno izrečenu kaznu kao utvrđenu. Deo ranije izrečene kazne koji je osuđeni izdržao na osnovu prethodne kazne uračunaće se u novu kaznu, dok se vreme provedeno na uslovnom otpustu neće uračunati. U sudskoj odluci treba da piše da je uslovni otpust opozvan. Sud šalje kopiju presude Odboru za uslovni otpust.
4. Odredbe stavova 1. do 3. ovog člana primenjuju se i kad se lice pušteno na uslovni otpust kazni za krivično delo koje je izvršio pre puštanja na uslovni otpust.
5. Ako osuđeni koji je na uslovnom otpustu bude osuđen na zatvor ne duže od jedne (1) godine i ako sud ne opozove njegov uslovni otpust, uslovni otpust se produžava za vreme koje je osuđeni proveo na izdržavanju te kazne zatvora.

GLAVA VII **ODUZIMANJE INSTRUMENTASLNOSTI I IMOVINSKE KORISTI STEČENE KRIVIČNIM DELIMA**

Član 92. **Oduzimanje sredstava i imovinske koristi stečene krivičnim delima**

1. Imovina ili sredstva stečena krivičnim delom, konfiskuje se prema zakonu, utvrđen u zakoniku o krivičnom postupku Republike Kosovo.
2. Kada oduzimanje nije moguće u skladu sa stavom 1. ovog člana, sud nalaže učiniocu da plati ekvivalentni iznos ili u suprotnom oduzima bilo koju imovinu okrivljenog jednake vrednosti kao što je propisano u zakoniku o krivičnom postupku Republike Kosovo.

GLAVA VIII **PRAVNE POSLEDICE KAZNE**

Član 93. **Pravne posledice kazne**

1. Pravne posledice osude mogu biti propisane jedino zakonom.

2. Pravne posledice osude ne mogu nastati kad se izvršiocu izrekne novčana kazna, uslovna osuda ili sudska opomena ili kad je izvršilac oslobođen od kazne.

3. Posledica osude za određena krivična dela može da bude prestanak ili gubitak određenih prava, ili zabrana sticanja određenih prava.

Član 94.

Početak i trajanje pravnih posledica osude

1. Pravne posledice osude počinju danom pravosnažnosti presude.

2. Pravne posledice osude koje se sastoje u zabrani sticanja određenih prava ne mogu da traju duže od deset (10) godina, počev od dana kad je kazna izdržana ili oprostena, ili kad je nastupila zastarelost, ako zakon ne propisuje kraće trajanje za određene pravne posledice.

3. Kad osuda bude brisana, prestaju pravne posledice osude.

GLAVA IX

REHABILITACIJA I OTKRIVANJE PODATAKA IZ KAZNE EVIDENCIJE

Član 95.

Pravni status osuđenih lica posle izdržavanja, oslobađanja ili zastarevanja kazne

1. Nakon izdržavanja kazne zatvora, uslovne osude, pomilovanja, amnestije ili zastarelosti predmeta, kažnjeno lice koje je steklo naknadu uživa i stiče sva prava, utvrđena Ustavom i zakonom, osim ako je drugačije predviđeno ovim zakonikom.

2. Ovaj član primenjuje se i na lica puštena na uslovni otpust.

Član 96.

Zakonska rehabilitacija

1. Zakonskom rehabilitacijom osuda se briše iz evidencije licu koje je prvi put osuđeno, kao što je propisano u stavu 2. ovog člana, i to lice će se smatrati neosuđivanim.

2. Osuda se briše iz evidencije lica koja su prvi put osuđena, saglasno zakonu, po isteku dole navedenih rokova, ako osuđeni ne izvrši neko novo krivično delo u toku navedenih rokova:

2.1. jedna (1) godina od dana pravosnažnosti presude, u slučaju sudske opomene ili oslobađanja od kazne;

2.2. jedna (1) godina od dana prestanka probacionog perioda, u slučaju uslovne osude;

2.3. jedna (1) godina od dana izdržane kazne, zastarevanja ili oprosta kazne, ili izmene zakona, u slučaju kazne u statusu poluslobode;

2.4. tri (3) godine od dana izdržane kazne, zastarevanja ili oprosta kazne, ili izmene zakona, u slučaju kazne zatvora u trajanju do jedne (1) godine, ili novčane ili dopunske kazne;

2.5. pet (5) godina od dana izdržane kazne, zastarevanja ili oprosta kazne, ili izmene zakona, u slučaju kazne zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine;

- 2.6. osam (8) godina od dana izdržane kazne, zastarevanja ili oprosta kazne, ili izmene zakona, u slučaju kazne zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina;
 - 2.7. deset (10) godina od dana izdržane kazne, zastarevanja ili oprosta kazne, ili izmene zakona, u slučaju kazne zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina;
 - 2.8. petnaest (15) godina od dana izdržane kazne, zastarevanja ili oprosta kazne, ili izmene zakona, u slučaju kazne zatvora u trajanju od deset (10) do petnaest (15) godina.
3. Kazna zatvora u trajanju preko petnaest (15) godina ili doživotnom kaznom se ne može brisati.
 4. Kazna ne može da se briše dok traju dopunske kazne i mere obaveznog lečenja.

Član 97. Sudska rehabilitacija

Sud može, na zahtev osuđenog lica, da odluči da izbriše osudu iz evidencije osuđenih lica i smatraće se da to lice nije bilo osuđeno ako je protekla polovina odnosnog roka propisanog u članu 96. stav 2. ovog zakonika i ako osuđeno lice za to vreme nije izvršilo novo krivično delo. Prilikom odlučivanja o brisanju osude koja je zastarela ili završena oprostom ili izmenama Krivičnog zakonika, sud će imati u vidu držanje osuđenog posle izdržavanja kazne, prirodu krivičnog dela i druge okolnosti koje mogu biti od značaja za ocenu celishodnosti brisanja osude.

Član 98. Sadržina i davanje podataka iz kaznene evidencije

1. Kaznena evidencija sadrži sledeće podatke: lične podatke o izvršiocu krivičnog dela; podatke o kazni, sudskoj opomeni, meri obaveznog lečenja ili oslobođenju izvršioca od kazne; promene u podacima o osudama koje su unete u kaznenu evidenciju; i podatke o kaznama koje je lice izdržalo, kao i o brisanju pogrešnih osuda.
2. Podaci sadržani u kaznenoj evidenciji mogu se dati samo u delu koji se odnosi na presude koje nisu brisane, a mogu se dati sudu, javnom tužiocu i policiji u vezi sa krivičnim postupkom koji se vodi prema licu koje je prethodno bilo osuđeno; nadležnim organima zaduženim za izvršenje krivičnih sankcija; i nadležnim organima koji učestvuju u postupku davanja oprosta ili brisanja osude.
3. Podaci iz kaznene evidencije mogu se dati državnim organima na obrazložen zahtev, ako je u trenutku podnošenja takvog zahteva još uvek na snazi dopunska kazna ili mera obaveznog lečenja.
4. U slučajevima kad je osuda brisana, podaci o toj osudi mogu se dati samo sudu, državnom tužiocu i policiji, i to u vezi sa krivičnim postupkom koji se vodi protiv lica čija je prethodna presuda brisana.
5. Svako lice može na svoj zahtev dobiti izvod iz svoje kaznene evidencije kad su mu potrebni ti podaci, osim ako bi to ugrozilo nacionalnu ili opštu bezbednost ili ako bi ugrozilo suzbijanje, istragu, otkrivanje i krivično gonjenje krivičnih dela.

GLAVA X ZASTARELOST

Član 99. Zastarelost krivičnog gonjenja

1. Osim ako ovaj zakonik izričito ne propisuje drugačije, krivično gonjenje se ne može preduzeti posle isteka sledećih rokova:

1.1. trideset (30) godina od izvršenja krivičnog dela za koje se može izreći kazna doživotnog zatvora;

1.2. dvadeset (20) godina od izvršenja krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora od više od deset (10) godina;

1.3. petnaest (15) godina od izvršenja krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora od pet (5) ili više godina;

1.4. deset (10) godina od izvršenja krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora od tri (3) i više godina;

1.5. šest (6) godina od izvršenja krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora više od jedne (1) godine, i

1.6. četiri (4) godine od izvršenja krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora duža do jedne (1) godine ili novčana kazna.

2. Kad zakon propisuje više od jedne kazne za određeno krivično delo, rok zastarevanja se određuje prema najtežoj kazni.

Član 100. Početak i prekid zastarelosti krivičnog gonjenja

1. Rok zastarevanja u krivičnom gonjenju počinje danom izvršenja krivičnog dela. Ako neka posledica izvršenog krivičnog dela nastupi kasnije, rok zastarevanja počinje da teče od tog trenutka.

2. U slučaju da je krivično delo izvršenog prema licu mlađem od osamnaest (18) godina, rok zastarelosti počinje da teče od dana kad žrtva navrší osamnaest (18) godina.

3. Rok zastarevanja ne teče za vreme za koje se shodno zakonu gonjenje ne može započeti ili nastaviti, uključujući ali ne ograničavajući se na sledeće okolnosti:

3.1. kad je izvršilac van Republike Kosovo i to izazove prekid u postupku;

3.2. kad se za izvršiocem traga poternicom;

3.3. kad međunarodni pravni zahtev za dobijanje informacija ili dokaza čeka na postupanje strane zemlje ili organa vlasti; ili

3.4. u toku vremena dok traje postupak za priznanje krivice.

4. Rok zastarelosti se ne prekida ako se delo krivično ne goni zbog odsustva zahteva ili nadležnosti za krivično gonjenje, ili odsustva zahteva strane države za krivičnim gonjenjem.

5. Rok zastarelosti se prekida svakom preduzetom proceduralnom radnjom koja ima za cilj krivično gonjenje za izvršeno krivično delo.

6. Rok zastarelosti se takođe prekida kad izvršilac učini još neko krivično delo iste ili veće težine od prethodnog krivičnog dela pre nego što istekne rok zastarevanja.

7. Novi rok zastarelosti počinje da teče posle svakog prekida.

8. Zabranjeno je krivično gonjenje u svakom slučaju kad protekne dvostruko duže vreme od vremena potrebnog za zastarelost.

Član 101. Zastarelost izvršenja kazne

1. Osim ako je drugačije određeno u ovom zakoniku, izrečena kazna se ne može izvršiti kad protekne:

- 1.1. trideset (30) godina od osude na doživotni zatvor;
- 1.2. dvadeset (20) godina od osude na kaznu zatvora preko deset (10) godina;
- 1.3. petnaest (15) godina od osude na kaznu zatvora preko pet (5) godina;
- 1.4. deset (10) godina od osude na kaznu zatvora preko tri (3) godine;
- 1.5. šest (6) godine od osude na kaznu zatvora preko jedne (1) godine; i
- 1.6. četiri (4) godine od osude na kaznu zatvora do jedne (1) godine ili novčane kazne.

2. Zastarelost izvršenja kazne se prekida kad se osuđeni ne pojavi ili se ne preda na izdržavanje kazne zatvora.

Član 102. Zastarelost izvršenja dopunskih kazni i mera obaveznog lečenja

1. Zabranjeno je izvršenje drugih dopunskih kazni posle isteka pet (5) godina od dana pravosnažnosti presude kojom je ta kazna izrečena.

2. Zabranjeno je izvršenje mere obaveznog lečenja posle isteka tri (3) godine od pravosnažnosti presude kojom je ta mera izrečena.

3. Zastarelost izvršenja dopunskih kazni i mera obaveznog lečenja prekida se kad se lice ne povinuje sudskom nalogu u vezi sa dopunskim kaznama i obaveznim lečenjem.

Član 103. Početak i prekid rokova zastarelosti izvršenja kazne

1. Rok zastarelosti izvršenja kazne počinje da teče od dana pravosnažnosti presude, a u slučaju opoziva alternativne kazne zastarevanje počinje od dana pravosnažnosti odluke o opozivu.

2. Rok zastarelosti ne teče za vreme dok izvršenje kazne, shodno zakonu, ne može da započne.

3. Ako je kazna smanjena oprostom ili odlukom suda po vanrednom pravnom leku, vreme početka roka zastarelosti određuje se prema novoj kazni, dok se rok zastarelosti računa prema prvobitnoj osudi.

4. Rok zastarelosti prekida se svakom radnjom koju preduzme nadležni organ u cilju izvršenja kazne.

5. Novi rok zastarelosti počinje da teče posle svakog prekida.

6. Zabranjeno je izvršenje kazne u svakom slučaju kad protekne dvostruko duže vreme od vremena potrebnog za zastarelost.

7. Odredbe stavova 2. do 5. ovog člana takođe se primenjuju na zastarelost izvršenja dopunskih kazni i mera obaveznog lečenja.

Član 104.

Nema zastarelosti za krivična dela protiv međunarodnog prava i teških ubistava

1. Nema zastarelosti za krivična dela genocida, ratnih zločina, zločina protiv čovečnosti, niti za druga krivična dela koja, shodno međunarodnom pravu, ne zastarevaju.

2. Krivično delo teškog ubistva ne zastareva.

GLAVA XI AMNESTIJA I POMILOVANJE

Član 105.

Amnestija i pomilovanje

1. Lica koja su uključena u amnestiju, za njih se obustavlja krivični postupak, pomilovani su u celini ili od jednog dela izvršenja kazne, izrečena kazna se zamenjuje blažom kaznom, ukida se uslovna kazna, daje se prevremena rehabilitacija ili se ukida određena pravna posledica kazne.

2. Sa pomilovanjem određenog lica poimenično, daje se puna ili delimična sloboda od izvršenja kazne, zamena blažom kaznom, uslovna ili oslobađanje od kazne.

3. Počinilac ne može biti pomilovan za bilo koju kaznu, za koju je Panel za uslovno oslobađanje odbio uslovno oslobađanje.

Član 106.

Efekt amnestije i pomilovanja trećih lica

Sa davanjem amnestije i pomilovanja ne zadire se u prava trećih lica, koji se baziraju na kaznu ili presudu.

GLAVA XII PRIMENA KRIVIČNOG ZAKONODAVSTVA REPUBLIKE KOSOVO PREMA MESTU IZVRŠENJA KRIVIČNOG DELA

Član 107.

Primena krivičnog zakonodavstva Republike Kosovo na teritoriji Republike Kosovo

1. Krivično zakonodavstvo Republike Kosovo važi za svakog ko izvrši krivično delo, u celini ili delimično, na teritoriji Republike Kosovo.

2. Krivično zakonodavstvo Republike Kosovo važi za svakog ko izvrši krivično delo u bilo kom sredstvu vazdušnog ili vodenog prevoza registrovanog u Republici Kosovo, nezavisno od lokacije na kojoj se nalazilo sredstvo vazdušnog ili vodenog prevoza u trenutku izvršenja krivičnog dela.

Član 108.

Primena krivičnog zakonodavstva Republike Kosovo na pojedina krivična dela učinjena van teritorije Republike Kosovo

1. Krivično zakonodavstvo Republike Kosovo važi za svakog ko izvrši sledeća krivična dela

van teritorije Republike Kosovo:

1.1. krivična dela predviđena članovima 142. – 147. , 151. – 154., 158., 159., 160. – 163., 165., 167. – 169., 232., 234., 267. – 274., 287., 288., 296. -298., 324. i članom 325. ovog zakonika;

1.2. krivična dela koja obavezuju Republiku Kosovo na osnovu međunarodnih ugovora, moraju da se krivično gone čak i ako su učinjena u inostranstvu.

2. Krivično zakonodavstvo Republike Kosovo primenjuje se na svakog građanina Republike Kosovo i koji je počinio krivično delo predviđeno članovima 309. – 310. i članovima 421. – 424. van teritorije Republike Kosova, bez obzira na to da li se pomenuto delo takođe je kažnjiva i na mestu izvršenja.

3. Krivično zakonodavstvo Republike Kosovo važi za svakog državljana Republike Kosovo iz člana 129. – 139. ovog zakonika, koji izvrši krivično delo van teritorije Republike Kosovo, ako je to delo kažnjivo i u mestu izvršenja dela.

4. Osim kao što je predviđeno u stavu 2. ovog člana, krivično zakonodavstvo Republike Kosovo primenjuje se na svakog građanina Republike Kosovo koji počinio krivično delo van teritorije Republike Kosova i ako je ovo delo takođe kažnjivo na mestu gde je izvršeno. (EU)

5. Stav 1. ovog člana primenjuje se i na svako lice koje nakon izvršenja krivičnog dela postane stanovnik Republike Kosovo.

Član 109.

Važenje krivičnog zakonodavstva Republike Kosovo za strance koji izvrše krivično delo van teritorije Republike Kosovo

1. Krivično zakonodavstvo Republike Kosovo važi za svakog stranca:

1.1. ako je izvršio krivično delo van teritorije Republike Kosovo prema državljaninu Republike Kosovo, čak i kad takvo krivično delo nije navedeno u članu 108. ovog zakonika;

1.2. ako je to krivično delo kažnjivo i u mestu izvršenja; i

1.3. ako se izvršilac našao na teritoriji Kosova ili je prebačen na Kosovu.

Član 110.

Posebni uslovi za gonjenje krivičnih dela izvršenih van teritorije Republike Kosovo

1. U slučajevima propisanim u članu 107. ovog zakonika, ako je krivični postupak započet ali nije završen u drugoj jurisdikciji, krivični postupak u Republici Kosovo biće pokrenut samo uz saglasnost glavnog državnog tužioca Republike Kosovo.

2. U slučajevima propisanim u članovima 108. i 109. ovog zakonika, krivični postupak neće biti pokrenut, ako je:

2.1. izvršilac u potpunosti izdržao kaznu izrečenu u drugoj jurisdikciji;

2.2. izvršilac bio oslobođen u drugoj jurisdikciji pravosnažnom presudom, ili oslobođen od kazne ili je kazna zastarela; i

2.3. ako krivični postupak za krivično delo izvršeno u drugoj jurisdikciji može da se pokrene samo na zahtev oštećenog, a takav zahtev nije podnet.

3. Krivični postupak shodno članu 111. može da se pokrene na Kosovu samo uz odobrenje glavnog državnog tužioca Kosova.

4. U slučajevima propisanim u članu 107. krivično gonjenje stranca lica može se ustupiti stranoj jurisdikciji pod uslovom reciprociteta.

Član 111. Posebne odredbe za decu

Ovaj zakonik primenjuje se na lica mlađa od osamnaest (18) godina samo ako Zakonom o maloletničkom pravosuđu nije drugačije određeno.

Član 112. Posebne odredbe za pravna lica

Krivična dela za koja pravno lice može biti krivično odgovorno, krivična odgovornost pravnog lica, krivične sankcije koje se mogu primeniti prema pravnom licu i posebne odredbe koje uređuju krivični postupak koji se primenjuje u odnosu na pravno lice, propisuju se u ovom zakoniku ili u odvojenom zakonu.

GLAVA XIII ZNAČENJE IZRAZA U KRIVIČNOM ZAKONIKU

Član 113. Definicije

Za potrebe ovog zakonika, sledeći izrazi imaju ova značenja:

1. **Lice** - pravno lice i fizičko lice;
2. **Službeno lice** – podrazumeva:
 - 2.1. lice koje u državnom organu obavlja službene poslove;
 - 2.2. lice koje je izabrano, imenovano ili postavljeno u državnom organu, organu lokalne samouprave ili lice koje stalno ili privremeno vrši službene dužnosti ili službene funkcije u tim organima;
 - 2.3. lice u instituciji, preduzeću ili u nekim drugom subjektu nadležnom za obavljanje javnih ovlašćenja koja odlučuje o pravima, obavezama ili interesima fizičkih ili pravnih lica ili za javni interes;
 - 2.4. službenim lice se smatra i lice kome je povereno stvarno obavljanje određenih službenih dužnosti ili radova;
 - 2.5. vojno lice, osim kada se radi o odredbama glave XXXIII (krivična dela protiv službenih dužnosti) ovog Zakonika.
3. **Strani javni službenik ili strano službeno lice** - podrazumeva:
 - 3.1. bilo koje lice koje u stranoj državi vrši zakonodavnu, izvršnu, upravnu ili sudsku dužnost, bilo da je postavljeno ili izabrano;
 - 3.2. svaki arbitar koji vrši funkciju shodno domaćem zakonu o arbitraži strane države;
 - 3.3. bilo koje lice koje vrši javnu funkciju u stranoj državi, uključujući javnu agenciju ili

javno preduzeće;

3.4. svaki službenik, zaposleni ili predstavnik javnih međunarodnih organizacija i njihovih tela;

3.5. svaki poslanik međunarodne parlamentarne skupštine; i

3.6. svaki sudija, tužilac ili službenik međunarodnog suda ili tribunala čija je nadležnost priznata na teritoriji Republike Kosovo.

4. Lice pod međunarodnom zaštitom ili međunarodno zaštićeno lice - podrazumeva:

4.1. šefa države, uključujući svakog člana kolektivnog organa koji vrši dužnost šefa države u skladu sa ustavom te države;

4.2. premijera i ministra spoljnih poslova kad god se nalaze na dužnosti van svoje države, kao i članove njihovih porodica;

4.3. svakog visokog službenika ili visokog predstavnika države, odnosno drugog izaslanika međunarodne organizacije koji, shodno međunarodnom pravu, u vreme i na mestu kad je prema njemu, službenim prostorijama, stanu ili privatnoj kancelariji, ili prema prevoznom sredstvu koje je imalo zvanična obeležja, izvršeno krivično delo, ima pravo na posebnu zaštitu od napada na njegov život, slobodu i dostojanstvo;

4.4. Izraz lice pod međunarodnom zaštitom obuhvata i pridružene članove porodice.

5. **Odgovorno lice** - fizičko lice u okviru pravnog lica, kome su povereni određeni zadaci, odnosno koje je ovlašćeno da deluje u ime pravnog lica i postoji velika verovatnoća da je to lice ovlašćeno da deluje u ime tog pravnog lica.

6. **Pravno lice** - domaći ili strani pravni subjekt koji se prema važećim zakonima Kosova, smatra pravnim licem.

7. **Poslovna organizacija** - fizičko ili pravno lice ili grupa lica koji se bave ekonomskom delatnošću, kao što je propisano i uređeno Zakonom o privrednim društvima.

8. **Dokument** - svaki dokument ili drugi predmet podoban ili određen da služi kao dokaz neke činjenice koja je od značaja za pravne odnose.

9. **Novac** - metalni i papirni novac koji je shodno zakonom u opticaju u Republici Kosovu ili u nekom drugom zakonodavstvu.

10. **Oznake od vrednosti** - obuhvataju i strane oznake vrednosti.

11. **Pokretna stvar** - obuhvata i proizvedenu ili akumuliranu energiju za rasvetu, grejanje i protok, kao i telefonske impulse i druge vrste impulsa.

12. **Grupa lica** - tri (3) ili više lica.

13. **Organizovana kriminalna grupa** - osmišljeno udruženje koje postoji neko određeno vreme, ima tri ili više lica za vršenje određenih krivičnih dela, koje deluje sporazumno u cilju izvršenja jednog ili više teških krivičnih dela radi neposrednog ili posrednog sticanja finansijske ili druge imovinske koristi.

14. **Osmišljeno udruženje** - udruženje koje nije slučajno osnovano za izvršenje krivičnog dela u datom trenutku, s tim da nije nužno da članovi tog udruženja imaju formalno dodeljene uloge,

kontinuitet članstva ili izgrađenu strukturu.

15. **Sila** - uključuje i hipnotisanje ili druga omamljujuća sredstva sa ciljem da se neko protiv svoje volje dovede u nesvesno stanje, ili da se onespособi da pruži otpor.

16. **Motorno vozilo** - svako prevozno sredstvo opremljeno motorom za korišćenje u drumskom, vodenom ili vazdušnom saobraćaju.

17. **KFOR** - međunarodno bezbednosno prisustvo razmešteno na teritoriji Republike Kosovo na osnovu Rezolucije 1244 (1999) Saveta bezbednosti, koje se sastoji od Organizacije severnoatlantskog sporazuma (NATO), uključujući njegove države članice, njegova pomoćna tela, njegove vojne štabove i nacionalne elemente ili jedinice, kao i zemlje doprinosioce koje nisu članice NATO;

18. **Policija** - Policija Republike Kosovo, kao što je definisano zakonom;

19. **Carin** – Carine Republike Kosovo odgovorne za primenu carinskog zakonodavstva.

20. **Policija Euleksa** – policijski službenik Euleksa kao što je definisano zakonom.

21. **Državljanin Republike Kosovo** - lice koje se takvim smatra u skladu sa Ustavom i zakonom o državljanstvu.

22. **Dete** - lice koje nije navršilo osamnaest (18) godina.

23. **Maloletnik** - lice uzrasta između četrnaest (14) i osamnaest (18) godina.

24. **Punoletnik** - lice koje je navršilo osamnaest (18) godina.

25. **Porodična veza** - odnos između lica:

25.1. koja su verena ili bila verena, venčana ili bila venčana, u vanbračnoj zajednici ili su bili u vanbračnoj zajednici ili žive zajedno u zajedničkom domaćinstvu ili su živela u zajedničkom domaćinstvu;

25.2. koja koriste isti dom i koja su povezana krvnim srodstvom, brakom, usvojenjem, tazbinskim ili starateljskim odnosom, što obuhvata roditelje, babe i dede, decu, unuke od ćerke i sina, braću i sestre, tetke, ujne i strine, teče, ujake i stričeve, sestriće i sestričine, bratance i bratanice i rođake do trećeg stepena srodstva; ili

25.3. koja su roditelji zajedničkog deteta.

26. **Član porodice** - roditelj, roditelj usvojilac, dete, usvojeno dete, brat ili sestra, suprug ili supruga, krvni srodnik koji živi u istom domaćinstvu, ili lice sa kojim izvršilac živi u vanbračnoj zajednici.

27. **Vanbračna zajednica** - odnos koji je definisan Zakonom o porodici.

28. **Teritorija Republike Kosovo** - kopnena površina i vodena površina unutar granica i graničnih linija, kao i vazdušni prostor nad Kosovom.

29. **Granična linija Republike Kosovo** - linija koja deli teritoriju Republike Kosovo od teritorija susednih zemalja.

30. **Državna granica** - kopnena, vodena i vazdušna granica, uključujući aerodrome na kojima se obavlja međunarodni saobraćaj.

31. **Šteta** - svaki gubitak do pet hiljada (5,000) evra.
32. **Znatna šteta ili znatan gubitak** - označava svaki gubitak veći od pet hiljada (5,000) evra do petnaest hiljada (15,000) evra.
33. **Šteta velikih razmera, ogromna šteta ili ogroman gubitak** - gubitak od petnaest hiljada (15,000) evra do pedeset hiljada (50,000) evra.
34. **Šteta ogromnih razmera, razaranje ogromnih razmera ili gubitak ogromnih razmera** - svaki gubitak veći od pedeset hiljada (50,000) evra.
35. **Opasno oruđe** - svaka stvar napravljena ili upotrebljena da nekome nanese telesne povrede, ili da nekome zapreti nanošenjem povrede.
36. **Imovinska korist** - svaka imovina stečena neposredno ili posredno od krivičnog dela. Imovina koja je stečena posredno od krivičnog dela obuhvata imovinu u koju je svaka imovina direktno stečena krivičnim delom naknadno pretvorena, izmenjena ili sa njom izmešana, kao i prihode, kapital, ili drugu ekonomsku korist stečenu ili ostvarenu po osnovu takve imovine u nekom trenutku od izvršenja krivičnog dela.
37. **Pribor za narkotike** - svaka oprema, sve vrste proizvoda ili materijala prvenstveno namenjeni ili namenski napravljeni da se koriste za izradu, mešanje, preradu, skrivanje, proizvodnju, obradu, pripremu, ubrizgavanje, gutanje, udisanje ili unošenje narkotika u ljudsko telo na neki drugi način. To obuhvata ali se ne ograničava na stvari kao što su metalne, drvene, staklene, plastične ili keramičke lule sa ili bez filtera, čvrste filtere, glave za hašiš ili probušene metalne činije; vodene lule; bongove za marihuanu; rizle za savijanje cigareta, ili pribor za ekstrahovanje kokaina.
38. **Priprema krivičnog dela** - nabavljanje ili osposobljavanje sredstava za izvršenje krivičnog dela; uklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela; dogovor, planiranje ili organizovanje sa drugim da se izvrši krivično delo ili neka druga radnja koja stvara uslove za neposredno izvršenje krivičnog dela, ali koja ne čini samo krivično delo.
39. **Ranjiva žrtva** - žrtva krivičnog dela koja je dete, lice sa fizičkim ili mentalnim hendikepom, lice sa umanjenim sposobnostima, trudnica, starija osoba ili osoba čiji odnos ili zavisnost od učionica ih čini posebno ranjivim stalnoj viktimizaciji, uznemiravanju ili odmazdi.
40. **Oružje** - svaki predmet ili sprava izrađena tako da pod pritiskom gasa, koji se oslobađa tokom sagorevanja eksplozivnog materijala, električne struje, komprimovanog gasa ili druge potencijalne energije, izbacuje projekte u obliku zasebnog metka, snopa sačme, gasa, tečnosti, strelica ili drugih komponenti, koji su napravljeni ili se koriste za nanošenje telesne povrede i fizičke ali i psihološke traume, i svaka druga stvar čija je glavna svrha izvršenje fizičkog napada na fizički integritet ljudi ili na imovinu. Izraz oružje obuhvata još i municiju, delove i komponente za oružje, kao i nuklearna, biološka i hemijska oružja.

Oružjem se smatra:

- 40.1. vatreno oružje;
- 40.2. trofejno oružje;
- 40.3. pneumatsko (vazdušno) oružje;
- 40.4. oružje koje se koristi za izbacivanje iritantnog gasa;
- 40.5. eksplozivna oružja;

- 40.6. oružja sa strelicama;
- 40.7. hladno oružje;
- 40.8. oružje za svetlosnu i zvučnu signalizaciju;
- 40.9. oružje sa elektrošokom;
- 40.10. oružje na struju.

Za potrebe ovog zakona oružjem se ne smatra:

- 40.11. oružje koje se koristi u industrijske svrhe;
- 40.12. ukrasno oružje;
- 40.13. imitacije oružja;
- 40.14. vatreno oružje trajno onesposobljeno za upotrebu (deaktivirano) primenom tehničkih postupaka za koje garantuju nadležni organi odnosno koje priznaju nadležni organi;
- 40.15. harpuni za podvodni ribolov.

GLAVA XIV KRIVIČNA DELA PROTIV USTAVNOG PORETKA I BEZBEDNOSTI REPUBLIKE KOSOVO

Član 114. Napad na ustavno uređenje Republike Kosovo

1. Ko primenom nasilja ili pretnjom primene nasilja pokuša da promeni ustavni poredak Republike Kosovo ili da svrgne najviše institucije Republike Kosovo, kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje pet (5) godina.
2. Ko primenom nasilja ili pretnjom primene nasilja pokuša da spreči uspostavljanje ustavnog poretka Republike Kosovo, ili primenom nasilja ili pretnjom primene nasilja uspostavi strani pravni poredak u bilo kom delu Republike Kosovo, kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje pet (5) godina.
3. Ko primenom nasilja ili pretnjom primene nasilja pokuša da ugrozi nezavisnost Kosova, njegov suverenitet i teritorijalni integritet, teritorijalnu celovitost i demokratski karakter države, kazniće se zatvorom od najmanje deset (10) godina.

Član 115. Oružana pobuna

1. Ko učestvuje u oružanoj pobuni uperenoj protiv ustavnog poretka, ugrožavanje sigurnosti ili teritorijalnog integriteta Republike Kosovo, kazniće se zatvorom od najmanje pet (5) godina.
2. Organizator oružane pobune iz stava 1. ovog člana kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje deset (10) godina.

Član 116. Priznavanje kapitulacije i okupacije

Državljanin Republike Kosovo koji potpiše ili prizna kapitulaciju ili odobri okupaciju Republike

Kosovo ili nekog njenog dela, kazniće se zatvorom od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 117.
Izdaja zemlje

1. Državljanin Republike Kosova, koji u svojstvu predsednika Republike, Premijera ili Ministra spoljnih poslova, potpiše priznavanje okupacije ili akt kapitulacije države, kazniće se zatvorom od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

2. Državljanin Republike Kosova, koji u svojstvu predsednika države, Premijera ili Ministra spoljnih poslova, potpiše međunarodni sporazum ili drugi akt kojim se delovi teritorije Republike Kosovo daju ili ustupaju pod suverenitet neke druge države, kazniće se zatvorom od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

3. Državljanin Republike Kosova, koji u svojstvu predsednika Republike Kosovo, Premijera ili Ministra spoljnih poslova, napusti zemlju tokom rata ili vanrednog stanja, ostavljajući oružane snage bez komandnog sistema, kazniće se zatvorom od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 118.
Ugrožavanje teritorijalnog integriteta Republike Kosovo

Ko primenom nasilja ili pretnjom primene nasilja pokuša da otcepi deo teritorije Republike Kosovo, ili da deo njene teritorije pripoji drugoj državi, kazniće se zatvorom od najmanje pet (5) godina.

Član 119.
Ubistvo visokih predstavnika Republike Kosovo

1. Ko u nameri ugrožavanja ustavnog poretka ili bezbednosti Republike Kosovo liši života jednog od sledećih lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

- 1.1. predsednika Republike Kosovo;
- 1.2. predsednika Skupštine Republike Kosovo;
- 1.3. premijera Republike Kosovo;
- 1.4. predsednika Ustavnog suda Republike Kosovo;
- 1.5. predsednika Vrhovnog suda Republike Kosovo; ili
- 1.6. glavnog državnog tužioca Republike Kosovo.

Član 120.
Otmica visokih predstavnika Republike Kosovo

Ko u nameri ugrožavanja ustavnog poretka ili bezbednosti Republike Kosovo izvrši otmicu jednog ili više lica navedenih u članu 119. ovog zakonika, kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 121.
Nasilje nad visokim predstavnicima Republike Kosovo

Ko u nameri ugrožavanja ustavnog poretka ili bezbednosti Republike Kosovo, primenom nasilja

ili pretnjom primene nasilja ometa jedno ili više lica navedenih u članu 119. ovog zakonika u vršenju njegovih dužnosti, ili ih prinudi da urade ili se uzdrže da urade neku radnju u sklopu svojih dužnosti, kazniće se zatvorom u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

Član 122.

Ugrožavanje ustavnog poretka uništenjem ili oštećenjem javnih objekata i postrojenja

Ko u nameri ugrožavanja ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo podmetne požar ili na drugi način uništi ili ošteti industrijsku, poljoprivrednu ili bilo koju drugu ekonomsku zonu, saobraćajni sistem, telekomunikacione veze, javna postrojenja za vodu, grejanje, gas ili energiju, brane, skladišta ili bilo koju drugu zgradu od značaja za bezbednost, snabdevanje građana, privredu ili funkcionisanje javnih službi, kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje tri (3) godine.

Član 123.

Sabotaža

Ko u nameri ugrožavanja ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo ne obavlja zvaničnu dužnost na odgovoran način, odnosno Ko za vreme obavljanja službene dužnosti ošteti proizvodne kapacitete, izazove uništenje ili oštećenje postrojenja ili zgrada, izazove uništenje ili oštećenje velikih količina proizvoda, dobara ili materijala, ili izazove prekide u procesu proizvodnje a cena štete ili uništenja premaši pedeset hiljada (50,000) evra, kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje tri (3) godine.

Član 124.

Špijunaža

1. Ko god saopšti, preda ili omogući pristup državnoj tajni stranoj državi, stranoj organizaciji ili osobi koja radi za njih, kazniće se zatvorom u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina.
2. Ko stvori obaveštajnu mrežu u Republici Kosovo za stranu zemlju ili organizaciju, ili upravlja takvom mrežom, kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje deset (10) godina.
3. Ko stupi u stranu obaveštajnu mrežu, prikuplja podatke za nju ili na bilo koji drugi način pomaže njen rad, kazniće se zatvorom u trajanju od najmanje pet (5) godina.
4. Ko god pribavlja poverljive podatke ili dokumenta u nameri da ih saopšti i preda stranoj državi, stranoj organizaciji ili osobi koja radi za njih, kazniće se zatvorom u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
5. Ako je izvršenje krivičnog dela iz stavova 1., 2., 3. ili 4. ovog člana izazvalo ozbiljne posledice po bezbednost, ili po ekonomsku ili vojnu moć države, izvršilac će se kazniti zatvorom u trajanju od najmanje deset (10) godina.
6. Ako je krivično delo iz stavova 1., 2., 3. ili 4. ovog člana izvršeno u vreme rata, neposredne ratne opasnosti ili oružanog sukoba, ili se otkrivanje državne tajne tiče bezbednosti Republike Kosovo, izvršilac će se kazniti zatvorom u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
7. Za potrebe ovog člana, „**državna tajna**“ podrazumeva vojne, ekonomske ili službene podatke ili dokumenta, koji su zakonom ili drugim odredbama ili odlukama nadležnog tela donetim u skladu sa zakonom proglašeni za poverljive informacije.

Član 125.

Odavanja poverljivih informacija i propust u zaštiti poverljivih informacija

Ko otkrije ili ne zaštiti poverljive informacije, kazniće se u skladu sa Zakonom o klasifikaciji podataka i bezbednosnoj proveru .

Član 126.

Teška dela protiv ustavnog poretka ili bezbednosti Republike Kosovo

1. Izvršilac krivičnih dela iz članova 113. – 127. ovog zakonika kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora, ako je izvršenje dela:

- 1.1. dovelo do smrti jednog ili više lica;
- 1.2. ugrozilo život jednog ili više lica;
- 1.3. bilo propraćeno teškim nasiljem ili uništenjem velikih razmera; ili
- 1.4. ugrozilo ekonomsku i vojnu bezbednost Republike Kosovo.

2. Ako prilikom izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana izvršilac svesno liši života jedno ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

3. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana u vreme rata, neposredne ratne opasnosti, oružanog sukoba ili dok traje vanredno stanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 127.

Udruživanje radi protivustavne delatnosti

1. Ko oformi grupu ili drugo udruženje radi vršenja krivičnih dela iz članova 114. – 127. ovog zakonika, kazniće se kaznom propisanom za to krivično delo.

2. Ko učestvuje u delovanju ili postane član grupe ili udruženja iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Član grupe ili udruženja koji prijavi grupu pre izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, a može se osloboditi od kazne.

Član 128.

Definicije za odredbe o terorizmu iz članova 114. – 139.

Za potrebe članova 114. – 139. ovog zakonika:

1. Terorizam, teroristički akt ili teroristički napad - izvršenje jednog ili više dole nabrojanih krivičnih dela u nameri da ozbiljno zaplaši stanovništvo, da primora državni organ, vladu ili međunarodnu organizaciju da uradi ili da se uzdrži od neke radnje, ili da ozbiljno destabilizuje ili uništi temeljne političke, ustavne, privredne ili društvene strukture Republike Kosovo, druge države ili neke međunarodne organizacije, podrazumeva:

- 1.1. ubistvo ili teško ubistvo iz članova 172. i 173. ovog zakonika;
- 1.2. navođenje ili pomaganje u samoubistvu, iz člana 177. ovog zakonika;
- 1.3. napad, napad uz nanošenje lakše telesne povrede i napad uz nanošenje teže telesne

povrede, iz članova 184. – 186. ovog zakonika;

1.4. krivična dela protiv seksualnog integriteta iz članova 227. – 229., 231. –232. ili 234. ovog zakonika

1.5. uzimanje talaca, otmica ili protivpravno lišenje slobode, iz članova 169., 191. ili 193. ovog zakonika;

1.6. zagađenje pijaće vode, ili prehrambenih proizvoda; zagađenje ili uništavanje životne sredine iz člana 264. i Glave XXVI ovog zakonika;

1.7. izazivanje opšte opasnosti; podmetanje požara ili paljevine, eksploziranje terorističke eksplozije ili druge smrtonosne naprave iz članova ili 322. ili 356. ovog zakonika;

1.8. uništenje, oštećenje ili uklanjanje javnih postrojenja ili ugrožavanje javnog saobraćaja iz članova 122., 357., 370. ili 372. ovog zakonika;

1.9. neovlašćeno nabavljanje, transport, proizvodnja, razmena ili prodaja oružja, eksploziva radioaktivnog ili nuklearnog materijala, biološkog ili hemijskog oružja iz članova 170., 361. ili članova 364. – 369. ovog zakonika;

1.10. neovlašćeno prisvajanje, posedovanje, kontrola, faktičko držanje ili upotreba oružja, eksploziva, radioaktivnog ili nuklearnog materijala ili, biološkog ili hemijskog oružja, ili istraživanje u cilju izrade ili izrada biološkog ili hemijskog oružja, iz članova 170., 361. ili 364. – 369. ovog zakonika;

1.11. ugrožavanje međunarodno zaštićenih osoba iz člana 167. ovog zakonika;

1.12. ugrožavanje osoblja Ujedinjenih nacija i sa njima povezanog osoblja, iz člana 168. ovog zakonika;

1.13. otmica aviona ili protivpravna zaplena aviona, iz člana 158. ovog zakonika, ili otmica drugih sredstava javnog prevoza ili prevoza robe;

1.14. ugrožavanje bezbednosti civilne avijacije iz člana 159. ovog zakonika;

1.15. otmica brodova ili ugrožavanje sigurnosti pomorske plovidbe iz člana 160. ovog zakonika;

1.16. ugrožavanje bezbednosti fiksnih platformi smeštenih na kontinentalnom pragu iz člana 161. ovog zakonika;

1.17. neovlašćeno prisvajanje, korišćenje, proizvodnja, posedovanje, prenošenje, prepravljavanje rukovanje, širenje ili oštećenje nuklearnog materijala, iz člana 170. ovog zakonika;

1.18. pretnja upotrebom ili krađom ili razbojničkom krađom nuklearnog ili radioaktivnog materijala iz člana 171. ovog zakonika; ili

1.2. pretnja izvršenjem bilo koje radnje iz podstavova 1.1 do 1.18 iz ovog stava.

2. Izraz **sredstva** - obuhvata imovinu svih vrsta, materijalnu ili nematerijalnu, pokretnu ili nepokretnu, na bilo koji način da je stečena, i pravna dokumenta ili instrumente u svakom obliku uključujući računarski ili digitalni, koji dokazuju vlasništvo ili interes u takvom vlasništvu, uključujući ali ne ograničavajući se na bankarske kredite, putničke čekove, bankarske čekove, platne naloge, akcije, vrednosne papire, menice, čekove i kreditna pisma i svaki drugi finansijski instrument.

3. Izraz **finansijski izvori** - uključuje ali se ne ograničava na izdavanje pod zakup, sigurne kuće, lažnu dokumentaciju ili lične isprave, finansijske usluge, opremu, ljudstvo, oružje, prevozna sredstva, opremu za komunikaciju i drugu fizičku imovinu, osim neophodnih lekova.

4. Izraz **teroristička grupa** - označava strukturiranu grupu od više od dva (2) lica, koja postoji u određenom vremenskom periodu i koja deluje u saradnji za izvršenje terorizma.

5. Izraz **strukturirana grupa** - označava grupu koja nije slučajno formirana za neposredno izvršenje dela i koja ne mora da ima formalno definisane uloge za svoje članove, kontinuitet članstva ili izgrađenu strukturu.

6. **Izraz terorista** - označava svako fizičko lice koje: (i) izvršava teroristički akt na bilo koji način neposredno ili posredno; (ii) organizuje ili usmerava ostale da izvrše teroristička dela; ili (iii) doprinosi izvršenju terorističkih dela sa grupom osoba koja deluje sa zajedničkom svrhom gde je doprinos učinjen umišljajno i sa ciljem omogućavanja napredovanja terorističkog akta ili sa saznanjem namere grupe da izvrši teroristički akt.

Član 129.

Izvršenje terorističkog dela

1. Ko izvrši krivično delo terorizma kazniće se kaznom zatvora od najmanje pet (5) godina.
2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izazvalo teške telesne povrede jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana dovelo do smrti jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 130.

Pomaganje u izvršenju terorizma

1. Kad se delo iz člana 377. ili 378. ovog zakonika izvrši u vezi sa terorizmom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Kad se delo iz člana 380. ovog zakonika izvrši u vezi sa terorizmom izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
3. Ko pruži pomoć izvršiocu ili saučesniku posle izvršenja terorističkog dela tako što obezbedi sredstva ili druge materijalne resurse tim licima u bilo koju svrhu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

Član 131.

Olakšavanje i finansiranje izvršenja terorizma

1. Ko god na bilo koji način neposredno ili posredno daje, traži, prikuplja ili skriva, organizuje, pripremi, stavi na raspolaganje sredstva ili druga materijalna dobra ili naloži drugima da to učine u nameri, znajući ili imajući opravdanu osnovu da veruje da će se ta sredstva upotrebiti u celini ili delom, za potrebe ili od strane teroriste pojedinca ili terorističke grupe ili za izvršenje terorističkog dela, kazniće se novčanom kaznom u iznosu od petsto hiljada (500,000) evra i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.
2. Za bilo koje delo koje čini krivično delo iz stava 1. ovog člana nije neophodno da se delo terorizma desilo ili da su finansijska sredstva u stvari upotrebljena za izvršenje dela terorizma.

Član 132.**Vrbovanje za terorizam**

Ko god pozove drugog na izvršenje ili učešće na izvršenje terorističkog dela ili da učestvuje u aktivnostima teroriste ili terorističke grupe, ili da obezbedi sredstva ili materijalne resurse, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

Član 133.**Obučavanje za terorizam**

1. Ko obučava druge ili prihvata obuke za terorizam, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

2. Za potrebe ovog člana, izraz „obučavanje za terorizam“ podrazumeva obučavanje odnosno uputstva kao i pružanje znanja ili dobijanje znanja ili praktičnih veština o pravljenju ili upotrebi eksplozivnih sredstava, vatrenog oružja ili drugog oružja, hemijskih, bakterioloških, nuklearnih ili drugih štetnih ili otrovnih materija po ljude, imovinu ili životnu sredinu, odnosno obučavanje o drugim specifičnim metodama ili tehnikama, u cilju izvršenja ili davanja doprinosa izvršenju terorističkog dela, uz svest o postojanju namere da se pružene ili dobijene veštine upotrebe u te namene.

Član 134.**Podstrekavanje na izvršenje terorističkih dela**

Ko distribuira poruku ili na bilo koji način omogući slanje javnost, u nameri podstrekavanja na izvršenje terorističkog dela, kad takvo ponašanje, nezavisno od toga da li neposredno govori ili ne govori u prilog izvršenja terorističkih dela, stvara opasnost od toga da se jedno ili više takvih dela zaista izvrše, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne(1) do pet (5) godina.

Član 135.**Prikrivanje ili neprijavlivanje terorista ili terorističkih grupa**

1. Ko prikriva postojanje teroriste ili terorističke grupe ili njenih pripadnika, onemogućava otkrivanje ili hvatanje terorističke grupe ili njenih pripadnika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

2. Kad je krivično delo iz članova 377. ili 378. ovog zakonika izvršeno u vezi sa terorizmom, izvršilac će se kazniti zatvorom u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kad je krivično delo iz člana 380. ovog zakonika izvršeno u vezi sa terorizmom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

Član 136.**Organizovanje i učešće u terorističkoj grupi**

1. Ko osnuje, organizuje ili vodi terorističku grupu, kazniće se novčanom kaznom do petsto hiljada (500,000) evra i kaznom zatvora u trajanju od deset (10) do dvadeset (20) godina.

2. Ko učestvuje u delovanju terorističke grupe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina.

Član 137.**Putovanje u svrhu terorizma**

1. Ko putuje unutar ili van teritorije Republike Kosovo u svrhu izvršenja, doprinošenju ili

učestvovanja u izvršenju dela terorizma ili u svrhu učestvovanja u aktivnostima teroriste ili terorističke grupe ili u svrhu pružanja ili dobijanja obuke za terorizam kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

2. Ko na bilo koji način pomaže kao što je propisano u izvršenju dela u ovom članu i kao što je propisano članom 33. ovog zakona, organizuje ili omogućuje putovanje svake osobe sa znanjem da je putovanje u svrhu predviđenu u stavu 1. ovog člana kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 138.

Pripremanje terorističkih dela ili krivičnih dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo

1. Ko priprema izvršenje krivičnih dela iz članova 128. – 137. iz ove glave, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

2. Za potrebe ovog člana, „pripremanje krivičnog dela“ obuhvata nabavljanje ili osposobljavanje sredstava za izvršenje krivičnog dela; otklanjanje prepreka za izvršenje krivičnog dela; zajedno sa drugima dogovor, planiranje ili organizovanje izvršenja krivičnog dela; kao i sve druge aktivnosti koje stvaraju uslove za neposredno izvršenje krivičnog dela, ali koje same po sebi nisu krivično delo.

3. Ko pošalje, ili unese odnosno iznese sa teritorije Republike Kosovo oružje, eksploziv, otrove, opremu, municiju ili drugi materijal za izvršenje jednog ili više krivičnih dela iz ove glave, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

4. Ko u nameri izvršenja jednog ili više terorističkih akata iz ove glave, pošalje odnosno prebaci oružane grupe ili unese opremu ili druge materijalne resurse u Republiku Kosovo ili ih izvede odnosno iznese iz nje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od deset (10) do dvadeset (20) godina.

Član 139.

Nebitnost vršenja terorističkog dela i veza sa terorističkim krivičnim delima

Da bi neko delo činilo krivično delo u smislu odredbi članova 128. – 138. ove glave, nije neophodno da terorističko delo zaista bude izvršeno niti je neophodno u pogledu dela iz članova 132., 133., 134. i 137. ove glave da postoji povezanost sa drugim delom u ovom zakoniku.

Član 140.

Neovlašćeni prelazak preko graničnog prelaza ili granice

1. Ko pređe granicu ili graničnu liniju Republike Kosovo na bilo kom drugom mestu osim na granici ili ovlašćenom graničnom prelazu kazniće se novčanom kaznom od dvesta pedeset (250) evra ili kaznom zatvora do šest (6) meseci.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršio izvršilac koji je bio zajedno sa detetom ili drugom osobom, izvršilac će biti kažnjen novčanom kaznom do dve hiljade petsto (2.500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više od sledećih okolnosti, izvršilac će biti kažnjen kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine:

3.1. ako je izvršilac već bio osuđen za krivično delo iz ovog člana;

3.2. ako prilikom hapšenja izvršilac pobegne, pokuša bekstvo, ili se na drugi način odupre hapšenju od strane policije ili KFOR-a;

3.3. ako je pokušaj prelaza učinjen između 20:00 i 06:00 sati u periodu od 1. aprila do 30. septembra, ili između 18:00 i 06:00 sati u periodu od 1. oktobra do 31. marta; ili

3.4. ako izvršilac poseduje oružje, municiju ili vojnu odeću, pribor ili opremu.

4. Pokušaj izvršenja krivičnih dela iz stavova 1. i 2. ovog člana će se kazniti.

5. Izvršilac nije krivično odgovoran na osnovu ovog člana za prelazak preko neovlašćenog graničnog prelaza državne granice ako se prelazak dogodio na prelazu koji je privremeno uspostavio komandant KFOR-a.

6. Neće se pokrenuti niti voditi nikakav krivični postupak za delo propisano u ovom članu protiv izbeglice ili interno raseljenog lica koji u dobroj veri dolaze sa teritorije na kojoj su njegov život ili telesni integritet ili osnovne slobode ugroženi, pod uslovom da se u razumnom roku prijave policiji ili KFOR-u i saopšte im valjan razlog zbog kojeg su prešli preko neovlašćenog prelaza ili graničnog prelaza.

Član 141.

Izazivanje razdora i netrpeljivosti

1. Ko javno izaziva ili raspiruje mržnju, razdor i netrpeljivost između nacionalnih, rasnih, verskih, etničkih ili drugih grupa, ili na osnovu seksualne orijentacije, rodnog identiteta i drugih ličnih karakteristika na način u kojem može da ugrozi javni red, kažnjava se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Ko sistematski ili zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana, ili izvršenjem takvog dela prouzrokuje razdor, nasilje ili druge teške posledice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana prinudom, ugrožavanjem bezbednosti, izlaganjem poruzi nacionalnih, rasnih, etničkih ili verskih simbola, oštećenjem tuđe imovine ili skrnavljenjem spomenika ili grobova, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ko sistematski ili zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja izvrši krivično delo iz stava 3. ovog člana, ili prouzrokuje razdor, nasilje ili druge teške posledice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

GLAVA XV

KRIVIČNA DELA PROTIV ČOVEČNOSTI I VREDNOSTI ZAŠTIĆENIH MEĐUNARODNIM PRAVOM

Član 142.

Genocid

1. Ko u nameri da potpuno ili delimično uništi neku nacionalnu, etničku, rasnu ili versku grupu izvrši jednu ili više od sledećih dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora:

1.1. ubijanje pripadnika grupe;

1.2. nanošenje teških fizičkih ili psihičkih trauma pripadnicima grupe;

1.3. namerno izlaganje grupe u takvim uslovima života koja dovode do potpunog ili delimičnog fizičkog uništenja;

- 1.4. nametanje mera čiji je cilj da sprečava rađanje unutar grupe;
- 1.5. nasilno premeštanje dece iz jedne grupe u drugu.

Član 143. **Zločini protiv čovečnosti**

1. Ko izvrši jedno ili više sledećih dela znajući da takva radnja čini deo rasprostranjenog ili sistematskog napada uperenog protiv civilnog stanovništva, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora:

- 1.1. ubistvo;
- 1.2. istrebljenje;
- 1.3. porobljavanje;
- 1.4. deportacija ili prisilno premeštanje stanovništva;
- 1.5. zatvaranje ili drugo teško lišenje fizičke slobode uz kršenje osnovnih pravila međunarodnog prava;
- 1.6. mučenje;
- 1.7. silovanje, seksualno ropstvo, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća, prisilna sterilizacija ili svaki drugi oblik seksualnog nasilja uporedive težine;
- 1.8. progon bilo koje tačno određene grupe ili kolektiva na političkoj, rasnoj, nacionalnoj, etničkoj, kulturnoj, verskoj, rodnoj ili drugoj osnovi, koje su univerzalno priznate kao nedozvoljene prema međunarodnom pravu, u vezi sa delima iz ovog člana i iz članova 142., i 144. – 147. ovog zakonika;
- 1.9. prisilni nestanak osoba;
- 1.10. zločin aparthejda; ili
- 1.11. druga nečovečna dela slične prirode koja smišljeno izazivaju veliku patnju, teške telesne povrede ili narušavanje psihičkog ili fizičkog zdravlja.

2. Za potrebe ovog člana:

- 2.1. Izraz **napad uperen protiv bilo kog civilnog stanovništva** - označava način delovanja koji uključuje višestruko izvršenje radnji iz stava 1. ovog člana protiv bilo kog civilnog stanovništva, i usaglašen je sa državnim politikom ili je potpomaže, ili je organizovan radi vršenja takvog napada;
- 2.2. Izraz **istrebljenje** - obuhvata namerno nametanje životnih uslova, između ostalog, uskraćivanje pristupa hrani i lekovima, sračunato na to da se uništi deo stanovništva;
- 2.3. Izraz **porobljavanje** - označava korišćenje jednog ili svih ovlašćenja koje se odnose na pravo vlasništva nad osobom i uključuje vršenje tih ovlašćenja u cilju trgovine ljudima, naročito u cilju trgovine ženama i decom;
- 2.4. Izraz **deportacija ili nasilno preseljenje stanovništva** - označava prisilno raseljavanje određenih lica izvršeno proterivanjem ili drugim prisilnim radnjama iz područja na kome zakonito borave, bez osnova u međunarodnom pravu koji bi to dopustili;

2.5. Izraz **mučenje** - označava namerno nanošenje velikog fizičkog ili psihičkog bola ili patnje osobi koja je pritvorena od strane izvršioca ili pod njegovom kontrolom; izuzetno, mučenje jedino ne obuhvata onu bol ili patnju koje su svojstvene ili neodvojive od zakonskih sankcija;

2.6. Izraz **prisilna trudnoća** - označava protivpravno zatvaranje žene koja je prisilno zatrudnela, u nameri uticanja na etnički sastav nekog stanovništva odnosno uz vršenje drugih teških povreda međunarodnog prava;

2.7. Izraz **progon** - označava namerno i teško uskraćivanje osnovnih prava, zbog pripadnosti grupi ili kolektivu, u suprotnosti sa međunarodnim pravom;

2.8. Izraz **zločin aparthejda** - označava nečovečne radnje sa obeležjima sličnim onim iz stava 1. ovog člana, izvršene u kontekstu institucionalizovanog režima sistematske represije i dominacije jedne rasne grupe nad nekom drugom rasnom grupom ili grupama koje se vrše u cilju održavanja takvog režima;

2.9. Izraz **prisilni nestanak osoba** - označava hapšenje, pritvaranje ili otmicu lica od strane ili sa dopuštenjem, podrškom ili pristankom države ili političke organizacije, praćeno odbijanjem te vlasti ili organizacije da priznaju takvo lišavanje slobode ili da daju informacije o sudbini ili mestu gde se nalaze takve osobe, u nameri da ta lica ne dobiju pravnu zaštitu neko duže vreme;

2.10. Izraz **rod** - odnosi se na oba roda, muški i ženski, u društvenom kontekstu.

Član 144.

Ratni zločini uz ozbiljno kršenje Ženevskih konvencija

1. Ko učini ozbiljno kršenje Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine, kazniće se:

1.1. kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora za dela iz podstavova 2.4, 2.5, 2.6, 2.7 ili 8 stava 2. ovog člana; ili

1.2. kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora za dela iz podstavova 2.1, 2.2 ili 2.3 stava 2. ovog člana.

2. Ozbiljno kršenje Ženevskih konvencija od 12. avgusta 1949. godine znači jedno ili više sledećih dela izvršenih za vreme rata ili oružanog sukoba i uperenih protiv ljudi ili imovine koji su zaštićeni relevantnim odredbama Ženevskih konvencija:

2.1. hotimično ubistvo;

2.2. mučenje ili nečovečno postupanje, uključujući biološke eksperimente;

2.3. namerno nanošenje velike patnje ili teških telesnih ili zdravstvenih trauma, silovanje i seksualno maltretiranje;

2.4. masovno razaranje i krađa imovine koje nije opravdano vojnim potrebama i koje je izvršeno protivzakonito i namerno;

2.5. prisiljavanje ratnih zarobljenika ili drugih zaštićenih lica na služenje u neprijateljskim snagama;

2.6. namerno uskraćivanje ratnom zarobljeniku ili drugom zaštićenom licu prava na pravično i regularno suđenje;

- 2.7. protivzakonita deportacija ili prebacivanje ili protivzakonito pritvaranje; i
- 2.8. uzimanje talaca.

Član 145.

Ratni zločini uz ozbiljno kršenje zakona i običaja ratovanja koji važe u međunarodnom oružanom sukobu

1. Ko učini ozbiljno kršenje zakona i običaja koji važe u međunarodnim oružanim sukobima, u priznatim okvirima međunarodnog prava, kazniće se:

1.1. kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina ili kaznom doživotnog zatvora, za dela iz podstavova 2.9, 2.13, 2.14, 2.15, 2.16, 2.26, 2.29, 2.30 ili 2.31 stava 2. ovog člana; ili

1.2. kaznom zatvora od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora, za dela iz podstavova 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6, 2.7, 2.8, 2.10, 2.11, 2.12, 2.17, 2.18, 2.19, 2.20, 2.21, 2.22, 2.23, 2.24, 2.25, 2.27 ili 2.28 stava 2. ovog člana.

2. Ozbiljno kršenje zakona i običaja koji važe u međunarodnim oružanim sukobima, u priznatim okvirima međunarodnog prava, podrazumeva jednu ili više sledećih radnji:

2.1. namerno usmeravanje napada na civilno stanovništvo ili određene pojedince civile koji ne učestvuju u sukobu;

2.2. namerno usmeravanje napada na civilne objekte koji nisu vojni ciljevi;

2.3. namerno usmeravanje napada na osoblje, objekata, materijala, jedinica ili vozila koji učestvuju u misijama humanitarne pomoći ili održavanju mira u skladu sa Poveljom Ujedinjenih Nacija, sve dotle dok uživaju pravo na zaštitu tih civila odnosno civilnih postrojenja u skladu sa međunarodnim pravilima o oružanim sukobima;

2.4. namerno gađanje, znajući da će takav napad izazvati gubitak života ili povredu civila, naneti štetu na civilnim objektima, ili sveopštu, dugoročnu i ozbiljnu štetu životnoj sredini, koja bi očigledno bila prekomerna u odnosu na predviđenu sveukupnu, konkretnu i neposrednu vojnu prednost;

2.5. napad ili bombardovanje bilo kojim sredstvima na gradove, sela, naselja ili zgrade koji su nebranjani i koji ne predstavljaju vojne ciljeve;

2.6. ubistvo ili ranjavanje borca koji se predao nakon što je položio svoje oružje ili kad je ostao onesposobljen za odbranu;

2.7. neprimereno korišćenje bele zastave, vojne zastave ili oznaka i uniforme neprijatelja ili Ujedinjenih nacija ili prepoznatljivih obeležja iz Ženevskih konvencija, što je dovelo do smrti ili teških povreda;

2.8. prebacivanje, neposredno ili posredno, sopstvenog civilnog stanovništva na okupiranu teritoriju od strane okupacionih vlasti, ili deportacija ili prebacivanje celokupnog ili dela stanovništva sa okupirane teritorije unutar ili izvan okupirane teritorije;

2.9. namerno usmeravanje napada na zgrade namenjene verskim, obrazovnim, naučnim ili dobrotvornim delatnostima, istorijske spomenike, bolnice i mesta gde se okupljaju ranjeni i bolesni, pod uslovom da one nisu vojni ciljevi;

2.10. podvrgavanje ljudi koji su pod vlašću suprotne strane vršenju fizičkog sakaćenja ili raznim medicinskim ili naučnim eksperimentima, koji nisu opravdani u smislu lekarskog,

zubarskog ili bolničkog tretmana lica o kom se radi niti su u njegovu korist, a koji dovedu do smrti ili ozbiljnog narušavanje zdravlja jednog ili više takvih ljudi;

2.11. podmuklo ubistvo ili ranjavanje pojedinaca koji pripadaju neprijateljskoj naciji ili vojsci;

2.12. proglašavanje da neće imati milosti;

2.13. uništenje ili zaplena neprijateljske imovine, osim slučajeva kad je to nužno za potrebe ratovanja;

2.14. proglašavanje da se prava i radnje pripadnika naroda koji je na neprijateljskoj strani pred sudom zabranjuju, suspenduju ili ne dopuštaju;

2.15. prisiljavanje pripadnika neprijateljske strane na učešće u ratnim dejstvima usmerenih protiv njihove države, čak i ako su bili u službi suprotne strane pre otpočinjanja ratnih dejstava;

2.16. pljačkanje grada ili naselja, čak i kad su bili zauzeti u napadu;

2.17. upotreba otrova ili zatrovanog oružja;

2.18. upotreba zagušnih i otrovnih gasova ili drugih vrsta bojnih otrova i svih njima analognih tečnosti, materijala ili sredstava;

2.19. upotreba metaka koji eksplodiraju ili se lako rasprskavaju u ljudskom telu, kao što su meci sa tvrdom košuljicom koja ne prekriva zrno do kraja, ili meci koji su izrezani ili probušeni;

2.20. upotreba oružja, projektila, materijala i metoda ratovanja koji su takve prirode da izazivaju prekomerno ranjavanje ili nepotrebnu patnju, ili su neselektivni u nanošenju takvih trauma, protivno međunarodnim pravilima o oružanim sukobima, uključujući hemijsko oružje, biološko oružje, gelere koji se ne mogu detektovati, zaslepljujuće lasersko oružje ili prikrivene eksplozivne naprave definisane u Protokolu II Konvencije o zabrani ili ograničenju pojedinih vrsta konvencionalnog oružja koje može izazvati preterano traumatsko dejstvo ili pogađati neselektivne mete, od 10. oktobra 1980. godine;

2.21. vršenje radnji koje vređaju lično dostojanstvo, naročito ponižavajuće ili degradirajuće postupanje;

2.22. vršenje radnji silovanja, seksualnog ropstva, prisilne prostitucije, prisilne trudnoće, prisilne sterilizacije ili bilo kog drugog oblika seksualnog nasilja koji ujedno predstavlja teško kršenje Ženevskih konvencija;

2.23. namerno korišćenje prisustva civila ili drugih osoba koje imaju pravo na zaštitu da bi se određene tačke, oblasti vojnog delovanja ili vojne snage odbranile od vojnih dejstava;

2.24. namerno usmeravanje napada na zgrade, materijal, sanitetske jedinice i transport, versko osoblje i osoblje sa jasnim obeležjima iz Ženevskih konvencija, u skladu sa međunarodnim pravom;

2.25. namerno izgladnjavanje civila kao metode ratovanja, lišavajući ih neophodnih sredstava za preživljavanje, uključujući namerno sprečavanje dostavljanja humanitarne pomoći, predviđeno Ženevskim konvencijama;

2.26. vrbovanje ili mobilizacija dece mlađe od petnaest (15) godina u nacionalne oružane snage ili njihovo aktivno angažovanje u ratnim dejstvima;

2.27. namerno usmeravanje napada na radove ili postrojenja koja sadrže opasne sile, znajući da će takav napad izazvati preterani gubitak života, ranjavanje civila ili naneti štetu po civilnim objektima;

2.28. namerno pokretanje neselektivnog napada kad taj napad nije usmeren na neki specifičan vojni cilj, a koristi metode ili sredstva ratovanja koji se ne mogu usmeriti na specifične vojne objekte, ili metode ili sredstva ratovanja čije se dejstvo ne može ograničiti kao što se to zahteva Protokolom I na Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine i samim tim, takve je prirode da neselektivno pogađa vojne i civilne objekte bez razlike;

2.29. porobljavanje i trgovina robljem;

2.30. nametanje kolektivnog kažnjavanja;

2.31. vršenje pritiska na populaciju okupirane teritorije da promeni svoju nacionalnost ili da položi zakletvu neprijateljskoj sili.

Član 146.

Ratni zločini uz ozbiljno kršenje zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija

1. Ko učini težak prekršaj člana 3. koji je zajednički za četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

2. Ozbiljno kršenje člana 3. zajedničkog za četiri Ženevske konvencije od 12. avgusta 1949. godine znači jedno ili više sledećih radnji izvršenih u kontekstu oružanog sukoba koji nije međunarodnog karaktera, protiv osoba koje ne učestvuju aktivno u neprijateljstvima, uključujući pripadnike oružanih snaga koji su položili oružje, i onih koji nisu u stanju da se bore zbog bolesti, ranjavanja, pritvaranja ili iz bilo kog drugog razloga:

2.1. nasilje prema životu ili licu, naročito sve vrste ubistava, sakaćenja, okrutnog postupanje ili mučenja;

2.2. napad na dostojanstvo ličnosti, naročito u smislu ponižavajućeg ili degradirajućeg tretmana;

2.3. uzimanje talaca;

2.4. izricanje osude i izvršenje pogubljenja bez prethodne presude koju je izrekao redovni sud koji obezbeđuje sve pravosudne garancije koje su međunarodno priznate kao neophodne.

3. Ovaj član se primenjuje na oružane sukobe koji nisu međunarodnog karaktera i ne primenjuje se na situacije unutrašnjih nemira ili tenzija, kao što su pobune, izolovani ili sporadični akti nasilja ili druga dela slične vrste.

Član 147.

Ratni zločini uz ozbiljno kršenje zakona i običaja koji važe u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera

1. Ko učini ozbiljno kršenje zakona i običaja koji važe u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera, u priznatim okvirima međunarodnog prava, kazniće se:

1.1. kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina ili kaznom doživotnog zatvora, za krivična dela iz podstavova 2.4, 2.5, 2.7, 2.12, 2.23 ili 2.24 stava 2. ovog člana; ili

1.2. kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora za krivična dela iz podstavova 2.1, 2.2, 2.3, 2.6, 2.8, 2.9, 2.10, 2.11, 2.13, 2.14, 2.15, 2.16, 2.17, 2.18, 2.19, 2.20, 2.21 ili 2.22 stava 2. ovog člana.

2. Ozbiljno kršenje zakona i običaja koji važe u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera, u priznatim okvirima međunarodnog prava, znači jedno ili više sledećih dela:

2.1. namerno usmeravanje napada na civilno stanovništvo ili određene pojedince civile koji ne učestvuju u sukobu;

2.2. namerno usmeravanje napada na zgrade, materijal, sanitetske jedinice i transport, versko osoblje i osoblje sa jasnim obeležjima iz Ženevskih konvencija, u skladu sa međunarodnim pravom;

2.3. namerno usmeravanje napada na osoblje, objekata, materijala, jedinica ili vozila koji učestvuju u misijama humanitarne pomoći ili održavanju mira u skladu sa Poveljom Ujedinjenih Nacija, sve dotle dok uživaju pravo na zaštitu tih civila odnosno civilnih postrojenja u skladu sa međunarodnim pravilima o oružanim sukobima;

2.4. namerno usmeravanje napada na zgrade namenjene verskim, obrazovnim, naučnim ili dobrotvornim delatnostima, istorijske spomenike, bolnice i mesta gde se okupljaju ranjeni i bolesni, pod uslovom da one nisu vojni ciljevi;

2.5. pljačkanje grada ili naselja, čak i kad su bili zauzeti u napadu;

2.6. silovanje, seksualno ropstvo, prisilna prostitucija, prisilna trudnoća, prisilna sterilizacija, ili bilo koji drugi oblik seksualnog nasilja koji ujedno predstavlja teško kršenje odredbi člana 3. koji je zajednički za četiri Ženevske konvencije;

2.7. vrbovanje ili mobilizacija dece mlađe od petnaest godina u oružanim snagama ili njihovo aktivno angažovanje u neprijateljstvima;

2.8. naređivanje raseljavanja civilnog stanovništva iz razloga koji se odnose na sukob, osim kad to zahtevaju razlozi bezbednosti civila o kojima se radi ili imperativni vojni razlozi;

2.9. podmuklo ubistvo ili ranjavanje neprijateljskog vojnika;

2.10. proglašavanje da neće imati milosti;

2.11. podvrgavanje ljudi koji su pod vlašću suprotne strane vršenju fizičkog sakaćenja ili raznim medicinskim ili naučnim eksperimentima, koji nisu opravdani u smislu lekarskog, zubarskog ili bolničkog tretmana lica o kom se radi niti su u njegovu korist, a koji dovedu do smrti ili ozbiljnog narušavanje zdravlja jednog ili više takvih ljudi;

2.12. uništenje ili zaplena neprijateljske imovine, osim slučajeva kad je to nužno za potrebe ratovanja;

2.13. napad ili bombardovanje bilo kojim sredstvima na gradove, sela, naselja ili zgrade koji su nebranjani i koji ne predstavljaju vojne ciljeve;

2.14. namerno usmeravanje napada na civilne objekte koji nisu vojni ciljevi;

2.15. namerni početak gađanja, znajući da će takav napad izazvati gubitak života ili ranjavanje civila, naneti štetu na civilnim objektima, ili širu, dugoročnu i ozbiljnu štetu životnoj sredini, koja bi očigledno bila prekomerna u odnosu na predviđenu sveukupnu, konkretnu i neposrednu vojnu prednost;

2.16. namerno pokrenuti napad koji nije uperen protiv tačno određenog vojnog cilja, koji koristi metod ili sredstva borbe koja se ne mogu označiti kao vojni cilj, ili koristi metode ili sredstva čije dejstvo ne može biti kontrolisano, i koji za svoju posledicu ima napad na vojne i civilne objekte bez razlikovanja;

2.17. namerno korišćenje prisustva civila ili drugih osoba koje imaju pravo na zaštitu da bi se određene tačke, oblasti vojnog delovanja ili vojne snage odbranile od vojnih dejstava;

2.18. namerno izgladnjavanje civila kao metode ratovanja, lišavajući ih neophodnih sredstava za preživljavanje, uključujući namerno sprečavanje dostavljanja humanitarne pomoći, predviđeno Ženevskim konvencijama;

2.19. upotreba otrova ili zatrovanog oružja;

2.20. upotreba zagušnih i otrovnih gasova ili drugih vrsta bojnih otrova i svih njima analognih tečnosti, materijala ili sredstava;

2.21. upotreba metaka koji eksplodiraju ili se lako rasprskavaju u ljudskom telu, kao što su meci sa tvrdom košuljicom koja ne prekriva zrno do kraja, ili meci koji su izrezani ili probušeni;

2.22. upotreba oružja, projektila, materijala i metoda ratovanja koji su takve prirode da izazivaju prekomerno ranjavanje ili nepotrebnu patnju, ili su neselektivni u nanošenju takvih trauma, protivno međunarodnim pravilima o oružanim sukobima uključujući hemijsko oružje, biološko oružje, gelere koji se ne mogu detektovati, zaslepljujuće lasersko oružje ili prikrivene eksplozivne naprave definisane u Protokolu II Konvencije o zabrani ili ograničenju pojedinih vrsta konvencionalnog oružja koje može izazvati preterano traumatsko dejstvo ili pogađati neselektivne mete, od 10. oktobra 1980. godine;

2.23. porobljavanje i trgovina robljem;

2.24. izricanje kolektivnog kažnjavanja.

3. Ovaj se član primenjuje na oružane sukobe koji nisu međunarodnog karaktera i ne primenjuje se na situacije unutrašnjih nemira ili tenzija, kao što su pobune, izolovani i sporadični akti nasilja ili drugo delovanje slične prirode. Odredbe ovog člana primenjuju se na oružane sukobe koji se odvijaju na teritoriji jedne države kad postoji produženi oružani sukob između organa vlasti i organizovanih naoružanih grupa, ili između takvih grupa.

Član 148.

Napadi u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera protiv instalacija koje sadrže opasne sile

Ko god, kršeći zakone i običaje koji važe u oružanim sukobima koji nisu međunarodnog karaktera, namerno usmeri napad na radove ili postrojenja koja sadrže opasne sile, znajući da će takav napad izazvati preterani gubitak života, ranjavanje civila ili naneti štetu po civilnim objektima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 149.

Regrutovanje ili mobilizacija dece u oružanim sukobima

1. Ko mobiliše ili registruje lica uzrasta između petnaest (15) i osamnaest (18) godina u oružane snage ili grupacije ili ih koristi da aktivno učestvuju u neprijateljstvima u oružanom sukobu međunarodnog karaktera ili u nekom oružanom sukobu koji nije međunarodnog karaktera, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nad licem mlađim od petnaest (15) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 150.

Korišćenje zabranjenih sredstava ili metoda ratovanja

1. Ko za vreme rata ili oružanog sukoba koristi oružja, projekte i sredstva i metode ratovanja koji nisu predviđeni u članu 145. podstava 2.20 ili članu 147. podstava 2.22 ovog zakonika i koja su protivna međunarodnim pravilima o oružanim sukobima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana dovelo do smrti jedne ili više osoba, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 151.

Neopravdano odlaganje repatrijacije ratnih zarobljenika ili civila

Ko kršeći pravila međunarodnog prava, naredi ili nametne neopravdano odlaganje vraćanja ratnih zarobljenika ili civila posle završenog rata ili oružanog sukoba, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 152.

Protivpravno prisvajanje stvari od ubijenih ili ranjenih na bojnopolju

1. Ko naredi protivpravno prisvajanje stvari ubijenih ili ranjenih na bojnopolju ili izvrši takvo prisvajanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kad je krivično delo propisano u stavu 1. ovog člana izvršeno na varvarski način, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 153.

Ugrožavanje pregovarača

Ko kršeći međunarodno pravo u vreme rata ili oružanog sukoba vređa, zlostavlja ili sputava pregovarača ili njegovu pratnju, sprečava njihov povratak ili na neki drugi način naruši njihov integritet, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 154.

Organizovanje grupe radi izvršenja genocida, zločina protiv čovečnosti i ratnih zločina

1. Ko organizuje grupu u nameri izvršenja nekog od krivičnih dela iz članova 142. – 150. ovog zakonika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Ko pristupi grupi iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Član grupe iz stava 1. ovog člana koji prijavi grupu pre izvršenog krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora do tri (3) godine, ili se može osloboditi od kazne.

Član 155.

Odgovornost komandanta i drugih odgovornih lica

1. Vojni komandant ili lice koje efektivno deluje kao vojni komandant krivično je odgovoran za krivična dela iz članova 142. – 150. ovog zakonika koja su izvršile snage pod njegovom efektivnom komandom i kontrolom, ili pod efektivnim ovlašćenjem i kontrolom usled njegove nesposobnosti da nametne propisnu kontrolu nad tim snagama, kad:

1.1. taj vojni komandant odnosno lice ili je znao ili je, prema datim okolnostima u tom trenutku, morao da zna da njegove snage vrše ili da su se spremale da izvrše takva krivična dela; i

1.2. taj vojni komandant odnosno lice nije preduzeo sve razumne i neophodne mere u sklopu svojih nadležnosti da spreči ili zaustavi njihovo izvršenje, ili da stvar preda nadležnim organima radi istrage i krivičnog gonjenja.

2. Što se tiče odnosa nadređenih i njima podređenih lica koji nisu pomenuti u stavu 1. ovog člana, nadređeni je krivično odgovoran za krivična dela navedena u članovima 142. – 153. ovog zakonika koje su izvršili njegovi podređeni, pod njegovim efektivnim ovlašćenjem i kontrolom, zbog njegovog neuspeha da nametne propisnu kontrolu nad tim podređenima, kad:

2.1. nadređeni je znao ili svesno zanemario informaciju koja je jasno ukazivala da njegovi podređeni vrše ili se spremaju da izvrše takva krivična dela;

2.2. zločini se odnose na radnje koja su bile u delokrugu efektivne odgovornosti i kontrole nadređenog; i

2.3. nadređeni nije preduzeo sve razumne i neophodne mere u sklopu svojih nadležnosti da spreči ili zaustavi njihovo izvršenje ili da stvar preda nadležnim organima radi istrage i krivičnog gonjenja.

Član 156.

Podsticanje na agresivni rat ili oružani sukob

Ko javno poziva ili se zalaže za agresivni rat ili oružani sukob, uživo ili putem napisa, audiovizuelnih snimaka ili na drugi način, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 157.

Zloupotreba međunarodnih znakova

Ko zloupotrebi ili neovlašćeno nosi zastavu ili znak Ujedinjenih nacija, Crvenog krsta ili Crvenog polumeseca ili znake koji njima odgovaraju, ili bilo koji drugi međunarodni znak poznat kao simbol koji štiti određene objekte od vojnih dejstava, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 158.

Otmica letelice

1. Ko u suprotnosti sa Konvencijom o suzbijanju protivpravnog otimanja letelice od 16. decembra 1970. godine, u letelici protivpravno preuzme ili uspostavi kontrolu nad letelicom koristeći silu ili pretnju ili drugi način zastrašivanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti jedne ili više osoba ili uništenja letelice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

3. Ko namerno oduzme život drugom licu prilikom izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 159.

Ugrožavanje bezbednosti civilne avijacije

1. Ko god kršeći Konvenciju o suzbijanju protivpravnih dela protiv bezbednosti civilne avijacije

od 23. septembra 1971. godine i njen Protokol od 24. februara 1988. god. izvrši radnju koja ugrozi bezbednosti civilne avijacije, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Delo ugrožavanja bezbednosti civilne avijacije podrazumeva jedno ili više sledećih dela:

2.1. izvršenje čina nasilja prema licu u avionu ako bi taj čin mogao da ugrozi bezbednost leta;

2.2. uništenje letelice u funkciji ili izazivanje štete koja taj avion čini nesposobnim za let ili koja bi mogla da ugrozi njegovu bezbednost u letu;

2.3. postavljanje ili omogućavanje postavljanja u letelici koji se nalazi u funkciji, na bilo koji način, neke naprave ili supstance koja bi mogla da uništi letelicu, ili da na njemu izazove štetu koja ga čini nesposobnim za let, ili koja može da ugrozi njegovu bezbednost u letu;

2.4. uništenje ili oštećenje opreme za vazдушnu navigaciju ili ometanje njenog funkcionisanja ako bi neka takva radnja mogla da ugrozi bezbednost letelice u toku leta;

2.5. davanje informacije, za koju izvršilac zna da je lažna, čime se ugrožava bezbednost letelice u toku leta;

2.6. izvršenje upotrebom bilo koje naprave, materije ili oružja ili na bilo koji drugi način čina nasilja prema licu na aerodromu u službi za međunarodno civilno vazduhoplovstvo, koji dovodi ili je verovatno da će dovesti do teških povreda ili smrti;

2.7. uništenje ili ozbiljno oštećenje upotrebom bilo koje naprave, materije ili oružja ili na bilo koji drugi način aerodromske opreme koja služi međunarodnom civilnom vazduhoplovstvu ili letelice koja je na aerodromu i nije u funkciji, ili remećenje aerodromskih usluga, ako taj čin ugrožava ili je verovatno da će ugroziti bezbednost na tom aerodromu.

3. Ko upravlja letelicu na nepropisan način ili ne obavlja dužnosti odnosno ne vrši nadzor u pogledu bezbednosti civilne avijacije, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kad krivično delo iz stava 1. ili stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, ili uništenje letelice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

5. Ko namerno liši života drugo lice prilikom izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ili 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

6. Ko iz nehata izvrši krivično delo iz stava 1. ili stava 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

7. Kad krivično delo iz stava 6. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, ili uništenje aviona, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 160.

Ugrožavanje bezbednosti pomorske plovidbe

1. Svaki koji kršeći Konvenciju o suzbijanju nezakonitog radnji protiv bezbednosti pomorske plovidbe od 10. marta 1988. godine i njen Protokol od 10. oktobra 2005. izvrši delo koje ugrozi bezbednost pomorske plovidbe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Delo koje ugrožava bezbednost pomorske plovidbe označava jedno ili više sledećih dela:
 - 2.1. zauzimanje broda ili preuzimanje kontrole silom ili pretnjom sile ili nekim drugim vidom zastrašivanja;
 - 2.2. izvršenje čina nasilja prema licu na brodu, ako je verovatno da će to delo ugroziti bezbednu plovidbu tog broda;
 - 2.3. uništenje broda ili izazivanje štete po brod ili brodski teret koja može da ugrozi bezbednu plovidbu broda;
 - 2.4. postavljanje ili omogućavanje postavljanja na brodu, na bilo koji način, naprave ili supstance koja bi mogla da uništiti taj brod, ili da izazove štetu po brod ili brodski teret koja ga ugrožava ili koja može da ugrozi bezbednu plovidbu tog broda;
 - 2.5. uništenje ili teško oštećenje opreme za pomorsku navigaciju ili ozbiljno ometanje njenog funkcionisanja ako bi takva radnja mogla da ugrozi bezbednu plovidbu broda;
 - 2.6. davanje informacije za koju izvršilac zna da je lažna, čime se ugrožava bezbedna plovidba broda;
 - 2.7. preti, bez obzira da li postoje ili ne postoje uslovi u cilju prinude lica da izvrši ili se uzdrži od vršenja bilo koje radnje, ako izvrši bilo koje od krivičnih dela utvrđenih u podstavovima 2.2, 2.3 i 2.5 ovog stava, ukoliko postoji verovatnoća da će takva pretnja ugroziti bezbednu plovidbu broda o kome je reč;
 - 2.8. koristi protiv broda ili na brodu ili ispušta sa broda bilo kakav eksploziv, radioaktivni materijal ili biološko, hemijsko ili nuklearno oružje na način koji uzrokuje ili će verovatno uzrokovati smrt ili ozbiljnu povredu ili oštećenje;
 - 2.9. ispušta sa broda naftu, prirodni gas, ili drugu opasnu ili škodljivu supstancu, koja nije predviđena podstavom 2.8 ovog stava u takvoj količini ili koncentraciji koja uzrokuje ili će verovatno uzrokovati smrt ili ozbiljnu povredu ili oštećenje;
 - 2.10. koristi brod na način koji uzrokuje smrt ili ozbiljnu povredu ili oštećenje;
 - 2.11. preti, bez obzira na uslove propisane domaćim pravom, da će izvršiti krivično delo utvrđeno u podstavovima 2.8., 2.9. ili 2.10. ovog stava; ili
 - 2.12. prevozi na brodu sa:
 - 2.12.1. bilo kojim eksplozivnim ili radioaktivnim materijalom, znajući da je namenjen da se upotrebljava za prouzrokovanje ili pretnju, sa ili bez uslova, kako je predviđeno zakonom, smrću, tešku povredu ili povredu, nameravajući da zastraše stanovništvo ili prisiljavaju vladu ili međunarodnu organizaciju da izvrši ili ne izvrši bilo kakvu radnju;
 - 2.12.2. bilo kakvim oružjem za masovno uništavanje;
 - 2.12.3. bilo kakav izvorni materijal, specijalni fisioni materijal, ili opremu ili materijal specijalno dizajnirane ili pripremljene za procesiranje, korišćenje ili proizvodnju specijalnog fisionog materijala znajući da je namenjen korišćenju u nuklearnim eksplozivnim aktivnostima ili bilo kojim drugim nuklearnim aktivnostima bez zaštitnih mera shodno Sveobuhvatnom sporazumu o zaštitnim merama Međunarodne agencije za atomsku energiju (IAEA);ili
 - 2.12.4. bilo kakav eksplozivni ili radioaktivni materijal, znajući da je planiran za korišćenje tako da uzrokuje, ili preti da uzrokuje, bez obzira na uslove propisane

domaćim pravom, smrt ili ozbiljnu povredu ili oštećenje u svrhu zastrašivanja naroda, ili prinuđivanja vlade ili međunarodne organizacije da izvrši ili se uzdrži od vršenja bilo kakve radnje.

2.13. prevozi drugo lice na brodu znajući da je to drugo lice izvršilo radnju koja predstavlja krivično delo utvrđeno u podstavovima 2.1 do 2.2 ovog stava ili krivično delo utvrđeno članovima 131., 138 158., 159., 161., 167. do 171. ili 356. stav 4. ovog zakonika i nameravajući da pomognu tom licu da izbegne krivično gonjenje.

3. Kad delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica ili uništenje broda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje od deset (10) godina.

4. Ko namerno liši života drugo lice prilikom izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

5. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana iz nehata, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

6. Kad je krivično delo iz stava 5. ovog člana dovelo do smrti jednog ili više lica ili uništenje broda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 161.

Ugrožavanje bezbednosti fiksnih platformi smeštenih na kontinentalnom pragu

1. Ko kršeći Protokol o suzbijanju protivpravnih dela protiv bezbednosti fiksnih platformi smeštenih na kontinentalnom pragu od 10. marta 1988. godine i dodatnim Protokolom od 14. oktobra 2005. izvrši delo koje ugrožava bezbednost fiksne platforme smeštene na kontinentalnom pragu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od (1) do deset (10) godina.

2. Delo ugrožavanja bezbednosti fiksne platforme smeštene na kontinentalnom pragu znači jedno ili više sledećih dela:

2.1. zauzimanje ili preuzimanje kontrole nad fiksnom platformom silom ili pretnjom sile ili nekim drugim vidom zastrašivanja;

2.2. izvršenje čina nasilja prema licu na fiksnoj platformi, ako taj čin može da ugrozi njenu bezbednost;

2.3. uništenje fiksne platforme ili izazivanje štete koja može da ugrozi njenu bezbednost;

2.4. postavljanje ili omogućavanje postavljanja na fiksnoj platformi, na bilo koji način, naprave ili supstance koja bi mogla da uništi fiksnu platformu, ili bi mogla da ugrozi njenu bezbednost;

2.5. preti bez obzira na uslove propisane domaćim pravom u cilju prinude fizičkog ili pravnog lica da izvrši ili se uzdrži od vršenja bilo koje radnje, ako izvrši bilo koje od krivičnih dela utvrđenih u podstavovima 2.2 i 2.3 ovog stava, ukoliko postoji verovatnoća da će takva pretnja ugroziti bezbednost fiksne platforme;

2.6. koristi protiv fiksne platforme ili na fiksnoj platformi ili ispušta sa fiksne platforme bilo kakav eksploziv, radioaktivni materijal ili biološko, hemijsko ili nuklearno oružje na način koji uzrokuje ili će verovatno uzrokovati smrt ili ozbiljnu povredu ili oštećenje;

2.7. ispušta sa fiksne platforme naftu, prirodni gas, ili drugu opasnu ili škodljivu supstancu, koja nije predviđena podstavom 2.6 ovog stava u takvoj količini ili koncentraciji koja

uzrokuje ili će verovatno uzrokovati smrt ili ozbiljnu povredu ili oštećenje;

2.8. preti, bez obzira na uslove propisane domaćim pravom, da će izvršiti krivično delo utvrđeno u podstavovima 2.6. ili 2.7. ovog stava; ili

2.9. povrediti ili ubiti bilo koje lice u vezi sa izvršenjem bilo kojeg od krivičnih dela navedenih u podstavovima 2.1. - 2.8. ovog stava.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana dovelo do smrti jednog ili više lica ili do uništenja fiksne platforme, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

4. Ko namerno liši života drugo lice prilikom izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

5. Ko u nameri da primora fizičko ili pravno lice da nešto učini ili da se uzdrži od činjenja, zapreti da će da izvrši krivično delo iz podstavova 2.2. ili 2.3. stava 2. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

6. Za potrebe ovog člana, izraz „fiksna platforma“ podrazumeva veštačko ostrvo, postrojenje ili konstrukciju trajno pričvršćenu za morsko dno radi istraživanja ili eksploatacije resursa ili u druge ekonomske svrhe.

Član 162. Piratstvo

1. Član posade ili putnik broda, aviona, osim vojnog ili javnog broda ili aviona, koji kršeći pravila međunarodnog prava i u nameri da sebi ili drugome pribavi imovinsku ili drugu korist ili da teško povredi drugo lice, izvrši protivpravno nasilje prema drugom brodu ili avionu ili prema licima ili stvarima na tom brodu ili avionu na otvorenom moru ili na teritoriji koja nije pod jurisdikcijom bilo koje države, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Svaka radnja koju izvrši član posade vojnog ili javnog broda ili aviona koji se pobunio i preoteo komandu na brodu ili avionu, čini krivično delo obuhvaćeno stavom 1. ovog člana.

Član 163. Ropstvo, uslovi slični ropstvu i prisilan rad

1. Ko god kršeći pravila međunarodnog prava, drži, zatoči, smesti, kupi ili proda drugo lice u ropstvo ili u uslove slične ropstvu, zatočeništvo ili prinudni rad, koji obuhvata ali se ne ograničava na držanje lica u vlasništvu, uskraćivanje da uživa korist od svog rada, primoravanje lica na rad ili lišavanje lica mogućnosti da promeni svoj status ili uslove rada, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

2. Ko god kršeći pravila međunarodnog prava uključujući Evropsku povelju o ljudskim pravima, u nameri izvršenja radnji iz stava 1. ovog člana, podstrekava drugog da se odrekne svoje slobode ili posreduje u kupovini ili prodaji drugog lica, kazniće se kaznom propisanom u stavu 1. ovog člana.

3. Ako je krivično delo propisano u stavovima 1. i 2. izvršeno prema licu sa kojim je izvršilac u porodičnom odnosu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

4. Kad je krivično delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvršeno prema detetu, izvršilac će se kazniti kaznom od tri (3) do petnaest (15) godina.

5. Kad je krivično delo iz ovog člana izvrši službeno lice uz zloupotrebu svog položaja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina za dela propisana u stavovima 1. – 3.; ili kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina za dela iz stava 4. ovog člana.

Član 164. Krijumčarenje migrantima

1. Ko se bavi krijumčarenjem migrantima, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

2. Ko u nameri da pribavi, neposredno ili posredno, finansijsku ili drugu korist, proizvede, snabde, obezbedi ili poseduje lažnu putnu ili ličnu ispravu, u cilju omogućavanja krijumčarenja migrantima, kazniće se novčanom kaznom do 500,000 (petsto hiljada evra) i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ko omogući licu koje nije državljanin Republike Kosovo da ostane na teritoriji Republike Kosovo, ili licu koje nije državljanin niti ima stalni boravak, da ostane u odnosnoj državi a da ne ispunjava potrebne zakonske uslove za boravak, na načine propisane u stavu 2. ovog člana ili na bilo koji drugi protivpravan način, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

4. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 3. ovog člana je kažnjiv.

5. Ko organizuje ili navodi druge da izvrše krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana, kazniće se novčanom kaznom do petsto hiljada (500,000) evra i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvadeset (20) godina, ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina za krivično delo iz stava 3. ovog člana.

6. Kad krivično delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana izvrši lice koje deluje kao član grupe, ili tako da ugrožava ili može da ugrozi živote ili sigurnost odnosnih migranata, ili tako da sadrži nečovečno ili ponižavajuće postupanje, uključujući eksploataciju tih migranata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju ne manjem od pet (5) godina.

7. Ako delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju ne manjem od deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

8. Za potrebe ovog člana:

8.1. Izraz „krijumčarenje migrantima“ označava svaku radnju u cilju pribavljanja direktne ili indirektno finansijske ili druge imovinske koristi od nezakonitog ulaska u Republiku Kosovo lica koje nije državljanin Republike Kosovo, ili ulaska nekog lica bez obzira da li je to lice državljanin Republike Kosovo ili strani državljanin, na teritoriju neke države čiji to lice nije niti državljanin niti stalni stanovnik;

8.2. Izraz „nezakonit ulazak“ označava prelazak granice ili granične linije Republike Kosovo bez ispunjenja neophodnih uslova za zakonit ulazak u Republiku Kosovo odnosno prelazak granice neke države bez ispunjavanja neophodnih uslova za zakonit ulazak u tu državu.

8.3. Izraz „lažna putna ili lična isprava“ - označava svaku putnu ili ličnu ispravu:

8.3.1. koja je falsifikovana ili izmenjena na bilo koji način od strane bilo kog lica osim lica ili organa ovlašćenog na osnovu zakona da izrađuje ili izdaje putne ili lične isprave;

8.3.2. koja je nepropisno izdata ili pribavljena putem davanja lažnih podataka, podmićivanja, prinude ili na bilo koji drugi protivpravni način; ili

8.3.3. koju koristi lice koje nije njen pravi vlasnik.

9. Lice nije krivično odgovorno prema odredbama ovog člana ako je reč o migrantu koji je žrtva krivičnog dela iz ovog člana.

10. Ko zloupotrebi režim vizne liberalizacije sa državama članicama EU-a ili Šengenskim sporazumom, kazniće se na sledeći način:

10.1. lice koji vrbuje, podstrekava, organizuje, smešta ili prevozi ljude u države članice Evropske unije ili države članice Šengenskog sporazuma, u nameri ostvarenja ekonomske ili društvene koristi ili drugih prava, što je protivno propisima Evropske unije i pravilima država članica Evropske unije, Šengenskog sporazuma i međunarodnog prava, kažnjava se kaznom zatvora od najmanje četiri (4) godine;

10.2. ako lice postupa protivno odredbama podstava 10.1, odnosno ako mu je bilo poznato da će prevozom da ostvari korist ili neko od prava iz podstava 10.1, protivno propisima Evropske unije i pravilima država članica Evropske unije, Šengenskog sporazuma i međunarodnog prava, biće kažnjen od jedne (1) do pet (5) godina zatvora;

10.3. ako je delo izvršeno radi lične dobiti, izvršilac će se kazniti za delo, u skladu sa stavom 10.1, zatvorom najmanje osam (8) godina, a za izvršeno delo, iz stava 10.2, biće kažnjen zatvorom od najmanje četiri (4) godine;

10.4. ako je delo izvršilo pravno lice, biće kažnjeno novčanom kaznom do petsto hiljada (500,000) evra;

10.5. oprema i prevozna sredstva korišćeni za izvršenje tog dela biće oduzeti;

10.6. ovaj stav počinje da se primenjuje onda kad Savet Evropske unije donese odluku o ukidanju viznog režima za građane Republike Kosovo.

Član 165. Trgovina ljudima

1. Ko učestvuje u trgovini ljudima kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u krugu od trista pedeset (350) metara od škole ili drugog okruženja koje koriste deca, ili kad se krivično delo vrši prema licu mlađem od osamnaest (18) godina, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

3. Ko organizuje grupu za izvršenje dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se novčanom kaznom do petsto hiljada (500,000) evra i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvadeset (20) godina.

4. Ako krivično delo predviđeno ovim članom izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će biti kažnjen:

4.1. novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina za krivično delo iz stavova 1. ili 2. ovog člana;

4.2. novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina za krivično delo iz stava 3. ovog člana.

5. Ako je krivično delo iz stavova 1. – 4. ovog člana dovelo do smrti jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

6. Za potrebe ovog člana i člana 166. ovog zakonika sledeći izrazi označavaju:

6.1. izraz „**trgovina ljudima**“ označava vrbovanje, prevoz, prebacivanje, skrivanje ili prihvatanje osoba uz pretnju ili upotrebu sile ili drugih oblika prinude, otmicu, prevaru, laganje, zloupotrebu vlasti ili zloupotrebu nečijeg ranjivog položaja, ili davanje ili primanje isplate ili koristi da bi se postigla saglasnost lica koja ima vlast nad drugim licem, u svrhu njihove eksploatacije;

6.2. izraz „**eksploatacija**“ onako kako se koristi u prethodnom podstavu 6.1. ovog stava obuhvata ali se ne ograničava na eksploataciju prostitucije drugih lica, pornografiju ili druge oblike seksualne eksploatacije, prošnjnu, obavljanje prinudnog rada ili pružanje prinudnih usluga, ropstvo ili tretman sličan ropstvu, uzimanje ili vađenje organa ili tkiva;

6.3. pristanak žrtve trgovine ljudima na nameravanu eksploataciju nema značaja, kad je protiv te žrtve primenjena bilo koja od radnji navedenih u prethodnom podstavu 6.1. ovog stava;

6.4. vrbovanje, prevoz, prebacivanje, skrivanje ili prihvatanje dece u cilju eksploatacije smatraće se „trgovinom ljudima“, čak i ako ne uključuje bilo koju radnju iz podstava 6.1. ovog stava.

Član 166.

Sakrivanje ličnih isprava ropskih žrtava ili trgovine ljudima

1. Ko zadrži, oduzme, sakrije, ošteti ili uništi lične isprave drugog lica ili pasoš nekom licu znajući da je to lice žrtva krivičnog dela iz članova 163. i 165. ovog zakonika kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

2. Kad delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do sedam (7) godina.

Član 167.

Ugrožavanje lica pod međunarodnom zaštitom

1. Ko namerno liši života međunarodno zaštićeno lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje od deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

2. Ko izvrši otmicu ili napad na telesni integritet ili slobodu lica pod međunarodnom zaštitom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

3. Ko god izvrši nasilan napad na službene prostorije, privatni smeštaj ili prevozno sredstvo lica pod međunarodnom zaštitom, pri čemu bi taj napad mogao da ugrozi telesni integritet ili slobodu tog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Ko ozbiljno zapreti da će izvršiti krivično delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. Ko organizuje ili naredi drugome da izvrši krivično delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

6. Ako krivično delo iz stava 2. ili stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

7. Za potrebe ovog člana, izraz „lice pod međunarodnom zaštitom“ ima isto značenje kao što je definisano u članu 113. ovog zakonika.

Član 168.

Ugrožavanje osoblja Organizacije Ujedinjenih nacija i pomoćnog osoblja

1. Ko svesno liši života člana osoblja Ujedinjenih nacija ili člana njihovog pratećeg osoblja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

2. Ko izvrši otmicu ili napad na člana osoblja Ujedinjenih nacija ili člana njihovog pratećeg osoblja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

3. Ko god izvrši nasilan napad na službene prostorije, privatni smeštaj ili prevozno sredstvo Ujedinjenih nacija ili njihovog pratećeg osoblja, pri čemu bi taj napad mogao da ugrozi telesni integritet ili slobodu tog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Ko ozbiljno zapreti da će izvršiti krivično delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. Kad krivično delo iz stava 2. ili stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

6. Za potrebe ovog člana, sledeći izrazi imaju navedena značenja:

6.1. Izraz „**osoblje Ujedinjenih nacija**“ označava:

6.1.1. lica koja je angažovao ili postavio Generalni sekretar Ujedinjenih nacija kao i članove vojnih, policijskih ili civilnih delova misije Ujedinjenih nacija; ili

6.1.2. druge zvaničnike ili stručnjake misije Ujedinjenih nacija ili njenih specijalizovanih agencija ili Međunarodne agencije za atomsku energiju koji su prisutni u službenom svojstvu u zoni u kojoj se sprovodi misija Ujedinjenih nacija.

6.2. Izraz „prateće osoblje Ujedinjenih nacija“ označava:

6.2.1. lica upućena od strane vlade ili međuvladine organizacije uz saglasnost nadležnog organa Ujedinjenih nacija;

6.2.2. lica upućena od strane Generalnog sekretara Ujedinjenih nacija ili neke od specijalizovanih agencija Ujedinjenih nacija, ili od strane Međunarodne agencije za atomsku energiju; ili

6.2.3. lica postavljena od strane neke nevladine humanitarne organizacije ili agencije, u skladu sa dogovorom sa Generalnim sekretarom Ujedinjenih nacija ili sa nekom specijalizovanom agencijom ili sa Međunarodnom agencijom za atomsku energiju, radi obavljanja poslova u cilju pružanja podrške sprovođenju mandata neke misije Ujedinjenih nacija.

6.3. Izraz „**misija Ujedinjenih nacija**“ označava misiju koja je osnovana od strane nadležnog organa Ujedinjenih nacija u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija i sprovedi se na osnovu ovlašćenja i pod kontrolom Ujedinjenih nacija :

6.3.1. kad se mandat misije odnosi na održavanje i ponovno uspostavljanje međunarodnog mira i sigurnosti; ili

6.3.2. ako Savet bezbednosti ili Generalna skupština proglasi da, u smislu Konvencije o bezbednosti osoblja Ujedinjenih nacija i njihovog pratećeg osoblja od 9. decembra 1994. godine, postoji povećani rizik po bezbednost lica koja učestvuju u operaciji.

Član 169. Uzimanje talaca

1. Svako lice koje povredi odredbe Međunarodne konvencije protiv uzimanja talaca od 17. decembra 1979. godine i otme neko lice i preti da će ga ubiti, povrediti ili zadržati za taoca u nameri da primora državu ili međunarodnu organizaciju, osobu ili grupu osoba da nešto uradi ili da se uzdrži od činjenja kao izričit ili implicitni uslov za oslobađanje uzetog kao taoca, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.
2. Ko namerno liši života taoca prilikom izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
3. Kad delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti taoca, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

Član 170. Nezakonito pribavljanje, dobijanje, upotreba, proizvodnja, posedovanje, premeštanje, izmenjivanje, odlaganje, širenje i oštećenje nuklearnog ili radioaktivnog materijala

1. Svako lice koje u suprotnosti sa Konvencijom o fizičkoj zaštiti nuklearnog materijala od 3. marta 1980. god., dopunjen i izmenjen 8. jula 2005. godine, neovlašćeno primi, poseduje, koristi, premesti, izmeni, odlaže ili uništi nuklearni materijal i izazove ili bi mogao da izazove smrt ili tešku povredu bilo kom licu ili nanese ozbiljnu imovinsku štetu ili štetu po životnu sredinu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.
2. Ko je, u suprotnosti sa Međunarodnom konvencijom o podstrekivanje dela nuklearnog terorizma od 13. aprila 2005. godine, sa namerom da izazove smrt, ozbiljnu telesnu povredu ili značajnu štetu na imovini ili životnoj sredini napravi napravu ili poseduje radioaktivni materijal ili napravu kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.
3. Ko, s namerom da izazove smrt, ozbiljne telesne povrede ili znatnu štetu na imovini ili životnoj sredini okolini, ili prisili osobu, međunarodnu organizaciju ili državu da izvrši ili se uzdrži od vršenja radnje, koristi radioaktivni materijal ili napravu, ili koristi ili ošteti nuklearni objekat na način koji oslobađa ili rizikuje oslobađanje radioaktivnog materijala, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje osam (8) godina.
4. Kad krivično delo iz stava 1. – 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.
5. Ko počini krivično delo iz stava 1. ili 4. ovog člana iz nehata, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do sedam (7) godina, ukoliko počini krivično delo iz stava 1. i najmanje tri (3) godine kaznom zatvora za krivično delo iz stava 4. ovog člana.
6. Ko izvrši :
 - 6.1. krađu, razbojničku krađu nuklearnog materijala;
 - 6.2. prisvajanje nuklearnog materijala;
 - 6.3. delo koji podrazumeva nošenje, slanje ili premeštanje nuklearnog materijala unutar ili van države bez zakonitog ovlašćenja;

6.4. delo usmereno prema nuklearnom objektu ili delo koje ometa rad nuklearnog postrojenja gde izvršilac namerno uzrokuje ili gde zna da će delo verovatno izazvati, smrt ili tešku povredu svakoj osobi ili značajnu štetu na imovini ili životnoj okolini izloženoj zračenju ili oslobađanju radioaktivnih materija, izuzev ako delo nije izvršeno u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom države ugovornice na čijoj teritoriji se nalazi nuklearni objekat; ili

6.5. delo koje čini zahtev za nuklearni materijal koristeći silu ili ozbiljnu pretnju upotrebom sile, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 171.

Pretnje upotrebom ili izvršenjem krađe ili razbojničke krađe nuklearnog ili radioaktivnog materijala

1. Ko zapreti da će upotrebiti nuklearni materijal u cilju izazivanja smrti ili ozbiljne povrede bilo kog lica ili znatne imovinske štete ili štete po životnu sredinu ili izvrši delo opisano u članu 170. stav 6. i podstav 6.4. ovog zakonika kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Ko u nameri da prinudi lice, međunarodnu organizaciju ili državu da izvrši neku radnju ili da se uzdrži od činjenja te radnje, zapreti da izvrši krađu ili razbojničku krađu nuklearnog materijala ili delo opisano u članu 170. stav 6. podstav 6.4, ovog zakonika kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

3. Ko izvrši delo opisano u članu 170. stav 3. ovog zakonika ili dođe do radioaktivnog materijala, naprave ili nuklearnog postrojenja ozbiljnom pretnjom ili upotrebom sile kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

4. Ako delo iz stava 1.- 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica ili znatnu materijalnu štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

GLAVA XVI KRIVIČNA DELA PROTIV ŽIVOTA I TELA

Član 172.

Ubistvo

Ko drugog liši života, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 173.

Teško ubistvo

1. Kaznom zatvora od najmanje deset (10) godina ili kazna doživotnog zatvora kazniće se izvršilac koji:

- 1.1. liši života dete;
- 1.2. liši života trudnicu;
- 1.3. liši života člana porodice;
- 1.4. liši života drugo lice na svirep i podmukao način;
- 1.5. liši života drugo lice i tom prilikom ugrozi živote jednog ili više drugih lica;
- 1.6. liši života drugo lice u cilju pribavljanja imovinske koristi;

1.7. liši života drugo lice u cilju izvršenja ili prikrivanja drugog krivičnog dela, ili u cilju sprečavanja tog lica da svedoči ili da na drugi način pruži informacije policiji ili u krivičnom postupku;

1.8. liši života drugo lice iz osвете ili drugih niskih pobuda, uključujući tu i odnos povodom svedočenja ili pružanja informacije na drugi način policiji ili u krivičnom postupku;

1.9. liši života službeno lice pri vršenju službene dužnost ili u vezi sa službenom dužnošću;

1.10. liši života drugo lice zbog pobude zasnovane na nacionalnosti, jezika, verskog ubeđenja ili nepostojanja verskog ubeđenja, boje kože, pola, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja ili zbog njihove naklonosti prema osobama koje imaju neku od prethodno navedenih zaštićenih osobina;

1.11. svesno izvrši dva ili više ubistava, osim dela propisanih u članovima 174. i 176. ovog zakonika; ili

1.12. liši drugo lice života, a ranije je bio osuđen za ubistvo, osim dela propisanih u članovima 174. i 176. ovog zakonika;

1.13. Pripreme radnje za bilo koji podstav, iz stava 1. ovog člana, su kažnjive.

Član 174.

Ubistvo izvršeno u stanju jake razdraženosti

Ko liši života drugog u stanju jake razdraženosti izazvane bez njegove krivice napadom, ponižavanjem ili teškim vređanjem od strane ubijenog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 175.

Ubistvo iz nehata

Ko liši života drugog iz nehata kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 176.

Ubistvo novorođenčeta pri porođaju

Majka koja liši života svoje novorođenče za vreme ili neposredno posle porođaja dok kod nje traje poremećaj izazvan porođajem, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 177.

Navođenje na samoubistvo i pomaganje u samoubistvu

1. Ko navodi drugog na samoubistvo ili mu pomogne u izvršenju samoubistva i samoubistvo bude izvršeno, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

2. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana prema maloletniku ili licu čija je sposobnost da shvati težinu svog dela ili da upravlja svojim postupcima bitno umanjena, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

3. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana prema licu mlađem od četrnaest (14) godina ili prema licu koje nije bilo u stanju da shvati težinu svog dela ili da upravlja svojim postupcima kazniće se u skladu sa članom 172. ovog zakonika.

4. Ko postupa na surov i nečovečan prema licu koje se prema njemu nalazi u odnosu podređenosti i time ga navede da izvrši samoubistvo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina. Za potrebe ovog člana, izraz „lice u odnosu podređenosti“ podrazumeva lice koje je pod nadzorom, sa manjim činom, pod nadzorom, starešinstvom, kontrolom ili staranjem lica koje je postupalo na surov ili nečovečan način.

5. Ako je zbog krivičnog dela iz stavova 1. do 4. ovog člana samoubistvo bilo samo pokušano, kazna se može ublažiti.

Član 178 **Nedozvoljen prekid trudnoće**

1. Ko protivno Zakonu o prekidu trudnoće i uz saglasnost trudnice, prekine trudnoću, započne sa prekidom trudnoće ili pomaže da se trudnoća prekine, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

2. Ko prekine ili započne sa prekidom trudnoće bez pristanka trudnice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu, teško narušavanje zdravlja ili smrt trudnice, izvršilac će se kazniti:

3.1. kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina za krivično delo iz stava 1. ovog člana; ili

3.2. kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina krivično delo iz stava 2. člana.

Član 179. **Prisilna sterilizacija**

1. Ko iz medicinskih razloga ukloni ili onesposobi na bilo koji način reproduktivne organe lica bez saglasnosti lica sa ciljem koji vodi ka sterilizaciji kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Kada krivično delo iz stava 1. ovog člana dovode do teških telesnih povreda, ozbiljnog oštećenja zdravlja ili smrti osobe, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

Član 180. **Sakaćenje ženskog polnog organa**

1. Ko iz ne zdravstvenih razloga delimično ili potpuno ukloni ili trajno menja spoljne delove ženskog polnog organa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ko podstiče ili pomaže ženi da se podvrgne procedurama iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora do tri (3) godine

3. Kada iz dela iz stava 1. ili 2. ovog člana nastupi smrt žrtve, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prema ranjivoj žrtvi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

Član 181. Pretnja

1. Ko rečima, delom ili gestom ozbiljno zapreti drugom da će mu učiniti neko zlo, u nameri da ga zaplaši ili zabrine, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
2. Ko rečima, delom ili gestom ozbiljno zapreti drugom da će ga lišiti života ili mu naneti teške telesne povrede, da će oteti ili lišiti slobode neko drugo lice ili da će ih povrediti vatrenim oružjem, eksplozivom ili drugim opasnim sredstvima, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno prema službenom licu u vezi sa njegovim poslom ili položajem, ili prema više lica, ili kad je krivično delo učinio izvršilac koji deluje kao član grupe, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Ko izvrši krivično delo iz ovog člana prema ranjivoj osobi, ili upotrebom oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da izazove telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 182. Uznemiravanje

1. Ko se ponaša na način koji drugome trajno i neželjeno skreće pažnju, ili mu se obraća u nameri da uznemiri, zastraši, povredi, ošteti imovinu ili ubije drugo lice ili njegovu decu, porodicu, rođake ili domaće životinje, odnosno ko drugog prati u nameri da uznemiri, zastraši, povredi, ošteti imovinu ili ubije drugo lice ili njegovu decu, porodicu, rođake ili domaće životinje; i u izvršenju tih radnji dovede to lice u stanje opravdanog straha od smrti, teške telesne povrede, ozbiljne štete na imovini, ili mu nanese velike duševne patnje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema licu sa kojim je izvršilac bio ili i dalje jeste u srodstvu, ili prema ranijem ili sadašnjem članu porodice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno uz upotrebu oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno naruši zdravlje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
4. Pažnja ili obraćanje iz stava 1. ovog člana mogu da obuhvataju praćenje ili sačekivanje; neprestano pojavljivanje u kući, školi, na poslu ili u rekreativnom centru; neprestano zvanje telefonom; slanje ili ostavljanje poruka; slanje telefonskih poruka, pisama ili računarske pošte; ili ostavljanje ili slanje neželjenih poklona ili drugih predmeta.

Član 183. Seksualno uznemiravanje

1. Ko polno uznemirava drugo lice, posebno lice koje je ranjivo zbog starosti, bolesti, invaliditeta, zavisnosti, trudnoće, teškog telesnog ili mentalnog invaliditeta, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Polno uznemiravanje jeste svako neželjeno verbalno, neverbalno ili fizičko ponašanje koje ima za cilj ili predstavlja povredu dostojanstva lica, a koje izaziva strah ili stvara neprijateljsko, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršio izvršilac koji je nastavnik, verski lider, zdravstveni radnik, lice kome je osoba poverena na vaspitanje ili staranje ili koje je na drugi način odgovorno za to lice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

4. Kad je krivično delo iz stava 1, 2. ili 3. ovog člana izvršeno oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom koji može da izazove teške telesne povrede ili ozbiljno oštećenje mentalnog ili fizičkog zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. Gonjenje za delo iz stava 1, 2. ili 3. ovog člana preduzima se po predlogu.

Član 184.

Napad

1. Ko svesno primeni silu prema drugom licu kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno upotrebom oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da nanese tešku telesnu povredu ili narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema ranjivoj žrtvi, ili je motivisano na osnovu nacionalnosti, jezika, verskog ubeđenja ili nepostojanja verskog ubeđenja, boje kože, pola, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja ili zbog njihove naklonosti prema osobama koje imaju neku od prethodno navedenih zaštićenih osobina izvršilac će se kazniti:

3.1. kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine za delo propisano u stavu 1 ovog člana;

3.2. kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine, za delo propisano iz stava 2. ovog člana;

4. Sud može da izrekne sudsku opomenu izvršiocu iz ovog člana ukoliko je izvršilac isprovociran nehumanim ili grubim ponašanjem oštećene strane.

Član 185.

Laka telesna povreda

1. Ko drugom nanese lake telesne povrede koje dovedu do:

1.1. privremenog oštećenja ili smanjene funkcije organa ili dela tela drugog lica;

1.2. privremeno umanjene radne sposobnost drugog lica;

1.3. privremene unakaženosti drugog lica; ili

1.4. privremenog narušavanja zdravlja drugog lica, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom podobnim da izazove tešku telesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kad je krivično delo iz ovog člana izvršeno prema ranjivoj žrtvi ili je motivisano na osnovu nacionalnosti, jezika, verskog ubeđenja ili nepostojanja verskog ubeđenja, boje kože, pola, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja ili zbog naklonosti prema osobama koje imaju neku

od prethodno navedenih zaštićenih osobina, izvršilac će se kazniti:

3.1. kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine, za krivično delo iz stava 1. ovog člana;

3.2. kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina za krivično delo iz stava 2. ovog člana.

4. Sud može da izrekne opomenu izvršiocu dela iz stavova 1. ovog člana ako je izvršilac bio isprovociran nečovečnim ili grubim ponašanjem oštećene strane.

Član 186.

Teška telesna povreda

1. Ko nanese tešku telesnu povredu drugom licu ili naruši zdravlje drugog lica do te mere da takva radnja za posledicu može imati:

1.1. privremeno ili bitno umanjenje funkcije vitalnog dela tela drugog lica;

1.2. privremenu onesposobljenost, privremeno i bitno umanjenje, ili trajno umanjenje radne sposobnosti drugog lica, ili

1.3. privremeno i teško narušavanje zdravlja drugog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ko nanese telesnu povredu ili naruši zdravlje drugog lica do te mere da izazove:

2.1. ugrožavanje života drugog lica;

2.2. trajnu onesposobljenost ili umanjenje funkcije vitalnog dela tela drugog lica;

2.3. trajnu onesposobljenost radne sposobnosti drugog lica za bilo koju vrstu rada;

2.4. trajnu unakaženosti drugog lica; ili

2.5. trajno i ozbiljno narušavanje zdravlja drugog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno oružjem, opasnim oruđem ili nekim drugim predmetom kojim može da se nanese teška telesna povreda ili pogorša zdravlje, izvršilac će se kazniti:

3.1. kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina za krivično delo iz stava 1. ovog člana; ili

3.2. kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina za krivično delo iz stava 2. ovog člana.

4. Kad je delo iz stava 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno prema ranjivoj žrtvi ili je motivisano na osnovu nacionalnosti, jezika, verskog ubeđenja ili nepostojanja verskog ubeđenja, boje kože, pola, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja ili zbog njihove naklonosti prema osobama koje imaju neku od prethodno navedenih zaštićenih osobina, izvršilac će se kazniti:

4.1. kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina za krivično delo iz stava 1 ovog člana;

4.2. kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (10) godina za krivično delo iz stava 2. ovog člana; ili

4.3. kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina za krivično delo iz stava 3. ovog člana.

5. Kad je krivično delo iz stavova 1., 2., 3., ili 4. ovog člana za ishod ima smrt drugog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

6. Kada je delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti:

6.1. kaznom zatvora u trajanju od tri (3) godine za delo iz stava 1. ovog člana; ili

6.2. kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina za delo iz stava 2. ovog člana.

7. Kada je delo propisano stavom 1. ili 2. ovog člana izvršeno u stanju duševnog rastrojstva bez ikakve krivice u stanju teškog šoka uzrokovanog napadom, maltretiranjem ili teškom uvredom oštećene strane, izvršilac će se kazniti:

7.1. kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine, za delo iz stava 1. ovog člana; ili

7.2. kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci do pet (5) godina za delo iz stava 2. ovog člana.

Član 187. Učestvovanje u tuči

1. Ko učestvuje u tuči koja dovede do smrti ili teške telesne povrede lica, kazniće se za učešće u tuči novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko u toku tuče ili svađe, u nameri da zastraši ili zapreti drugome, uzme i maše oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom podobnim da nekome nanese teške telesne povrede ili da ozbiljno naruši zdravlje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

3. Lice nije krivično odgovorno shodno stavu 1. ovog člana ako je učestvovalo u tuči bez svoje krivice, ili samo da bi odbranilo sebe ili da bi razdvojilo druge učesnike u tuči.

4. Oružje, opasno oruđe ili drugi predmet biće oduzeti.

Član 188. Neukazivanje pomoći

1. Ko ne ukaže pomoć drugom licu čiji je život direktno ugrožen, iako bi to mogao da uradi bez ozbiljnog rizika po sebe ili drugog, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ko ne ukaže pomoć drugome u situaciji ili okolnostima u kojima je opasnost po život izazvao sam izvršilac, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja ugroženog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

4. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti ugroženog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 189.
Napuštanje nemoćnih lica

1. Ko nemoćno lice koje mu je povereno na staranje ostavi bez pomoći u situaciji opasnoj po život ili po zdravlje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana dovelo do teške telesne povrede ili ozbiljnog narušavanja zdravlja lica kojem nije bila data pomoć, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana dovelo do smrti lica kojem nije bila pružena pomoć, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

GLAVA XVII
KRIVIČNA DELA PROTIV LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA

Član 190.
Kršenje statusa ravnopravnosti državljana i stanovnika Republike Kosova

1. Ko, zbog nacionalne ili etničke pripadnosti, rase, vere ili zato što ne pripada bilo kojoj pripadnošću ili zbog političkih ili drugih uverenja, pola, invaliditeta, rodnog identiteta, seksualne orijentacije, jezika, obrazovanja, socijalnog položaja, socijalnog porekla, materijalnog stanja ili drugih ličnih karakteristika, drugom licu uskraćuje ili ograničava prava definisana Ustavom, zakonom ili drugim odredbama, drugim opštim aktima ili sporazumima ratifikovani na međunarodnom nivou, ili daje privilegije ili usluge na osnovu ovih razlika, kažnjava se kaznom zatvora u trajanju do 3 (tri) godine.
2. Ko pripadniku druge etničke, verske ili jezičke skupine u Republici Kosovo uskrati ili ograniči pravo da slobodno izražava svoj identitet ili da uživa svoju autonomiju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Ko suprotno zakonu o upotrebi jezika uskrati pravo državljaninu Republike Kosovo da se slobodno služi svojim jezikom ili pismom, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
4. Kad krivično delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvrši službeno lice uz zloupotrebu svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
5. Kad krivično delo iz stava 3. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom položaja ili ovlašćenja, kažnjava se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 191.
Otmica

1. Ko otme ili zadrži nekog u nameri da ga ne oslobodi pre nego što primi novac, imovinsku ili kakvu drugu korist za sebe ili drugog, ili u nameri da prinudi zadržano ili drugo lice da nešto uradi ili da se uzdrži od neke radnje ili da nešto pretrpi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina:
 - 2.1. izvršilac je pretio žrtvi smrću ili izazivanjem ozbiljnog oštećenja zdravlja;
 - 2.2. izvršilac je izvršio delo kao član grupe;

2.3. izvršilac je delo izvršio koristeći oružje, opasno oruđe ili drugi predmet podoban da izazove teške telesne povrede ili da ozbiljno naruši zdravlje;

2.4. izvršilac je delo izvršio protiv ranjive žrtve.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od petnaest (15) godina zatvora ili kaznom doživotnog zatvora.

3.1. izvršilac je delo izvršio kao član organizovane grupe;

3.2. izvršilac je naneo tešku telesnu povredu ili izazvao smrt otegot lica u toku izvršenja dela.

4. Za potrebe stava 1. ovog člana, smatra se da je lice koje je otelo ili zadržalo dete, postupalo bez pristanka deteta.

5. Ako izvršilac dobrovoljno oslobodi oteto lice pre nego što budu ispunjeni zahtevi radi kojih je izvršio otmicu, kazna se može ublažiti.

Član 192. Prinuda

1. Ko prinudi drugog silom ili ozbiljnom pretnjom, da nešto uradi ili da se uzdrži od neke radnje ili da nešto pretrpi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina:

2.1. izvršilac je pretio prinuđenom licu smrću ili ozbiljnim narušavanjem zdravlja;

2.2. izvršilac je delo izvršio kao član grupe;

2.3. izvršilac je delo izvršio upotrebom oružja, opasno oruđa ili drugog predmeta podobnog da nanese teške telesne povrede ili da ozbiljno naruši zdravlje;

2.4. izvršilac je delo izvršio prema ranjivoj žrtvi.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će biti kažnjen kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina:

3.1. izvršilac je delo izvršio kao član organizovane grupe;

3.2. izvršilac je naneo teške telesne povrede ili izazvao smrt u toku izvršenja dela.

Član 193. Protivpravno lišenje slobode

1. Ko protivpravno uhapsi, drži zatvorenim ili na drugi način liši slobode drugo lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

2.1. kad je delo izvršeno prema ranjivoj žrtvi;

- 2.2. kad je delo izvršeno na svirep način;
- 2.3. kada protivpravno lišenje slobode traje u kontinuitetu duže od petnaest (15) dana;
- 2.4. kad krivično delo dovede do ozbiljnog narušavanja zdravlja lica zadržanog na protivpravan način ili pod drugim teškim okolnostima;
- 2.5. kad je delo izvršio izvršilac koji postupa kao član grupe.

3. Kad krivično delo iz stavova 1. i 2. ovog člana izvrši službeno lice uz zloupotrebu svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina. Ako je to delo izvršeno upotrebom oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno naruši zdravlje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno upotrebom oružja, opasnog oruđa ili predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Kad krivično delo iz stavova 1. do 4. ovog člana dovede do smrti lica koje je protivpravno lišeno slobode, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 194.

Uzimanje iskaza iznuđivanjem

1. Službeno lice koje zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, upotrebi silu, ozbiljnu pretnju ili drugo nedopušteno sredstvo ili način da od osumnjičenog, optuženog, svedoka, veštaka ili drugog lica iznudi iskaz, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno uz upotrebu teškog nasilja, ili ako su osumnjičeni, optuženi, svedok, veštak ili drugo lice pretrpeli teške posledice u krivičnom postupku zbog iskaza koju su dali pod iznudom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 195.

Zlostavljanje tokom vršenja službene dužnosti ili javnih ovlašćenja

1. Službeno lice koje zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja zlostavlja, zastrašuje ili teško vređa dostojanstvo drugog, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema detetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 196.

Mučenje

1. Službeno lice ili lice koje deluje pod uticajem ili sa odobrenjem ili uz prećutni pristanak službenog lica, koje izvrši delo mučenja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do petnaest (15) godina.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema detetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina.

3. Za potrebe ovog člana, delo mučenja podrazumeva činjenje ili uzdržavanje od neke radnje kojom se smišljeno nekome nanosi veliki bol ili patnja, fizička ili psihička, u cilju dobijanja informacije ili iskaza od mučenog ili od trećeg lica, ili u cilju kažnjavanja tog lica za radnju

koju je to ili treće lice učinilo ili se sumnjiči da je učinilo, ili u cilju zastrašivanja ili prinude tog ili trećeg lica zbog drugih razloga koji se odnose na diskriminaciju bilo koje vrste. Delo mučenja ne uključuje nijedno radnju ili uzdržavanje koji proističu samo iz neminovnih ili karakterističnih zakonskih sankcija.

Član 197.

Narušavanje nepovredivosti stanova i zgrada

1. Ko god neovlašćeno ili nezakonito uđe u stan ili zatvoreni objekat drugog lica ili se ne udalji iz takvog objekta na zahtev službenog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana je kažnjiv.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno upotrebom oružja, opasnog oruđa ili drugog predmeta podobnog da izazove tešku telesnu povredu ili ozbiljno naruši zdravlje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
5. Za potrebe ovog člana, objekti obuhvataju ali se ne ograničavaju na mesto stanovanja i okolno dvorište, poslovnu organizaciju, kancelariju, hotelsku ili iznajmljenu sobu.

Član 198.

Protivpravan pretres

1. Službeno lice koje zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja izvrši protivpravan pretres stana, objekata ili osobe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Za potrebe ovog člana, objekti obuhvataju, ali se ne ograničavaju na mesto stanovanja i okolno dvorište, poslovnu organizaciju, kancelariju, hotelsku ili iznajmljenu sobu.

Član 199.

Povreda tajnosti pisma i računarskih baza podataka

1. Ko god neovlašćeno otvori tuđe pismo, telegram, telefaks ili drugi zatvoreni dokument ili pošiljku ili računarsku komunikaciju ili na neki drugi način povredi tajnost takvog materijala, ili neovlašćeno zadrži, prikrije, uništi ili preda trećem licu tuđe pismo, telegram, telefaks, računarsku komunikaciju ili drugi zatvoreni dokument ili pošiljku, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
2. Ko god neovlašćeno uđe u računarsku bazu podataka drugog lica ili podatke dobijene iz te baze podataka koristi ili ih stavlja drugome na raspolaganje, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno u nameri sticanja imovinske koristi za sebe ili drugog, ili u nameri nanošenja štete drugome, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
4. Kad krivično delo iz stava 1., 2. ili 3. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, za krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine, dok će za krivično delo iz stava 3. ovog člana biti kažnjen kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 200.**Neovlašćeno otkrivanje poverljivih podataka**

1. Advokat, branilac, lekar ili drugo lice koje neovlašćeno otkrije poverljive podatke koje sazna u obavljanju svoje profesije ili koje je zakonom obavezan da čuva kao tajnu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Lice nije je krivično odgovorno shodno stavu 1. ovog člana ako je poverljive podatke saopštilo u javnom interesu, ako taj interes prevagne nad interesom neotkrivanja tajne informacije.
3. Krivični postupak za krivično delo iz stava 1. ovog člana preduzima se na predlog.
4. „Javni interes“ znači da javni interes ima prevagu nad pojedinačnim interesom. Otkrivanje poverljivih podataka je u javnom interesu ako se odnosi na planiranje, pripremu ili izvršenje krivičnih dela protiv ustavnog poretka ili teritorijalnog integriteta Republike Kosovo ili drugih krivičnih dela koja nanose teške telesne povrede ili izazivaju smrt drugog lica.

Član 201.**Neovlašćeno prisluškivanje**

1. Ko neovlašćeno presretne razgovor ili izjavu ili omogući drugom da sazna za neovlašćeno presretnut razgovor ili izjavu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice uz zloupotrebu svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti zatvorom od dve (2) do pet (5) godina.
3. Oprema kojom je izvršeno krivično delo iz stava 1. ovog člana biće oduzeta.

Član 202.**Neovlašćeno fotografisanje i drugi oblici snimanja**

1. Ko neovlašćeno fotografiše, ili na filmu, video snimku ili neki drugi način snimi drugog u njegovom stanu ili na drugom mestu gde to lice može osnovano da očekuje poštovanje svoje privatnosti, i time suštinski povredi tuđu privatnost, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Ko neovlašćeno trećem licu prosledi, prikaže ili omogući uvid u fotografiju, film ili video traku ili neki drugi snimak dobijen kršenjem odredbi stava ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do pet (5) godina.
4. Nema krivične odgovornosti ako se fotografisanje ili snimanje vrši u cilju otkrivanja krivičnog dela i izvršioca krivičnog dela, ili podnošenja kao dokaza policiji, tužiocu ili sudu, i ako se te fotografije i snimci predaju navedenim organima.
5. Oprema kojom je izvršeno krivično delo iz stava 1. ovog člana biće oduzeta.

Član 203.**Kršenje naloga za preduzimanje skrivenih ili tehničkih mera u praćenju ili istrazi**

1. Ovlašćeni policijski službenik koji sprovodi nalog suda ili tužioca za preduzimanje skrivenih ili tehničkih mera u praćenju ili istrazi u suprotnosti sa zakonom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Ko otkrije informaciju koja će da naškodi uspehu sprovođenja naloga o skrivenim ili tehničkim merama praćenja ili istrage, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

3. Lice odgovorno za rad telekomunikacija, računarskih mreža ili poštanskih usluga ili zaposleni u finansijskoj instituciji koji ne preduzme potrebne mere da omogući sprovođenje naloga o presretanju telekomunikacija, presretanju komunikacija putem računarske mreže, pretragu poštanskih pošiljki, registrovanje telefonskih poziva ili otkrivanje finansijskih podataka, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 204.

Sprečavanje ili ometanje javnog skupa

1. Ko prevarom ili na drugi način sprečava ili ometa sazivanje ili održavanje javnog skupa na koji odnosna lica imaju pravo shodno zakonu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 205.

Povreda prava na podnošenje pravnog sredstva

1. Ko protivpravno sprečava drugog da koristi svoje pravo na podnošenje molbe, krivične prijave, tužbe, žalbe, prigovora ili drugog pravnog sredstva, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 206.

Sprečavanje štampanja ili raspodele štampanih materijala i prikazivanja programa

1. Ko protivpravno spreči štampanje, snimanje, prodaju, distribuciju ili prikazivanje knjiga, časopisa, novina, audio ili video snimaka, radio i televizijskih programa, ili drugog štampanog ili snimljenog sadržaja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kad delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

GLAVA XVIII

KRIVIČNA DELA PROTIV IZBORNIH PRAVA

Član 207.

Povreda prava kandidovanja

1. Ko protivpravno spreči ili ometa drugog da se kandiduje na izborima, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno upotrebom sile ili pretnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 208.
Pretnja kandidatu

1. Ko protivpravno primora nekog kandidata da povuče svoju kandidaturu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ko protivpravno spreči ili ometa nekog kandidata u obavljanju neke aktivnosti u toku predizborne kampanje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Ko krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvrši upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 209.
Povreda prava glasanja

1. Ko god, u obavljanju poslova koji su mu povereni u vezi sa izborima, protivpravno i u nameri da spreči drugog da koristi svoje pravo glasa, ne upiše to lice u birački spisak ili izbriše to lice iz biračkog spiska, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Ko u toku glasanja ili referendumu protivpravno sprečava, ometa ili utiče na slobodnu odluku birača, ili na bilo koji drugi način ometa drugog da vrši svoje pravo glasa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Ko izvrši krivično delo iz stavova 1. i 2. ovoga člana upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 210.
Povreda slobodne volje birača

Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, ili zloupotrebom ekonomske ili profesionalne zavisnosti birača, utiče ili primora birača u Republici Kosovo da glasa na određeni način ili da se uzdrži od glasanja na izborima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 211.
Zloupotreba službene dužnosti tokom izbora

Svako službeno lice kome su povereni zadaci u vezi sa izborima koje zloupotrebi svoj položaj, ovlašćenja ili autoritet time što naredi, savetuje ili učini neku drugu protivpravnu radnju u nameri da izmeni ili utiče na sastavljanje biračkog spiska ili na glasanje bilo kog drugog lica, ili time što na drugi način postupa sa ciljem da promeni, utiče ili spreči neko lice da vrši svoje pravo glasa, da se uzdrži od glasanja, da poništi glasački listić, ili da glasa za ili protiv određenog lica ili predloga, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do pet (5) godina.

Član 212.
Davanje ili primanje mita u vezi sa glasanjem

1. Ko drugom obeća, ponudi ili dodeli neku nezasluženu korist ili poklon u nameri da utiče na to lice da glasa, da se uzdrži od glasanja, da glasa za ili protiv određenog lica ili predloga, ili da poništi glasački listić na izborima ili referendumu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Ko zatraži ili primi neku nezasluženu korist ili poklon za sebe ili drugog, ili prihvati ponudu ili obećanje takve koristi ili poklona, da bi glasao ili se uzdržao od glasanja, da bi glasao za ili protiv određenog lica ili predloga, ili da bi poništio glasački listić na izborima ili referendumu,

kazniće se zatvorom u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Ko posluži kao posrednik i prekrši odredbe stava 1. ili 2. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Ako delo iz stavova 1. do 3. ovog člana izvrši član izborne komisije ili neko drugo lice za vreme obavljanja službenih dužnosti u vezi sa glasanjem, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

5. Poklon ili korist koji se prima ili pruža u suprotnosti sa ovim članom se oduzima.

Član 213.

Zloupotreba prava glasanja

1. Ko izvrši jedno ili više od sledećih radnji, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine:

- 1.1. glasa ili pokuša da glasa pod tuđim imenom;
- 1.2. glasa ili pokuša da glasa iako je već glasao; ili
- 1.3. iskoristi više od jednog glasačkog listića.

2. Član izborne komisije koji omogući drugom da izvrši ili pokuša da izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

Član 214.

Sprečavanje procesa glasanja

1. Ko na protivpravan način ometa ili prekine održavanje glasanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dve (2) godine.

2. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje ometa glasanje izazivanjem javnog nereda na biračkom mestu, što dovede do prekida u održavanju glasanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

Član 215.

Povreda tajnosti glasanja

1. Ko na izborima ili na referendumu povredi tajnost glasanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

2. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje ili na drugi protivpravan način traži od nekoga da kaže kako je glasao, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvrši član izborne komisije ili drugo lice uz zloupotrebu svojih dužnosti, položaja ili ovlašćenja u vezi sa izborima ili glasanjem, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 216.

Falsifikovanje rezultata glasanja

1. Ko doda, oduzme ili izbriše glasove ili potpise, registruje netačno glasanje ili rezultate izbora u izbornim dokumentima, ili objavi rezultate glasanja ili izbora koji ne odgovaraju pravim rezultatima, ili na drugi način falsifikuje glasanje ili rezultate izbora, kazniće se kaznom zatvora od jedne (1) do tri (3) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši član izborne komisije ili drugo lice uz zloupotrebu svojih dužnosti, položaja ili ovlašćenja u vezi sa izborima, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

Član 217.

Uništavanje dokumentacije o glasanju

1. Ko uništi, sakrije, ošteti ili oduzme glasački listić ili neki drugi dokument ili predmet u vezi sa izborima ili referendumom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši član izborne komisije ili drugo lice uz zloupotrebu svojih dužnosti, položaja ili ovlašćenja u vezi sa izborima, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do pet (5) godina.

GLAVA XIX

KRIVIČNA DELA PROTIV PRAVA IZ RADNIH ODNOSA

Član 218.

Povreda prava iz radnog odnosa

Ko se svesno ne pridržava zakona ili kolektivnog ugovora u pogledu zapošljavanja ili prekida radnog odnosa; zarada ili drugih primanja; trajanja radnog vremena; prekovremenog rada ili rada po smenama; odmora ili odsustvovanja sa rada; ili zaštite žena, dece ili osoba sa ograničenim sposobnostima, i time zaposlenom uskrati ili ograniči prava koja mu pripadaju, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 219.

Povreda prava pri zapošljavanju i tokom nezaposlenosti

1. Ko drugom uskrati ili ograniči prava na zaposlenje pod jednakim uslovima, kao što je zakonom propisano, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Ko ne radi u skladu sa propisima o pravima nezaposlenih lica i na taj način uskrati ili ograniči prava koja im pripadaju, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

Član 220.

Povreda prava na upravljanje

1. Ko protivpravno ometa ili sprečava organ upravljanja u donošenju odluka, ili onemogućuje člana organa upravljanja da vrši svoje pravo i učestvuje u donošenju odluka u tom organu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ako delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno ili odgovorno lice uz zloupotrebu svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

3. Ko izvrši delo iz stava 1. ili 2. ovog člana upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 221.

Povreda prava na štrajk

1. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, ili na drugi protivpravan način onemogućava ili sprečava radnika da organizuje ili učestvuje u štrajku, ili da na drugi način vrši svako svoje zakonsko pravo štrajka u skladu sa zakonom i da učestvuje u štrajku ili da na drugi način koristi

svoje pravo da štrajkuje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Poslodavac ili odgovorno lice koje otpusti radnika zbog njegovog učešća u štrajku organizovanom u skladu sa zakonom, ili koji preduzme druge mere kojima se krše radnika, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 222.

Zloupotreba prava na štrajk

1. Ko protivno zakonu organizuje ili vodi štrajk, iako nema elemenata nekog drugog krivičnog dela, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ko protivno zakonu organizuje ili vodi štrajk koji izaziva štetu velikih razmera, gubitak velikih razmera, ili ugrožava život ili zdravlje ljudi, iako nema elemenata nekog drugog krivičnog dela, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri (3) godine.

Član 223.

Povreda prava iz socijalnog osiguranja

Ko svesno ne primenjuje zakon ili kolektivni ugovor u domenu zdravstvenog osiguranja, penzionog ili invalidskog osiguranja, ili drugog vida socijalnog osiguranja i time uskrati ili ograniči prava koja pripadaju radniku, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 224.

Zloupotreba prava iz socijalnog osiguranja

Ko simuliranjem ili prouzrokovanjem sebi bolesti ili nesposobnosti za rad, ili na neki drugi protivpravan način postigne da ostvari neko pravo iz socijalnog osiguranja ili pravo na državnu penziju koje mu prema zakonu ne pripadaju, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

GLAVA XX

KRIVIČNA DELA PROTIV SEKSUALNOG INTEGRITETA

Član 225.

Definicije koje se odnose na krivična dela protiv seksualnog integriteta

Za potrebe ove glave sledeći izrazi imaju navedena značenja:

1. Izraz „pristanak“ označava:

1.1. dobrovoljno datu saglasnost na seksualni akt lica koje je navršilo šesnaest (16) godina;

1.2. dobrovoljni pristanak dva lica koja su navršila četrnaest (14) godina i čija razlika u godinama ne prevazilazi dve (2) godine kako bi se uključili u seksualni čin u pitanju.

2. Ne postoji pristanak ukoliko:

2.1. takvo lice rečima ili ponašanjem izrazi odsustvo pristanka da započne ili da nastavi seksualni akt;

2.2. pristanak je izražen rečima ili ponašanjem drugog lica a ne žrtve;

2.3. pristanak žrtve je pribavljen prevarom, zastrašivanjem ili pretnjom, ako taj način ne

uključuje upotrebu sile, ozbiljnu pretnju ili eksploataciju kako je propisano u članu 227. stav 3. ovog zakonika; ili

2.4. takvo lice je nesposobno da daje pristanak na seksualni akt zbog umanjene psihičke ili fizičke sposobnosti ili zbog opijenosti alkoholom, drogom, ili drugim supstancama.

3. Nijedna radnja iz stava 1. i 2. ovog člana ne treba se tumačiti kao ograničenje okolnosti u kojim ne postoji pristanak.

4. Izraz „seksualni akt“ označava makar i malu penetraciju polnog organa u bilo koji deo nečijeg tela, polnim organom ili predmetom u seksualne svrhe, ili makar i malu penetraciju u nečiji analni, oralni ili genitalni otvor bilo kojim predmetom u seksualne svrhe ili bilo kojim drugim delom tela ili bilo kojim delom životinje.

5. Izraz „primoravanje drugog lica u izvršenju seksualnog akta“ označava izvršenje seksualnog akta nad drugim od strane izvršioca ili navođenje drugog na izvršenje seksualnog akta sa izvršiocom ili trećim licem, ili navođenje trećeg lica na izvršenje seksualnog akta nad drugim licem.

6. Izraz „intimni delovi“ označava ženske grudi, penis, vaginu odnosno anus.

7. Izraz „dodirivanje“ označava direktan ili indirektan kontakt, bez penetracije, između tela jednog i tela drugog lica, ili između bilo kog dela tela nekog lica i nekog predmeta.

8. Izraz „dečja pornografija“ označava svaku vizuelnu sliku, ili vizuelno prikazivanje ili predstavljanje, uključujući svaku fotografiju, film, video snimak, sliku ili računarski napravljen prikaz ili fotografiju, bilo da je napravljena elektronskim, mehaničkim ili drugim sredstvima, koja prikazuje ili predstavlja:

8.1. genitalije (vagina, penis ili anus) ili pubični deo tela deteta, prvenstveno sa seksualnim namerama;

8.2. pravo dete koje se upustilo u stvarno ili simulirano eksplicitno seksualno ponašanje;

8.3. osobu koja izgleda kao dete koje se upustilo u stvarno ili simulirano eksplicitno seksualno ponašanje; ili

8.4. uverljive slike nepostojećeg deteta koje se upustilo u stvarno ili simulirano eksplicitno seksualno ponašanje.

9. Izraz „prostitucija“ označava nuđenje ili pružanje seksualnih usluga u zamenu za novac, robu ili usluge, uključujući ali ne ograničavajući se na obećanje plaćanja ili davanja stvari ili usluga, uključujući i seksualne usluge besplatno ili sa popustom. Nije od značaja da li su plaćanje, stvari ili usluge bili dati ili obećani licu angažovanom za pružanje seksualne usluge ili trećem licu.

10. Seksualna svrha označava svaki čin u svrhu seksualnog zadovoljstva lica.

Član 226.

Činjenična zabluda oko uzrasta žrtve

1. Za potrebe ove glave, zabluda u pogledu uzrast žrtve koja je mlađa od šesnaest (16) godina, neće se smatrati činjeničnom zabludom u smislu člana 25. ovog zakonika ako je izvršilac namerno bio nemaran kad je doveo sebe u takvu zabludu.

2. Izvršilac nije krivično odgovoran za činjeničnu zabludu iz člana 25. ovog zakonika ako iz opravdanih razloga nije znao i nije mogao da zna da je žrtva bila mlađa od šesnaest (16) godina.

Član 227. Silovanje

1. Ko drugog primora na obljubu bez pristanka tog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
2. Ko drugog primora na obljubu pod pretnjom da će otkriti neku činjenicu koja bi teško naškodila časti ili ugledu tog lica ili njemu bliskog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
3. Ko drugog primora na obljubu pod jednom ili više sledećih okolnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina:
 - 3.1. ozbiljnom pretnjom ili pretnjom upotrebe nasilja;
 - 3.2. pretnjom neposredne opasnosti po život ili telesni integritet tog lica ili drugog lica; ili
 - 3.3. iskorišćavanjem situacije u kojoj je to lice nezaštićeno i u kojoj je njegova sigurnost ugrožena.
4. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina:
 - 4.1. izvršenju dela je prethodilo, delo je pratilo ili ga je sledilo mučenje ili nečovečni postupak;
 - 4.2. izvršilac je upotrebio silu;
 - 4.3. izvršilac je izazvao tešku telesnu povredu ili teško narušavanje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica;
 - 4.4. izvršilac koristi ili preti da će da upotrebi oružje ili opasno oruđe;
 - 4.5. izvršilac je namerno izazvao opijenost lica alkoholom, drogama ili drugim supstancama;
 - 4.6. delo je učinjeno u saizvršilaštvu više od jednog lica;
 - 4.7. izvršilac zna da je lice posebno ranjivo zbog svog uzrasta, umanjenih fizičkih ili psihičkih sposobnosti, fizičkih ili psihičkih smetnji ili nesposobnosti, ili trudnoće;
 - 4.8. žrtva je uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;
 - 4.9. izvršilac je roditelj, usvojilac, hranitelj, oćuh ili maćeha, deda ili baba, stric, ujak ili teća, tetka, strina ili ujna, brat ili sestra lica ili je u porodićnoj vezi sa žrtvom;
 - 4.10. izvršilac je nastavnik, verski vođa, profesionalni zdravstveni radnik, neko kome je to lice povereno na staranje ili ćuvanje, ili lice koje na neki drugi naćin ima poloćaj autoriteta nad tim licem:
 - 4.10.1. zloupotrebom njegove ili njene kontrole nad finansijskim, porodićnim, socijalnim, zdravstvenim, radnim, obrazovnim, verskim ili drugim okolnostima takve osobe ili treće osobe;
 - 4.10.2. gde se žrtva drći u zatvoru, istraćnom zatvoru, disciplinskom centru, primljena u obrazovnu ustanovu ili vaspitno-popravnu ustanovu, pacijent je u bolnici, ustanovi za mentalno zdravlje ili rehabilitaciju, štićenik centra za zbrinjavanje ili skloništa ili se drći ili je ogranićeno u bilo kom drugo mestu naloga suda ili tućioca ili u skladu sa zakonom; ili

4.10.3. zloupotrebom svog autoriteta ili nadležnosti nad žrtvom i koja je poverena izvršiocu na vaspitanje, obrazovanje ili brigu.

5. Kad delo iz stava 1., 2., 3. ili 4. ovog člana dovede do smrti žrtve, izvršilac će se kazniti zatvorom u trajanju od najmanje deset (10) godina ili doživotnom kaznom zatvora.

6. Kad je delo predviđeno stavom 1. ili 2. ovog člana učinjeno protiv lica mlađe od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.

7. Kad je delo predviđeno stavom 1. ili 2. ovog člana izvršeno nad osobom ispod četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u najmanjem trajanju od deset (10) godina.

8. Kad je delo predviđeno stavom 6. ili 7. ovog člana izvršeno u okviru jedne ili više okolnosti iz stava 3. ili 4. ovog člana, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u najmanjem trajanju od petnaest (15) godina.

9. Kad delo iz stava 6. ili 7. ovog člana dovede do smrti žrtve, izvršilac će se kazniti zatvorom od najmanje dvadeset (20) godina ili doživotnog zatvora.

Član 228.

Seksualne usluge žrtve trgovine ljudima

1. Ko koristi ili omogući seksualne usluge žrtve trgovine ljudima, kazniće se zatvorom u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema licu mlađem od osamnaest (18) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

3. Kad krivično delo iz ovog člana izvrši službeno lice uz zloupotrebu svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do sedam (7) godina za krivično delo iz stava 1. odnosno u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina za krivično delo iz stava 2. ovog člana.

4. Kada je delo predviđeno stavom 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno nad osobom koja je izuzetno ranjiva zbog starosti, smanjenih mentalnih ili fizičkih sposobnosti, fizičkog ili mentalnog poremećaja ili invaliditeta ili trudnoće, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.

5. Ako krivično delo iz stava 1., 2., 3., ili 4. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

6. Kad je delo predviđeno stavom 1., 2., 3. ili 4. ovog člana izvršeno nad licem koje je mlađe od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.

7. Kad je delo predviđeno stavom 1., 2., 3. ili 4. ovog člana izvršeno nad licem koje je mlađe od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

8. Kad delo iz stava 6. ovog člana dovede do smrti žrtve, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

9. Za potrebe ovog člana, nije od značaja da li je izvršilac znao da je to lice žrtva trgovine ljudima, osim ako iz opravdanih razloga izvršilac nije znao i nije mogao znati da je to lice žrtva trgovine ljudima.

10. Za potrebe ovog člana, izraz „žrtva trgovine ljudima“ podrazumeva lice koje je bilo objekt trgovine ljudima u smislu člana 165. ovog zakonika.

Član 229. Seksualni napad

1. Ko dodiruje drugog sa seksualnim namerama ili ga navodi da dodiruje izvršioca ili treće lice sa seksualnim namerama, bez pristanka tog lica, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ko dodiruje drugog sa seksualnim namerama ili navodi drugo lice da dodiruje izvršioca ili treće lice sa seksualnim namerama pod jednom ili više sledećih okolnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do sedam (7) godina:

2.1. ozbiljnom pretnjom ili pretnjom upotrebe nasilja;

2.2. pretnjom neposredne opasnosti po život ili telesni integritet tog lica ili drugog lica; ili

2.3. iskorišćavanjem okolnosti u kojima je to lice nezaštićeno i u kojima je njegova sigurnost ugrožena.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina:

3.1. izvršenju dela je prethodilo, delo je pratilo ili ga je sledilo mučenje ili nečovečni postupak;

3.2. izvršilac je koristio silu;

3.3. izvršilac je naneo tešku telesnu povredu ili teško oštećenje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica, ili je žrtva pokušala da izvrši samoubistvo posle krivičnog dela;

3.4. izvršilac koristi ili preti da će da upotrebi oružje ili opasno oruđe;

3.5. izvršilac je namerno doveo lice u stanje opijenosti alkoholom, drogama ili drugim supstancama;

3.6. delo je učinjeno u saizvršilaštvu više od jednog lica;

3.7. izvršilac zna da je lice posebno ranjivo zbog svog uzrasta, ograničenih fizičkih ili psihičkih sposobnosti, fizičkih ili psihičkih poremećaja ili nesposobnosti, ili trudnoće;

3.8. žrtva je uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina;

3.9. izvršilac je roditelj, usvojlac, hranitelj, očuh ili maćeha, deda ili baba, stric, ujak ili teča, tetka, strina ili ujna, brat ili sestra lica ili živi u porodičnoj vezi sa žrtvom;

3.10. izvršilac je nastavnik, verski vođa, profesionalni zdravstveni radnik, neko kome je to lice povereno na staranje ili čuvanje, ili lice koje na neki drugi način ima položaj autoriteta nad tim licem:

3.10.1. zloupotrebom njegove ili njene kontrole nad finansijskim, porodičnim, socijalnim, zdravstvenim, radnim, obrazovnim, verskim ili drugim okolnostima takve osobe ili treće osobe;

3.10.2. gde se žrtva drži u zatvoru, pritvoru, disciplinskom centru, u neku obrazovnu ustanovu ili vaspitno-popravnu ustanovu, pacijent je u bolnici, u ustanovi za mentalno

zdravlje ili rehabilitaciju, štíćenik u centru za zbrinjavanje ili sklonište ili se drži ograničenim ili je u bilo kom drugo mestu, na osnovu naloga suda ili tužioca ili u skladu sa zakonom; ili

3.10.3. zloupotrebom svog autoriteta ili nadležnosti nad žrtvom i koja je poverena izvršiocu na vaspitanje, obrazovanje ili brigu.

4. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana dovelo do smrti žrtve, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

5. Kad je krivično delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno nad licem koje je mlađe od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina.

6. Kad je krivično delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno nad licem koje je mlađe od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju deset (10) do dvadeset (20) godina.

7. Kad je krivično delo predviđeno stavom 5. ili 6. ovog člana izvršeno u okviru jedne ili više okolnosti predviđenih stavom 2. ili 3. ovog člana, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.

8. Kada je delo iz stava 5. ili 6. ovog člana rezultiralo smrću žrtve, izvršilac će se kazniti zatvorom od najmanje petnaest (15) godina ili doživotnim zatvorom.

Član 230.

Degradacija seksualnog integriteta

1. Ko natera drugog da otkrije svoje intimne delove tela, da masturbira ili učini drugu radnju kojom unižava svoj seksualni integritet, bez pristanka tog lica, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do jedne (1) godine.

2. Ko natera drugog da otkrije svoje intimne delove tela, da masturbira ili učini drugu radnju kojom unižava svoj seksualni integritet, pod jednom ili više sledećih okolnosti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine:

2.1. ozbiljnom pretnjom ili pretnjom upotrebe nasilja;

2.2. pretnjom neposredne opasnosti po život ili telesni integritet tog lica ili drugog lica; ili

2.3. iskorišćavanjem situacije u kojoj je to lice nezaštićeno i u kojoj je njegova sigurnost ugrožena.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina:

3.1. izvršenju dela je prethodilo, delo je pratilo ili ga je sledilo mučenje ili nečovečni postupak;

3.2. izvršilac je koristio silu;

3.3. izvršilac je izazvao tešku telesnu povredu ili teško oštećenje fizičkog ili psihičkog zdravlja lica, ili je žrtva pokušala da izvrši samoubistvo posle krivičnog dela;

3.4. izvršilac koristi ili preti da će da upotrebi oružje ili opasno oruđe;

3.5. izvršilac je namerno doveo lice u stanje opijenosti alkoholom, drogama ili drugim supstancama;

- 3.6. delo je učinjeno u saizvršilaštvu više od jednog lica;
- 3.7. izvršilac zna da je lice posebno ranjivo zbog svog uzrasta, fizičkih ili psihičkih smetnji ili nesposobnosti, ili trudnoće;
- 3.8. žrtva je uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina; ili
- 3.9. izvršilac je roditelj, usvojlac, hranitelj, očuh ili maćeha, deda ili baba, stric, ujak ili teča, tetka, strina ili ujna, brat ili sestra lica ili je u porodičnoj vezi sa žrtvom;
- 3.10. izvršilac je nastavnik, verski vođa, profesionalni zdravstveni radnik, neko kome je to lice povereno na staranje ili čuvanje, ili lice koje na neki drugi način ima položaj autoriteta nad tim licem:
- 3.10.1. zloupotrebom njegove ili njene kontrole nad finansijskim, porodičnim, socijalnim, zdravstvenim, radnim, obrazovnim, verskim ili drugim okolnostima takve osobe ili treće osobe;
 - 3.10.2. gde se žrtva drži u zatvoru, istražnom zatvoru, disciplinskom centru, primljena u obrazovnu ustanovu ili vaspitno-popravnu ustanovu, pacijent je u bolnici, ustanovi za mentalno zdravlje ili rehabilitaciju, štićenik centra za zbrinjavanje ili skloništa ili se drži ili je ograničeno u bilo kom drugo mestu nalog suda ili tužioca ili u skladu sa zakonom; ili
 - 3.10.3. zloupotrebom svog autoriteta ili nadležnosti nad žrtvom i koja je poverena izvršiocu na vaspitanje, obrazovanje ili brigu.
4. Kad je krivično delo predviđeno stavom 1. ovog člana izvršeno nad licem koje je mlađe od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
5. Kada je krivično delo predviđeno stavom 1. ovog člana počinjeno protiv lica ispod četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne od tri (3) do osam (8) godina.
6. Kad je krivično delo predviđeno stavom 4. ili 5. ovog člana učinjeno u okviru jedne ili više okolnosti predviđenih stavom 2. ili 3. ovog člana, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.
7. Kad krivično delo iz stava 5. ili 6. ovog člana dovede do smrti žrtve, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili doživotnim zatvorom.
8. Pokušaj izvršenja krivično delo iz stava 1. ovog člana je kažnjiv.

Član 231.

Nuđenje pornografskog materijala licima mlađim od šesnaest godina

1. Ko prodaje, nudi na prodaju, prikaže ili na drugi način licu mlađem od šesnaest (16) godina učini dostupnim fotografije, audiovizuelni materijal ili druge predmete sa pornografskim sadržajem, ili dozvoli tom licu da gleda uživo predstavu sa pornografskim sadržajem, ili namerno dovede to lice na takvu predstavu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Pornografski materijal iz stava 1. ovog člana biće oduzet.

Član 232.**Zloupotreba dece u pornografiji**

1. Ko proizvodi dečju pornografiju ili koristi ili uključi dete u stvaranje ili produkciju predstave uživo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.
2. Ko prodaje, deli, promoviše, prikazuje, prosleđuje, nudi ili čini dostupnom dečju pornografiju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
3. Ko nabavi za sebe ili drugog, ili poseduje dečju pornografiju, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
4. Pokušaj izvršenja ovog krivičnog dela je kažnjiv.
5. Za potrebe ovog člana, „predstava uživo“ podrazumeva stvarno prikazivanje, uključujući putem sredstava informacione i komunikacione tehnologije, sledećeg:
 - 5.1. deteta uključenog u stvarno ili simulirano eksplicitno seksualno ponašanje; ili
 - 5.2. polnih organa deteta prvenstveno sa seksualnim namerama.

Član 233.**Navođenje na seksualne akte lažnim obećanjem braka**

Ko lažno obeća brak da bi izmamio pristanak na obljubu lica koje je uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) godine.

Član 234.**Podvođenje ili prisiljavanje na prostituciju**

1. Ko regrutuje, organizuje, pomaže, drži, skriva ili kontroliše drugog u svrhu prostitucije, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do četiri (4) godine.
2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u krugu od trista pedeset (350) metara od škole ili druge ustanove u koju dolaze deca, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Kad je krivično delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno prema licu koje je uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
4. Kad je krivično delo iz stavova 1., 2. ili 3. izvršeno prema licu mlađem od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.
5. Kad je krivično delo iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno prema licu mlađem od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

Član 235.**Ustupanje prostorija za prostituciju**

1. Ko svesno drugom ustupi prostoriju za prostituciju, bilo da je vlasnik prostorije, zakupodavac, zakupac ili odgovorno lice, u svrhe prostitucije ili podvođenja, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u krugu od trista pedeset (350) metara od škole ili druge ustanove u koju dolaze deca, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno u svrhu prostitucije ili podvođenja jednog ili više lica koja su uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
4. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno u svrhu prostitucije ili podvođenja jednog ili više lica mlađih od šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.
5. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno u svrhu prostitucije ili podvođenja jednog ili više lica mlađih od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
6. Za potrebe ovog člana, izraz „podvođenje“ uključuje ali se ne ograničava na vrbovanje, organizovanje, pomaganje, kontrolu, zadržavanje ili prikrivanje drugog lica u cilju prostitucije.

Član 236.

Seksualni odnosi unutar porodice

1. Ko izvrši seksualni akt sa srodnikom u pravoj liniji koji je navršio osamnaest (18) godina, ili sa bratom ili sestrom koji su navršili osamnaest (18) godina, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Kad roditelj, usvojilac, hranitelj, očuh ili maćeha, deda ili baba, stric, ujak ili teča, tetka, strina ili ujna, izvrši seksualni akt sa svojim detetom, usvojenikom, pastorkom, hranjenikom, bratancem ili bratanicom, sestrićem ili sestričinom, koji su uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.
3. Kad roditelj, usvojilac, hranitelj, očuh ili maćeha, deda ili baba, stric, ujak ili teča, tetka, strina ili ujna, izvrši seksualni akt sa svojim detetom, usvojenikom, pastorkom, hranjenikom, bratancem ili bratanicom, sestrićem ili sestričinom, koji su uzrasta između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina, kazniće kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.
4. Kad roditelj, usvojilac, hranitelj, očuh ili maćeha, deda ili baba, stric, ujak ili teča, tetka, strina ili ujna, izvrši seksualni akt sa svojim detetom, usvojenikom, pastorkom, hranjenikom, bratancem ili bratanicom, sestrićem ili sestričinom, koji je mlađi od četrnaest (14) godina, kazniće kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
5. Kad stariji brat ili sestra izvrši seksualni akt sa bratom ili sestrom, ili sa usvojenim ili hraniteljskim bratom ili sestrom koji je uzrasta između šesnaest (16) i osamnaest (18) godina, stariji brat ili sestra kazniće se kaznom propisanom u stavu 2. ovog člana.
6. Kad stariji brat ili sestra izvrši seksualni akt sa bratom ili sestrom, ili sa usvojenim ili hraniteljskim bratom ili sestrom koji je uzrasta između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina, stariji brat ili sestra kazniće se kaznom propisanom u stavu 3. ovog člana.
7. Kad stariji brat ili sestra izvrši seksualni akt sa bratom ili sestrom, ili sa usvojenim ili hraniteljskim bratom ili sestrom mlađim od četrnaest (14) godina, kazniće se kaznom propisanom u stavu 4. ovog člana.

GLAVA XXI KRIVIČNA DELA PROTIV BRAKA I PORODICE

Član 237. Bigamija

1. Ko zaključi novi brak iako je već u braku, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ko zaključi brak sa licem za koje zna da je već u braku, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.
3. Kad posle izvršenja krivičnog dela iz ovog člana, prethodni brak više nije važeći, kad je poništen ili okončan, neće se preduzeti krivično gonjenje za delo iz ovog člana, a ako je već započelo, prekinuće se.

Član 238. Omogućavanje sklapanja protivpravnog braka

Ovlašćeno službeno lice pred kojim se brak sklapa a koje zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja dozvoli sklapanje braka iako je znalo za pravne smetnje koje ne dopuštaju takav brak, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 239. Prinudno sklapanje braka

1. Ko prinudi drugog na sklapanje braka ili sklopi brak sa licem za koje zna da je bilo prinuđeno da stupi u brak, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno nad detetom, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši roditelj, usvojilac, staralac ili drugo lice koje vrši roditeljska ovlašćenja nad licem koje je uzrasta od šesnaest (16) i osamnaest (18), izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
4. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši roditelj, usvojilac, staralac ili drugo lica koje vrši roditeljska ovlašćenja nad licem koje je uzrasta između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do deset (10) godina.
5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši roditelj, usvojilac, staralac ili drugo lica koje vrši roditeljska ovlašćenja nad licem mlađim od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.
6. Kad je krivično delo iz stava 1. izvršeno u cilju sticanja imovinske koristi, izvršilac će se kazniti novčanom i zatvorskom kaznom u trajanju od najmanje pet (5) godina. Kad je krivično delo iz stv. 2., 3., 4. ili 5. ovog člana izvršeno u cilju sticanja imovinske koristi, izvršilac će se kazniti novčanom i zatvorskom kaznom u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.

Član 240. Vanbračna zajednica sa licem mlađim od šesnaest godina

1. Odraslo lice koje živi u vanbračnoj zajednici sa licem uzrasta između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godine.
2. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje vrši roditeljska ovlašćenja i dozvoli ili navede

lice uzrasta između četrnaest (14) i šesnaest (16) godina da živi u vanbračnoj zajednici sa drugim licem, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvadeset (20) godina.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno prema licu mlađem od četrnaest (14) godina, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

4. Kad je krivično delo iz stava 1., 2., ili 3. ovog člana izvršeno u nameri sticanja imovinske koristi, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina.

Član 241.

Promena porodičnog statusa deteta

Svako ko jedno dete zameni drugim ili na neki drugi način promeni njegov porodični status, osim kad je to dozvoljeno zakonom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 242.

Protivpravno oduzimanje ili držanje deteta

1. Ko protivpravno oduzme, zadrži ili otme dete od roditelja, usvojioca, staratelja, ili drugog lica koje vrši roditeljska prava nad detetom, ili oduzme, zadrži ili otme dete iz ustanove kojoj je dete povereno, ili spreči izvršenje obavezujuće odluke donete od strane nadležnog organa o poveravanju deteta drugom licu ili ustanovi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kad je izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koja je vršilo roditeljska prava nad detetom, a prema kojem je nadležni organ izrekao obavezujuću odluku o lišenju roditeljskih ili starateljskih prava, ili kad je nadležni organ izrekao obavezujuću odluku kojim je vaspitanje i staranje o detetu poverio drugom roditelju ili drugom licu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana u nameri sticanja materijalne koristi ili iz drugih niskih pobuda, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kad izvršilac krivičnog dela iz stava 2. ovog člana dobrovoljno vrati dete, sud ga može osloboditi od kazne.

Član 243.

Zlostavljanje ili napuštanje deteta

1. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje vrši roditeljska ovlašćenja nad detetom i koji zlostavlja dete time što koristi fizičke ili psihičke mere prema detetu ili ne izvršava svoje obaveze u smislu staranja i vaspitanja deteta, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

2. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje vrši roditeljska ovlašćenja nad detetom i koji zlostavlja dete time što koristi fizičke ili psihičke mere prema detetu ili ne izvršava svoje obaveze u smislu staranja i vaspitanja deteta grubim zanemarivanjem, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje vrši roditeljska ovlašćenja nad detetom i koji napusti to dete na način koji ugrozi život, ili ugrožava ili ozbiljno narušava zdravlje tog deteta, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Roditelj, usvojilac, staratelj ili drugo lice koje vrši roditeljska ovlašćenja nad detetom i koje prinuđuje dete na preteran rad ili obavljanje posla koji nije prikladan uzrastu deteta, ili prinuđuje dete da prosi za novac ili drugu materijalnu korist, ili prinuđuje dete da čini druge radnje koje ugrožavaju ili štete razvoju deteta, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

5. Kad je krivično delo iz ovog člana dovelo do ozbiljnog narušavanja psihičkog zdravlja ili teške telesne povrede deteta, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.

Član 244.

Povreda porodičnih obaveza

1. Ko prekrši svoje zakonske porodične obaveze time što ostavi u teškom položaju člana porodice koji nije u stanju da se sam stara o sebi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Kad se krivično delo iz stava 1. odnosi na dete, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti člana porodice ili ozbiljnog narušavanja njegovog zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako sud izrekne uslovnu osudu, kao uslov može narediti da izvršilac plaća i redovno izvršava svoju obavezu staranja, vaspitavanja i izdržavanja.

Član 245.

Izbegavanje pružanja sredstava za život

1. Ko ne daje izdržavanje za lice koje je obavezan da izdržava na osnovu pravosnažne odluke suda, pravosnažnog sudskog poravnjanja ili odluke drugog nadležnog organa, tako što izbegava da se zaposli, dostavlja lažne podatke o zaposlenju ili prihodima, menja radna mesta, menja mesta prebivališta ili boravišta, otuđuje imovinu ili na drugi način izbegava da obezbedi sredstva za izdržavanje tog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti člana porodice ili ozbiljnog narušavanja njegovog zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Kad se delo iz stava 1. ovog člana odnosi na dete, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

4. Ako sud izrekne uslovnu osudu, kao uslov može narediti da izvršilac redovno izvršava svoju obavezu da obezbedi sredstva za izdržavanje i da plati neplaćena izdržavanja.

5. Ako izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana ispuni svoje obaveze pre nego što sud izrekne presudu, sud ga može osloboditi od kazne.

Član 246.

Sprečavanje i neizvršenje mera za zaštitu dece

1. Ko ne sprovodi ili sprečava izvršenje vaspitnih mera i drugih mera koje je odredio sud ili drugi organ nadležan da vodi brigu o zaštiti dece, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ko god, u svojstvu odgovornog lica na poslu u organu ili ustanovi za zaštitu, obrazovanje ili stručno osposobljavanje dece, svoje dužnosti izvršava očigledno neodgovorno i time ozbiljno ugrozi ili naruši zdravlje ili razvoj deteta, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 247.

Neprijavlivanje zlostavljanja deteta

1. Nezavisno od drugih zakonskih odredbi, ko ima razloga da sumnja da je neko dete pretrpelo događaj u kojem je bilo zlostavljano, maltretirano, napušteno ili zapušteno i ne prijavi odmah zlostavljanje ili nebrigu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši roditelj, usvojilac ili staralac, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

3. Ko u toku svog profesionalnog rada vezanog za decu ima razloga da sumnja da je dete pretrpelo događaj u kojem je bilo zlostavljano, maltretirano, napušteno ili zapušteno, ili je bilo izloženo nasilju ili pretnji upotrebom nasilja i ne prijavi slučaj odmah, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

4. Kad je krivično delo iz stava 1, 2. ili 3. ovog člana dovelo do smrti ili ozbiljnog narušavanje zdravlja deteta, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 248.

Nasilje u porodici

1. Ko vrši fizičko ili psihičko zlostavljanje ili ekonomski pritisak, sa ciljem ugrožavanja dostojanstva drugog lica unutar porodice, kažnjava se novčanom kaznom i kaznom zatvora do (3) godine.

2. Svako krivično delo iz Krivičnog zakonika izvršeno u porodici, smatra se kao otežavajuća okolnost.

3. Svaki član porodice koji vrši nasilje ili fizičko, psihološko, seksualno ili ekonomsko nasilje, prema drugom članu njegove/njene porodice, kažnjava se novčanom i zatvorskom kaznom do tri (3) godine:

3.1. „**Porodična veza**“, za potrebe ove odredbe, u skladu je sa definicijom u članu 113. ovog zakonika;

3.2. Porodično, fizičko, psihološko, seksualno i ekonomsko nasilje, za potrebe ovog zakonika, biće isto kao što je definisano u odredbi člana 2, podstav 1.2. Zakona br. 03/L-182 o zaštiti od nasilja u porodici.

GLAVA XXII

KRIVIČNA DELA PROTIV JAVNOG ZDRAVLJA

Član 249.

Širenje zaraznih bolesti

1. Ko ne postupi shodno odredbama ili naredbama nadležnog javnog organa u oblasti zdravstva, koje imaju za cilj sprečavanje ili suzbijanje zaraznih bolesti među ljudima ili životinjama, i time izazove širenje zarazne bolesti među ljudima, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko se ne pridržava odredbi ili naredbi iz stava 1. ovog člana i time izazove prenos bolesti među životinjama, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora ili trajanju do šest (6) meseci.
4. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
5. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
6. Kad krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili teško narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
7. Kad krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 250.

Nepostupanje po zdravstvenim propisima tokom epidemije

Ko za vreme epidemije ili neke zarazne bolesti ne postupi po naredbama ili drugim odlukama donetim na osnovu propisa nadležnog organa kojima su određene mere za njihovo suzbijanje ili sprečavanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 251.

Prenošenje veneričnih bolesti

1. Ko god, znajući da je zaražen prenosivom polnom bolešću, to ne saopšti drugome i zarazi ga, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do ozbiljnog narušavanja zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do nečije smrti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Krivični postupak za krivično delo iz stava 1. ovog člana pokreće se privatnom tužbom.

Član 252.

Prenošenje HIV virusa

1. Ko god, znajući da je zaražen HIV virusom, to ne saopšti drugome i zarazi ga, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do nečije smrti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.
4. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana dovede do nečije smrti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 253.
Zapošljavanje lica sa zaraznim bolestima

1. Ko protivno zakonima o zdravlju, u bolnici, bolničkom porodilištu, školi, restoranu ili radionici ili poslovnoj organizaciji ili nekom sličnom mestu gde se prerađuje hrana ili gde se pružaju higijenske usluge, zaposli ili zadrži na poslu lice za koje zna da boluje od zarazne bolesti i time izazove širenje zaraznih bolesti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do ozbiljnog narušavanja zdravlja drugog, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
4. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana dovede do ozbiljnog narušavanja zdravlja drugog, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
6. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 254.
Nesavesno lečenje

1. Doktor medicine, doktor stomatologije ili drugi zdravstveni radnik koji pri pružanju zdravstvenih usluga primeni očigledno nepodobno sredstvo ili očigledno nepodoban način lečenja ili očigledno na neki drugi način ne poštuje pravila zdravstvene zaštite ili nesavesno postupa i time prouzrokuje pogoršanje bolesti ili zdravstvenog stanja nekog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ako usled krivičnog dela iz stava 1. ovog člana lice zadobije tešku telesnu povredu ili ako se postojeća bolest znatno pogorša, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Ako usled krivičnog dela iz stava 1. ovog člana lice zadobije posebno tešku telesnu povredu ili dođe do prekida trudnoće, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Ako usled krivičnog dela iz stava 1. ovog člana nastupi smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.
5. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana učinjeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
6. Ako je krivično delo iz stava 2. ovog člana učinjeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
7. Ako je krivično delo iz stava 3. ovog člana učinjeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
8. Ako je krivično delo iz stava 4. ovog člana učinjeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 255.
Neukazivanje lekarske pomoći

1. Lekar ili drugi zdravstveni radnik koji suprotno svojoj dužnosti odbije da ukaže medicinsku pomoć licu kome je takva pomoć potrebna, iako je svestan ili bi morao da zna da takvo neukazivanje može dovesti do teške telesne povrede ili ozbiljnog narušavanja zdravlja ili smrti lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja lica kojem nije bila ukazana medicinska pomoć, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana ima za posledicu smrt lica kojem nije bila ukazana medicinska pomoć, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 256.
Protivpravno vršenje lekarske i apotekarske delatnosti

1. Ko se bez profesionalne kvalifikacije ili zakonskog ovlašćenja bavi lečenjem, pružanjem apotekarskih usluga ili drugim medicinskim radnjama za koje se zakonom traže propisane određene kvalifikacije, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

Član 257.
Protivpravno vršenje medicinskih eksperimenata i ispitivanje lekova

1. Ko neovlašćeno ili protivno važećem zakonu vrši medicinske eksperimente, ili eksperimente sa kloniranjem ljudi ili slične eksperimente na ljudima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
2. Ko neovlašćeno ili protivno važećem zakonu vrši klinička ispitivanja lekova, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 258.
Nesavesna priprema i davanje lekova

1. Apotekar ili drugo lice ovlašćeno za pripremu ili distribuciju lekova, koji priprema lekove suprotno profesionalnim standardima ili koji pogrešno izdaje lekove i time ugrozi zdravlje ili život lica, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno

narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.

6. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

7. Pripremljeni lekovi u stavu 1. ovog člana biće oduzeti.

Član 259.

Protivpravna transplantacija i trgovina ljudskih organa i tkiva

1. Ko bez medicinskog razloga, bez ovlašćenja ili protivno važećim zakonima, u svrhu transplantacije uzme delove ljudskog tela uz pristanak davaoca, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ko bez medicinskih razloga, bez ovlašćenja ili protivno važećim zakonima, transplantira deo ljudskog tela uz pristanak primaoca, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno bez pristanka davaoca ili bez pristanka primaoca, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ko neovlašćeno ili protivno važećim zakonima, u svrhu presađivanja uzme deo tela pokojnika, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

5. Ko neovlašćeno ili protivno važećim zakonima drži, kupi, posreduje u kupovini, proda, preveze, uveze ili izveze ljudske organe ili tkiva u svrsi transplantacije, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.

6. Ko za nagradu ili drugu korist nastupa kao posrednik u nabavci tela ili dela tela drugog živog ili umrlog lica u svrsi transplantacije, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do dve (2) godine.

7. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvrši lekar, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

8. Ako krivično delo iz stava 3. ovog člana izvrši lekar, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 260.

Proizvodnja i stavljanje u promet škodljivih medicinskih proizvoda

1. Ko proizvede falsifikovan ili škodljiv lek ili drugi medicinski proizvod koji je škodljiv po zdravlje u nameri da ih prodaje ili na drugi način stavi u promet, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Ko stavi u promet lek ili medicinski proizvod bez izvršene nužne kontrole od strane ovlašćenog lica ili ustanove, ili ih stavi u promet posle isteka roka upotrebe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

4. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
5. Kad krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
6. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
7. Kad krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
8. Medicinski proizvodi i sredstva za proizvodnju iz ovog člana biće oduzeti.

Član 261.

Proizvodnja i stavljanje u promet škodljivih prehrambenih proizvoda

1. Ko proizvede u nameri da prodaje, proda, iznese na prodaju ili na neki drugi način stavi u promet prehrambene proizvode, piće ili druge proizvode za koje zna da su škodljivi po zdravlje ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do četiri (4) godine.
2. Ko stavi u promet prehrambene proizvode ili piće bez prethodno izvršene nužne kontrole od strane ovlašćenog lica ili ustanove, ili ih stavi u promet posle isteka roka upotrebe, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
4. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana dovede do nečije teške telesne povrede ili ozbiljnog narušavanja zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
5. Kad krivično delo iz stava 3. ovog člana dovede do nečije teške telesne povrede ili ozbiljnog narušavanja zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
6. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
7. Kad krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
8. Škodljivi proizvodi i predmeti biće oduzeti.

Član 262.

Nesavesno vršenje pregleda životinjskih proizvoda namenjenih za ishranu

1. Veterinar ili drugo ovlašćeno lice koje u toku pregleda životinja namenjene za klanicu ili mesa namenjenog za ishranu postupi suprotno profesionalnim standardima ili protivno važećim odredbama o standardima veterinarske delatnosti, ili ne izvrši pregled, i time omogući da se stave u promet meso i drugi proizvodi škodljivi po zdravlje ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do nečije teške telesne povrede ili ozbiljnog narušavanja zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana dovede do nečije teške telesne povrede ili ozbiljnog narušavanja zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
6. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 263.

Izdavanje ili upotreba lažnih lekarskih ili veterinarskih potvrda

1. Lekar koji izda lažnu medicinsku potvrdu ili veterinar koji izda lažnu veterinarsku potvrdu, iako zna da je potvrda lažna, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ko upotrebi lažnu medicinsku ili veterinarsku potvrdu iako zna da je potvrda lažna, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 264.

Zagađenje pijaće vode

1. Ko nekom škodljivom supstancom zagadi vodu koju ljudi koriste za piće i na taj način ugrozi život ili zdravlje ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do osam (8) godina.
4. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
6. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 265.

Zagađenje prehrambenih proizvoda namenjenih ljudima ili životinjama

1. Ko nekom škodljivom materijom zagadi prehrambene proizvode namenjene ljudima ili životinjama i time ugrozi život ili zdravlje ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do osam (8) godina.

4. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili ozbiljno narušavanje zdravlja jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
6. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
7. Ko zagadi nekom škodljivom materijom hranu za životinje koje su namenjene za ishranu ljudi i time ugrozi život ili zdravlje ljudi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do jedne (1) godine.
8. Kad krivično delo iz stava 5. ovog člana dovede do smrti životinja, u vrednosti koja prelazi pet hiljada (5,000) evra ili uginuće većeg broja životinja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 266.

Služenje alkoholnih pića licima mlađim od šesnaest godina

1. Ko u hotelskom objektu, kafiću ili drugom objektu gde se prodaju alkoholna pića, proda, posluži ili spravi alkoholno piće licu mlađem od šesnaest (16) godina, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
2. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.

GLAVA XXIII

KRIVIČNA DELA OPOJNIH DROGA

Član 267.

Neovlašćena kupovina, posedovanje, stavljanje u promet i prodaja opojnih droga, psihotropnih i analognih supstanca

1. Ko neovlašćeno kupi, ili poseduje u nameri da proda ili rastura, ili nudi na prodaju supstance ili preparate koji su zakonom proglašeni za opojne droge, psihotropne i njima analogne supstance, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.
2. Ko neovlašćeno rastura, prodaje, prevozi, isporuči, posreduje, šalje ili isporučuje u tranzitu supstance ili preparate koji su zakonom proglašeni za opojne droge, psihotropne supstance ili analogne supstance, u nameri rasturanja, prodaje ili nuđenja na prodaju, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.
3. Ko neovlašćeno izvozi ili uvozi supstance ili preparate koji su zakonom proglašeni za opojne droge, psihotropne ili analogne supstance, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
4. Za potrebe ove glave, reč „analogna“ podrazumeva svaku supstancu koja nije odobrena i čija je hemijska struktura u osnovi slična strukturi supstanci i preparata koji su proglašeni za opojne droge ili psihotropne supstance i čije efekte takva analogna supstanca oponaša.
5. Opojne droge, psihotropne supstance ili analogne supstance, kao i pribor i oprema za proizvodnju, rasturanje ili transport biće oduzeti.

Član 268.

Neovlašćena proizvodnja i prerada opojnih droga, psihotropnih ili analognih supstancia ili pribora, opreme ili materijala za opojne droge

1. Ko neovlašćeno proizvodi, gaji, prerađuje, izvlači ili priprema supstance ili preparate koji su proglašeni opojnim drogama ili psihotropnim supstancama, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
2. Ko neovlašćeno proizvodi, gaji, prerađuje, prodaje ili nudi na prodaju analogne supstance, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
3. Ko proizvodi, prevozi ili rastura preparate, znajući da će iskoristiti za neovlašćenu proizvodnju ili preradu opojnih droga ili psihotropnih supstanci, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
4. Ko neovlašćeno proizvodi, prevozi, rastura, prodaje ili snabdeva priborom, opremom ili materijalom za opojne droge, znajući da se koriste ili će se koristiti za neovlašćeno uzgajanje, proizvodnju, preradu, rasturanje ili upotrebu supstance ili preparata proglašeni za opojne droge, psihotropne ili analogne supstance, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
5. Opojne droge, psihotropne supstance ili analogne supstance, kao i pribor i oprema za proizvodnju, rasturanje ili transport biće oduzeti.

Član 269.

Neovlašćeno posedovanje opojnih droga, psihotropnih ili analognih supstancia

1. Ko neovlašćeno poseduje opojne droge, psihotropne ili analogne supstance, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
2. Izvršilac koji izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana prvi put i koji poseduje manje od tri (3) grama opojne supstance, psihotropne ili analogne supstance, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Opojne droge, psihotropne supstance ili analogne supstance biće oduzeti.

Član 270.

Omama drugog lica opojnom drogom ili psihotropnom supstancom

Ko omami drugo lice opojnom drogom, psihotropnom ili analognom supstancom bez znanja tog drugog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 271.

Olakšavanje nabavke ili upotrebe opojnih droga, psihotropnih ili analognih supstancia

1. Ko radi sa narkoticima, psihotropnim ili analognim supstancama, pa zahvaljujući prirodi svog posla olakša njihovu nabavku ili upotrebu u suprotnosti sa zakonom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Poslovođa ili vlasnik lokala ili drugog zatvorenog prostora u javnoj upotrebi koji dozvoljava ili toleriše upotrebu opojnih droga, psihotropnih ili analognih supstanci, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

Član 272.**Uzganjanje opijumskog maka, biljke koke ili psihoaktivnog konoplja**

1. Ko neovlašćeno uzgaja opijumski mak, biljku koku ili psihoaktivnu konoplju u cilju proizvodnje opojnih droga ili psihotropnih supstanci, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
2. Biljke opijumski mak, koka ili psihoaktivna konoplja, kao i sredstva, oprema i materijal za njihovo uzganjanje biće oduzeti.

Član 273.**Organizovanje, vođenje ili finansiranje trgovine opojnih droga ili psihotropnih supstanca**

1. Ko organizuje, vodi ili finansira neko od krivičnih dela iz ove glave, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana uključuje veliku količinu opojnih droga ili psihotropnih supstanci, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina.

Član 274.**Konverzija ili prenos imovine proistekle od krivičnih dela iz ove glave**

1. Ko izvrši konverziju ili prenos imovine znajući da predmetna imovina potiče od izvršenja nekog od krivičnih dela iz ove glave ili iz saučesništva u takvom delu ili delima, a konverzija ili prenos ima za cilj da se prikrije ili zamaskira nezakonito poreklo imovine ili da se pomogne licu koje je bilo umešano u izvršenje predmetnog ili predmetnih dela u nameri da se izbegnu pravne posledice takvih postupaka, kazniće se novčanom kaznom u iznosu tri puta većem od vrednosti konvertovane ili prenesene imovine i kaznom zatvora u trajanju do deset (10) godina.
2. Konvertovana ili prenesena imovina biće oduzeta.

Član 275.**Kazne za teže slučajeve krivičnih dela iz ove glave**

1. Ako je krivično delo iz članova 267., 268., 269., 270. ili 272. ovog zakonika izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do petnaest (15) godina, ukoliko:
 - 1.1. izvršilac deluje u svojstvu člana grupe;
 - 1.2. izvršilac je službeno lice koje zloupotrebljava svoj položaj ili ovlašćenja;
 - 1.3. izvršilac koristi ili preti da će upotrebiti oružje ili nasilje;
 - 1.4. delo je izvršeno na štetu ili iskorišćavanjem ranjive žrtve;
 - 1.5. pošiljka, zatvorena pošiljka, kontejner ili vozilo namenjeno humanitarnoj operaciji je iskorišćeno za nezakonit prevoz opojnih droga, psihotropnih supstanci ili analognih supstanci;
 - 1.6. izvršilac je opojne supstance, psihotropne supstance ili analogne supstance izmešao sa drugim supstancama koje uvećavaju rizik po zdravlje;
 - 1.7. delo je izvršeno u krugu od trista pedeset (350) metara od škole ili drugog okruženja koje koriste deca, ili u krugu od trista pedeset (350) metara od bilo koje obrazovne ustanove;

1.8. krivično delo je izvršeno u popravnoj ustanovi;

1.9. krivično delo uključuje velike količine opojne droge, psihotropne supstance ili analogne supstance.

2. Opojne droge, psihotropne supstance ili analogne supstance, kao i pribor i oprema za proizvodnju, rasturanje ili transport biće oduzeti.

Član 276.

Isplata naknade sprovednicima zakona

Kad je lice osuđeno za neko od krivičnih dela iz ovog zakonika, sud može da naloži osuđenom licu da isplati naknadu kojoj god službi za sprovođenje zakona na ime razumnih troškova koje je predmetna služba snosila za kupovinu opojnih droga ili psihotropnih supstanci od osuđenog lica ili njegovog agenta u sklopu istrage koja je dovela do osude tog lica.

GLAVA XXIV

ORGANIZOVANI KRIMINAL

Član 277.

Učešće u organizovanoj kriminalnoj grupi ili njeno organizovanje

1. Ko svesno i znajući bilo za namere i opšte delovanje organizovane kriminalne grupe, bilo za nameru grupe da izvrši jedno ili više krivičnih dela za koja je zaprećena kazna zatvora u trajanju od najmanje četiri (4) godine, aktivno učestvuje u kriminalnim aktivnostima te grupe znajući da će njegovo učešće doprineti izvršenju kriminalnih radnji grupe, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do dvesta pedeset hiljada (250.000) evra i kaznom zatvora u trajanju od najmanje sedam (7) godina.

2. Ko organizuje, osnuje, nadgleda, upravlja ili vodi delovanje organizovane kriminalne grupe, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do petsto hiljada (500.000) evra i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.

3. Kad delovanje organizovane kriminalne grupe pomenute u stavu 1. ili 2. ovog člana dovede do smrti, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom u iznosu do petsto hiljada (500.000) evra i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

4. Sud može da ublaži kaznu članu organizovane kriminalne grupe koji, pre nego što grupa izvrši krivično delo, prijavi policiji ili tužilaštvu postojanje, formaciju i podatke o organizovanoj kriminalnoj grupi sa dovoljno detalja da omogućiti hapšenja ili krivično gonjenja te grupe.

5. Za potrebe ovog člana, izraz „**aktivno učestvuje**“ uključuje ali se ne ograničava na davanje podataka ili materijalnih sredstava, vrbovanje novih članova i svaki oblik finansiranja aktivnosti grupe.

GLAVA XXV

KRIVIČNA DELA PROTIV PRIVREDE

Član 278.

Povreda prava jednakosti u privrednom poslovanju

Službeno lice koje uz zloupotrebu svojih službenih dužnosti ili ovlašćenja ograniči slobodan protok kapitala, ljudi, robe, usluga, rada ili sredstava za reprodukciju u Republici Kosovo, ili uskrati ili ograniči prava poslovne organizacije ili pravnog lica koji se na teritoriji Republike Kosovo bave prometom robe ili usluga, ili dovede poslovnu organizaciju ili pravno lice u nejednak položaj u

odnosu na drugu poslovnu organizaciju ili drugo pravno lice u smislu uslova za poslovanje ili za promet robe ili usluga, ili ograniči slobodnu razmenu roba i usluga, i time ostvari znatnu korist za predmetnu poslovnu organizaciju ili predmetno pravno lice ili prouzrokuje znatnu štetu za neke druge, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 279.

Nesavestan rad u privrednom poslovanju

1. Odgovorno lice koje, svesno kršeći zakon ili druge odredbe o poslovanju, radi protivno uobičajenim standardima poslovanja i time prouzrokuje znatnu materijalnu štetu poslovnoj organizaciji ili pravnom licu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do prinudne likvidacije ili stečaja te poslovne organizacije ili pravnog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 280.

Prouzrokovanje stečaja

1. Ko god, znajući za prekomernu zaduženost ili za stvarnu ili neumitnu nesolventnost, učini jednu ili više sledećih radnji, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina, ako:

1.1. prikriva ili kvari ili na neki drugi način protivan uobičajenim standardima poslovanja, uništi, ošteti ili onesposobi neki deo poslovne aktive, koja bi u slučaju stečajnog postupka postala deo stečajne mase;

1.2. na način protivan uobičajenim standardima poslovanja upušta se u lakomislene poduhvate ili spekulativne poslove, ili berzanske poslove sa robom ili hartijama od vrednosti, ili troši prekomerne sume novca, ili se zadužuje za neracionalne troškove, klađenje ili kockanje;

1.3. nabavlja robu, usluge ili kredite, preduzima privredne radnje kojima se prekomerno zadužuje, zaključuje ili obnavlja neopravdane ugovore, ne realizuje potraživanja prema drugima, ne podnosi zahteve za naplatu blagovremeno odnosno otuđuje robu ili usluge, hartije od vrednosti ili proizvode dobijene od te aktive daleko ispod prave vrednosti, u bescenje, protivno uobičajenim standardima poslovanja;

1.4. simulira postojanje nečijeg prava ili svesno priznaje izmišljena prava;

1.5. ne vodi poslovne knjige koje je zakonom obavezan da vodi, ili ih vodi, ili prepravlja, tako da oteža analizu ili reviziju neto vrednost aktive;

1.6. iskrivljuje, prikriva, uništava ili oštećuje računovodstvene knjige ili drugu dokumentaciju u nameri da oteža analizu ili reviziju neto vrednost aktive, da prikrije imovinu, ili da prevvari nekog;

1.7. umanjuje vrednost aktive ili prikriva stvarne poslovne odnose na drugi način koji je očigledno protivan uobičajenim standardima poslovanja;

1.8. prekomerno se zadužuje; ili

1.9. zaključuje ili obnavlja neopravdane ugovore sa nesolventnim subjektima.

2. Delo iz stava 1. je kažnjivo samo ako je pokrenut postupak prinudne likvidacije ili stečaja.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 281. Prouzrokovanje lažnog stečaja

1. Ko učini jednu od sledećih radnji u nameri da ne plati ono što je obavezan da plati, ili u nameri da izvrši prevaru, ili prevarom nekog poverioca ili dužnika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

1.1. sakrije celokupnu ili deo imovine pravnog lica, obavi lažnu prodaju, proda imovinu ispod tržišne cene ili je prenese na drugo lice kao kompenzaciju;

1.2. zaključi lažne ili fiktivne ugovore o dugovanju; ili

1.3. prikrije, uništi ili preinači računovodstvene knjige koje je zakonom obavezan da vodi, tako da se rezultati njegovog poslovanja ili stanje aktive i pasive ne mogu tačno utvrditi, ili pomoću lažne dokumentacije ili na drugi način dovede do situacije u kojoj može doći do stečaja.

2. Krivična dela iz stava 1. ovog člana kažnjiva su samo ako je pokrenut postupak prinudne likvidacije ili stečaja.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. izazvalo gubitak veći od petnaest hiljada (15.000) evra za poverioca, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 282. Prevara u postupku stečaja

1. Ko u vezi sa stečajnim postupkom učini jednu ili više sledećih radnji sa stečajnim upravnikom ili licem koje deluje u svojstvu stečajnog upravnika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina, ako:

1.1. podnosi lažnu izjavu, isprave ili potraživanja, ili daje lažan iskaz;

1.2. svesno i sa prevarom prenese, prikrije ili ne preda neku imovinu ili ispravu stečajnom upravniku ili licu koje deluje u svojstvu stečajnog upravnika;

1.3. svesno i sa prevarom daje, nudi, prima ili pokuša da pribavi novac, imovinu, isplatu, kompenzaciju, nagradu, prednost ili obećanje u naknadu za neko činjenje ili nečinjenje kojim bi se stekla neka prednost u stečajnom postupku; ili

1.4. svesno i bez ovlašćenja od stečajnog upravnika proda, primi, ukrade, prisvoji, uništi, oštetiti ili kupi, bilo posredno ili neposredno, neku hartiju od vrednosti ili deo imovine iz stečajne mase.

Član 283. Prevara ili oštećenje poverilaca ili dužnika

1. Ko znajući za prekomerno zaduženje ili za stvarnu ili neumitnu nesolventnost, postavi jednog poverioca ili dužnika u povoljniji položaj pomoću isplate dugovanja ili na drugi način, i time izazove štetu veću od pet hiljada (5.000) evra, ili napravi gubitak drugim poveriocima veći od pet hiljada (5.000) evra, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko u nameri da prevari ili prouzrokuje štetu poveriocu ili dužniku, prizna neko lažno potraživanje, zaključi lažne ugovore ili izvrši neku drugu radnju prevare i time oštetiti nekog poverioca ili dužnika, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokovalo štetu od preko dvesta pedeset hiljada (250.000) evra ili gubitak od preko dvesta pedeset hiljada (250.000) evra, ili kad je zbog toga oštećena strana bila prinuđena da pokrene postupak reorganizacije ili stečaja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 284. Zloupotreba ovlašćenja u privredi

1. Odgovorno lice koje u toku vođenja privrednog poslovanja izvrši jednu ili više sledećih radnji u nameri da pribavi protivpravnu imovinsku dobit za sebe ili drugog, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

1.1. ustanovljava ili vodi nedozvoljene fondove u Republici Kosovo ili u nekoj drugoj jurisdikciji;

1.2. dovodi u zabludu organe upravljanja u poslovnoj organizaciji u njihovom donošenju odluka o poslovima upravljanja firmom, putem prikupljanja isprava sa lažnim sadržajem, lažnih bilansa stanja, lažnih procena ili inventara, ili putem drugih oblika lažnog prikazivanja stanja, ili skrivanjem dokaza pomoću lažnog prikaza prometa aktive ili rezultata privrednog poslovanja;

1.3. ne plaća poreze ili druge fiskalne obaveze propisane zakonom;

1.4. koristi sredstava koja su na raspolaganju suprotno njihovoj nameni; ili

1.5. na bilo koji drugi način krši zakone ili pravila poslovanja koja se odnose na otuđenje, korišćenje ili upravljanje imovinom.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari imovinsku korist koja prelazi sto hiljada (100.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 285. Sklapanje štetnih ugovora

1. Odgovorno lice koje obavlja privrednu delatnost i koje sklopi ugovor za koji zna da je štetan za poslovnu organizaciju, ili sklopi ugovor protivno svojim ovlašćenjima i time prouzrokuje štetu za poslovnu organizaciju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Kad izvršilac dela iz stava 1. primi mito ili prouzrokuje štetu veću od sto hiljada (100.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 286. Neovlašćeno odavanje poslovne tajne

1. Ko kršeći svoju dužnost da čuva poslovnu ili trgovačku tajnu, drugom prenese ili saopšti podatke o poslovnoj ili trgovačkoj tajni, ili na drugi način omogući neovlašćenom licu da pristupi takvim podacima ili prikuplja takve podatke u nameri da ih prenese neovlašćenom licu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko u nameri da ih neovlašćeno koristi, na nezakonit način dođe do podataka koji se čuvaju kao poslovna ili trgovačka tajna, kao što je propisano u stavu 1. ovog člana, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

3. Kad su podaci iz stava 1. ili 2. ovog člana od posebne važnosti, ili ako su takvi podaci

saopšteni drugom licu u nameri da se ti podaci iznesu izvan Republike Kosovo, ili ako je radnja učinjena radi sticanja imovinske koristi, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

4. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 3. izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

5. Ko u nameri da trgovačku tajnu zameni za ekonomsku korist bilo kog drugog osim vlasnika, ukrade ili neovlašćeno uzme, ili prevarom ili zabludom pribavi podatka iz stava 1. ovog člana, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

6. Ko primi, kupi ili poseduje trgovačku tajnu, znajući da je ukradena ili neovlašćeno pribavljena, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

7. Za potrebe ovog člana, izraz „poslovna tajna“ podrazumeva podatke koji su određeni kao takvi zakonom ili pravilima poslovne organizacije ili pravnog lica i koji predstavljaju proizvodnu tajnu, rezultate istraživanja ili dizajna, ili finansijske, poslovne, naučne, tehničke, ekonomske ili inženjerske informacije, uključujući planove, formule, dizajne, prototipove, metode, tehnike, procese, postupke, programe, kodove ili druge podatke za koje je vlasnik preduzeo razumne mere da bi ih sačuvao tajnim a čije bi otkrivanje neovlašćenom licu moglo imati štetne posledice po ekonomske interese poslovne organizacije ili pravnog lica.

8. Za potrebe ovog člana, izraz „trgovačka tajna“ podrazumeva podatke koji su određeni kao takvi zakonom ili pravilima poslovne organizacije ili pravnog lica i koji predstavljaju proizvodnu tajnu, rezultate istraživanja ili dizajna, ili finansijske, poslovne, naučne, tehničke, ekonomske ili inženjerske informacije, uključujući planove, formule, prototipove, metode, tehnike, procese, postupke, programe, kodove ili druge podatke za koje je vlasnik preduzeo razumne mere da bi ih sačuvao tajnim a čije bi otkrivanje neovlašćenom licu moglo imati štetne posledice po ekonomske interese poslovne organizacije ili pravnog lica.

Član 287.

Falsifikovanje hartija od vrednosti i instrumenata plaćanja

1. Ko izradi falsifikovane hartije od vrednosti ili falsifikovane instrumente plaćanja, ili preinači hartije od vrednosti u nameri da ih koristi kao verodostojne, ili ih preda drugome na upotrebu, ili koristi te hartije od vrednosti kao verodostojne, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ko koristi falsifikovane hartije od vrednosti ili falsifikovane instrumente plaćanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Ko znajući da su hartije od vrednosti ili instrumenti plaćanja falsifikovani primi, prosledi ili poseduje falsifikovane hartije od vrednosti ili sredstvo plaćanja u nameri da ih distribuira ili koristi kao verodostojne, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

4. Kad krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana uključuje hartije od vrednosti ili instrumente plaćanja nominalne vrednosti od preko deset hiljada (10.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Ko falsifikovane hartije od vrednosti ili instrumente plaćanja primi kao verodostojne i koristi ih znajući da su falsifikovani, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

6. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 5. ovog člana je kažnjiv.

7. Hartije od vrednosti, instrumenti plaćanja i oprema za njihovu izradu ili preinačenje biće oduzeti.

8. Izraz „instrument plaćanja“ podrazumeva drugi fizički instrument osim novca, koji svojom specifičnom prirodom, samostalno ili zajedno sa nekim drugim instrumentom plaćanja, držaocu ili korisniku omogućava da vrše transfer novca ili novčane vrednosti. To obuhvata ali se ne ograničava na deonice, potvrde o deonicama, obveznice, kreditne kartice, kao i kartice za evročekove, druge kartice koje izdaju finansijske institucije, evročekove, druge putničke čekove i banknote za deviznu razmenu koje su zahvaljujući svom dizajnu, kodu, potpisu ili na drugi način zaštićene od kopiranja ili prevarne upotrebe.

9. Hartije od vrednosti ili instrumenti plaćanja obuhvataju falsifikovane hartije od vrednosti ili instrumente plaćanja kao i prave hartije od vrednosti ili instrumente plaćanja koji su izmenjeni u fizičkom smislu i u nameri da se koriste u prevarne svrhe.

Član 288.

Falsifikovanje oznaka od vrednosti

1. Ko god izrađuje falsifikovane oznake od vrednosti, preinačuje ih u nameri da ih koristi kao prave, daje drugom licu da ih koristi, ili koristi falsifikovane oznake od vrednosti kao istinite, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko znajući da je oznaka od vrednosti falsifikovana, snabdeva, prodaje, kupuje, distribuira, prevozi, prima ili poseduje falsifikovanu ili poništenu oznaku od vrednosti, u nameri da je distribuira ili koristi kao istinitu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana uključuje oznake čija vrednost prelazi deset hiljada (10,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Ko god ukloni nalepnicu overenu oznakom od vrednosti, iz stava 1. ovog člana, ili na neki drugi način i u nameri trajnog korišćenja pokuša da učini da ta oznaka izgleda kao da nikad nije bila korišćena, ili pokuša da ponovo koristi već iskorišćenu oznaku ili da je proda kao važeću, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

5. Ko primi oznaku od vrednosti kao pravu i koristi je znajući da je falsifikovana, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

6. Ko zna da je izrađena ili da se koristi falsifikovana oznaka od vrednosti a da to ne prijavi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

7. Falsifikovane oznake od vrednosti i oprema za njihovu izradu biće oduzete.

Član 289.

Povreda patentnih prava

1. Ko u sklopu neke privredne delatnosti neovlašćeno koristi patent koji je registrovan ili zaštićen zakonom, ili registrovanu topografiju zatvorenog kola poluprovodnika, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Predmeti iz stava 1. ovog člana koji su neovlašćeno proizvedeni za upotrebu, biće oduzeti.

Član 290.

Povreda autorskih prava

1. Ko pod svojim imenom ili imenom drugog prikaže ili na drugi način prenese javnosti delo zaštićeno autorskim pravom ili interpretaciju, u celini ili delimično, kazniće se novčanom kaznom

i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Ko prilikom korišćenja dela zaštićenog autorskim pravima ili interpretacije hotimično ne navede ime, pseudonim ili oznaku autora ili izvođača kad je to zakonom propisano, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Ko izmeni, preradi ili na drugi način ošteti delo zaštićeno autorskim pravom ili interpretaciju, i u takvom obliku ga objavi ili ga u takvom obliku na neki drugi način prenese javnosti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

4. Ko prikaže ili u nekom drugom obliku prenese javnosti delo zaštićeno autorskim pravom ili interpretaciju na neodgovarajući način koji vređa i ugled autora ili izvođača dela, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

5. Ko neovlašćeno koristi delo zaštićeno autorskim pravom ili teme stvari koje su povezane sa tim pravom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

6. Ako je u toku izvršenja krivičnog dela iz stava 5. ovog člana izvršilac za sebe ili drugog stekao imovinsku korist od najmanje deset hiljada (10,000) i ne više od pedeset hiljada (50,000) evra, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

7. Ako je izvršilac krivičnog dela iz stava 5. ovog člana za sebe ili drugog stekao imovinsku korist veću od pedeset hiljada (50,000) evra, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do osam (8) godina.

8. Predmeti i oprema za njihovu izradu biće oduzeti.

Član 291. Izbegavanje tehnoloških mera

1. Ko izvrši delo izbegavanja neke od efikasnih mera tehnološke zaštite, ili delo brisanja ili izmene elektronskih prava za upravljanje podacima, kao što je propisano u odredbama zakona o autorskim pravima i drugim srodnim pravima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Predmeti i oprema za njihovu izradu iz stava 1. ovog člana biće oduzeti.

Član 292. Obmana potrošača

1. Ko u obavljanju privredne delatnosti a u nameri da obmane kupce ili potrošače, kao svoje ime ili znak ili kao određen znak za svoju robu, koristi tuđe ime ili znak, ili znak tuđe robe ili znak tuđe usluge, ili tuđi znak koji se odnosi na geografsko poreklo, ili neki drugi posebni znak za robu ili njene sastavne delove, ili navedeno poseduje u nameri da ih koristi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko u nameri da obmane kupce ili potrošače neovlašćeno koristi u proizvodnji tuđe znake ili tuđi model, ili pusti u promet robu proizvedenu na taj način, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

3. Predmeti i oprema za njihovu izradu biće oduzeti.

Član 293.

Obmana kupaca

1. Ko u nameri da obmane kupce stavi u opticaj proizvode sa oznakom u koju su uneti podaci koji ne odgovaraju sadržini, vrsti, poreklu ili kvalitetu proizvoda, stavi u opticaj proizvode čija težina ili kvalitet ne odgovaraju onima koji se uobičajeno očekuju od takvih proizvoda, ili pusti u promet proizvode bez oznake u koju su uneti sadržina, vrsta, poreklo ili kvalitet proizvoda kad je takav znak propisan zakonom, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko u nameri da obmane kupce lažno objavi da su snižene cene ili robe, ili da se očekuje povećanje cene robe, ili na drugi način otvoreno koristi lažno reklamiranje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 294.

Organizovanje piramidalnih šema i protivpravnog kockanja

1. Ko u nameri da pribavi protivpravnu imovinsku korist za sebe ili drugog organizuje, učestvuje ili pomaže u organizovanju radnji koje se odnose na piramidalnu šemu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ko u nameri da pribavi protivpravnu imovinsku korist za sebe ili drugog organizuje, učestvuje ili pomaže u organizovanju kockanja, igara kazino tipa ili igara na sreću u smislu zakonskih odredbi, za koje nije izdata licenca, dozvola ili koncesija od strane nadležnog organa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana dovelo do dobitka ili gubitka većeg od dvadeset pet hiljada (25.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.
4. Za potrebe ovog člana, izraz „piramidalna šema“ podrazumeva prevarnu investicionu ponudu ili plan kod kojih se novac koji ulažu kasnije pridruženi investitori direktno koristi da se plate ili otplate glavnica ili kamate ranije pridruženih investitora, i to bez ikakvih operativnih radnji ili poslova koji stvaraju nov izvor prihoda, osim neprestanog prikupljanja novih sredstava.

Član 295.

Zloupotreba monopolskog položaja

1. Odgovorno lice koje obavlja jednu ili više od sledećih privrednih delatnosti, koje zloupotrebljavaju svoj monopolski položaj ili dominantan položaj na tržištu ili na pretežnom delu tržišta, baveći se jednom ili više sledećih delatnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, ako:
 - 1.1. neposredno ili posredno nameće nepoštene cene za kupovinu ili prodaju, ili druge nepoštene uslove trgovanja;
 - 1.2. neposredno ili posredno namešta cene za kupovinu ili prodaju ili druge uslove trgovanja;
 - 1.3. ograničava ili kontroliše proizvodnju, tržišta ili tehnički razvoj ili investicije;
 - 1.4. primenjuje nejednake uslove na iste transakcije sa drugim stranama u trgovini čime ih dovodi u konkurentno lošiji položaj;
 - 1.5. uslovljava sklapanje ugovora prihvatanjem dodatnih obaveza po drugu stranu, koje prema svojoj prirodi ili komercijalnoj vrednosti, nemaju nikakve veze sa predmetom ugovora;

1.6. neposredno ili posredno namešta cene za kupovinu ili prodaju ili druge uslove trgovanja na berzama ili tržištima robe;

1.7. zahteva manje povoljne uslove plaćanja ili druge uslove poslovanja nego što se traže za srodne kupovine na uporedivim tržištima, osim ako ne postoji neko objektivno opravdanje za takvu razliku;

1.8. zahteva uslove plaćanja ili druge uslove poslovanja različite od onih koji bi verovatno postojali da postoji istinska konkurencija.

2. Odgovorno lice u poslovnoj organizaciji koje se dogovori sa nekim iz druge poslovne organizacije koja se bavi istom vrstom posla, u cilju povećanja, sniženja ili uticanja na drugi način utiče na cene robe ili usluga koje te poslovne organizacije prodaju ili kupuju, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina i novčanom kaznom jednakom iznosu dvadeset pet procenata (25%) vrednosti robe koju je prodala njegova poslovna organizacija, a koja je bila predmet zajedničkog dogovora.

Član 296. Falsifikovanje novca

1. Ko napravi lažni novac u nameri da ga stavi u opticaj kao pravi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

2. Ko znajući da je novac lažan pribavi, stavi u opticaj, prevozi, primi, koristi ili poseduje lažan novac u nameri da ga stavi u opticaj kao da je pravi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Ko primi lažan novac od pedeset (50) ili manje evra verujući da je pravi a zatim ga upotrebi znajući da je falsifikovan, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

4. Ko ima saznanja o pravljenju ili upotrebi lažnog novca a to ne prijavi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

5. Kad krivično delo iz stavova 1. i 2. ovog člana uključuje lažan novac nominalne vrednosti od preko sto hiljada (100.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.

6. Lažan novac i oprema za njegovo pravljenje ili menjanje biće oduzeti.

Član 297. Izrada i upotreba lažnih znakova za obeležavanje robe, mera i tegova

1. Ko u nameri da ih koristi kao prave izradi lažne znakove za obeležavanje robe, kao i pečate ili markice za stavljanje žiga na zlato, srebro, stoku, drveće ili drugu robu koje se proizvodi u zemlji ili u inostranstvu, ili koristi lažne znakove za obeležavanje robe kao prave, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Ko materijalno preinači mere ili tegove u nameri da ih koristi kao tačne, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

3. Lažne oznake, pečati, mere i tegovi i oprema za njihovu izradu i preinačenje biće oduzeti.

Član 298.**Izrada, snabdevanje, prodaja, posredovanje ili davanje na korišćenje sredstava za falsifikovanje**

1. Ko izrađuje, snabdeva, prodaje, prima, poseduje ili daje na korišćenje sredstva za falsifikovanje novca, hartija od vrednosti ili instrumenata plaćanja, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
2. Ko izrađuje, snabdeva, prodaje, prima, poseduje ili daje na korišćenje sredstva za falsifikovanje fiskalnih ili poštanskih pečata ili drugih oznaka za vrednost, oznaka za lažno obeležavanje robe ili netačnih mera i tegova, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Za potrebe ovog člana, izraz „sredstva za falsifikovanje“ označava instrumente, predmete, računarske programe i druga sredstva koja su posebno prilagođena za falsifikovanje ili preinačenje novca, hartija od vrednosti ili instrumenata plaćanja, vrednosnih markica, oznaka za obeležavanje robe, mera i tegova, ili holograma, ili drugih sastavnih delova za valute, hartije od vrednosti ili instrumente plaćanja koji služe za zaštitu od falsifikovanja.
4. Sredstva, predmeti i oprema za njihovu izradu biće oduzeti.

Član 299.**Nedozvoljena trgovina**

1. Ko neovlašćeno proda, kupi ili razmenjuje robu, proizvode ili usluge, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do četiri (4) godine.
2. Lice koje je prvi put izvršilo delo iz stava 1. ovog člana i ukoliko vrednost robe ne prelazi iznos od petsto (500) evra, kazniće se novčano ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Kad je izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana organizovao mrežu prodavaca ili posrednika, ili je ostvario dobit veću od petnaest hiljada (15.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Roba i predmeti koji potiču od nedozvoljene trgovine, biće oduzeti.

Član 300.**Nedozvoljena proizvodnja**

1. Ko neovlašćeno proizvede ili prepravi robu čija je proizvodnja ili prepravka zakonom zabranjena ili ograničena, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.
2. Roba i oprema za neovlašćenu proizvodnju ili prepravku biće oduzeta.

Član 301.**Izdavanje lažnih čekova ili čekova bez pokrića i zloupotreba bankarskih ili kreditnih kartica**

1. Ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist, izda ili stavi u promet ček za koji zna da nema pokrića, lažni ček ili falsifikovanu kreditnu karticu i na taj način ostvari imovinsku korist, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist, neovlašćeno koristi kreditnu karticu ili ček, ili koristi bankarsku karticu na bančinom automatu da podigne gotovinu, znajući da za takvo podizanje para nema pokriće na računu niti pokriće u vidu dozvoljenog prekoračenja, odnosno ko koristi kreditnu karticu iako zna da u trenutku isplate neće biti u

stanju da plati odnosnu sumu novca te na taj način ostvari imovinsku korist, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

3. Kad je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokovalo imovinsku dobit od preko pet hiljada (5,000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 302. Pranje novca

Ko izvrši krivično delo pranja novca, kazniće se shodno odredbama Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma.

Član 303. Dogovor o ograničenju konkurencije kroz pozive na dostavljanje ponuda

1. Ko po pozivu na dostavljanje ponuda za robu ili komercijalne usluge sačini ponudu zasnovanu na protivpravnom dogovoru a svrha te ponude je da organizator prihvati neku određenu ponudu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Privatna dodela ugovora posle prethodnog učešća na tenderu ekvivalentna je pozivu na dostavljanje ponuda u smislu stava 1. ovog člana.

Član 304. Prevara u trgovini hartijama od vrednosti

Ko u prometu deonica ili drugih hartija od vrednosti ili opcija, lažno predstavi bilans stanja aktive, podatke o profitu i gubicima ili druge podatke koji imaju znatan uticaj na vrednost hartija od vrednosti, i time navede jedno ili više lica da kupe ili prodaju takve hartije od vrednosti, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

Član 305. Zloupotreba internih informacija

Ko protivno svojoj dužnosti da zaštiti interne informacije koje sazna u obavljanju privredne delatnosti ili službene dužnosti, prenese neovlašćenom licu informaciju koja nije dostupna javnosti i koja može uticati na cenu hartija od vrednosti; ili ko na drugi način upotrebi takvu informaciju radi lične koristi ili radi obezbeđenja nepoštene prednosti na tržištu hartija od vrednosti za bilo koje fizičko ili pravno lice, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina

Član 306. Dogovaranje i prevara sa vladinim obveznicama

1. Ko učestvuje u kupovini ili prodaji hartija od vrednosti na tržištu vladinih obveznica i zaključi dogovor sa jednim ili više učesnika, u nameri da utiče na tržište u smislu prinosa, cene ili količine vladinih obveznica koje su na prodaji na aukciji ili na sekundarnom tržištu; ili ko na drugi način učestvuje u nekoj transakciji, praksi ili ponašanju koje se izvode u svrhu prevare drugih učesnika na tržištu, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Ko u nameri da ostvari protivpravnu imovinsku korist za sebe ili drugog učestvuje u nekoj transakciji, praksi ili ponašanju u kupovini ili prodaji vladinih obveznica koje deluju kao prevara, ili koje podstaknu nekog drugog da učini ili da propusti da učini neku radnju i to na štetu njegove imovine, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana ostvari imovinsku korist od preko dvesta pedeset hiljada (250.000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

4. Za potrebe ovog člana, izraz „dogovor“ i „dogovaranje“ označava dva ili više lica koja se dogovore da sarađuju u cilju obostrane koristi tako da ograniče konkurenciju na otvorenom tržištu ili bi stekli nepoštenu prednost. Taj dogovor može da bude i prećutan i takav da se može zaključiti na osnovu efekta koje ima na tržištu vladinih obveznica u toku određenog perioda.

5. Imovinska korist stečena shodno odredbama ovog člana biće oduzeta.

Član 307. Utaja poreza

1. Ko u nameri da sam ili neko drugi prikrije ili utaji, delimično ili u celosti, plaćanje poreza, tarifa ili drugih doprinosa koji su zakonom propisani, ili izbegava porez, koristeći povraćaj poreza ili neopravdane poreske kredite, pruži netačne podatke ili izostavi podatke o svojim prihodima, imovini, ekonomskom stanju ili o drugim činjenicama bitnim za procenu tih obaveza, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Kad obaveza iz stava 1. ovog člana pređe iznos od petnaest hiljada (15.000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Kad je obaveza iz stava 1. ovog člana veća od pedeset hiljada (50.000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 308. Lažna dokumentacija u vezi sa oporezivanjem

1. Ko god daje lažnu izjavu ili koristi lažnu ispravu, uključujući ali ne ograničavajući se na fiktivnom računu, kad zakon propisuje podnošenje istinite izjave ili isprave, ili ko god ne izda ispravu koja se zakonom zahteva, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana uključuje veliki broj dokumenata, ili ako je krivično delo izvršeno da bi se utajio porez u iznosu od petnaest hiljada (15,000) evra ili više, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Ako se krivično delo iz stava 1. ovog člana prekorači iznos pedeset hiljada (50,000) evra, počinitelj će se kazniti novčanom kaznom i zatvorom od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 309. Prihvatanje mita u privatnom sektoru

1. Svako lice koje rukovodi ili radi u bilo kom svojstvu za subjekat u privatnom sektoru ili radi kao samozaposleno lice i koje na neposredan ili posredan način traži ili prima svaki nesrazmeran poklon za sebe ili za drugo lice da bi postupalo ili se uzdržalo od postupanja u suprotnosti sa svojom dužnošću ili funkcijom tokom ekonomskih, finansijskih ili trgovačkih aktivnosti, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Primljeni poklon ili nagrada biće oduzeti.

Član 310. Davanje mita u privatnom sektoru

1. Svako lice koje rukovodi ili radi u bilo kom svojstvu za subjekat u privatnom sektoru ili radi kao samozaposleno lice i koje daje, nudi ili obećava na neposredan ili posredan način svaki nesrazmeran poklon ili drugu korist za sebe ili za drugo lice da bi postupalo ili se uzdržalo od postupanja u suprotnosti sa svojom dužnošću ili funkcijom tokom ekonomskih, finansijskih ili

trgovačkih aktivnosti, kazniće se novčano i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ako je izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana na traženje dao nagradu ili poklon, i ako je prijavio delo pre zvaničnog pokretanja istrage ili pre nego što je to lice saznalo da je zvanično počela istraga za to delo, sud ga može osloboditi od kazne.

3. Data nagrada ili poklon biće oduzeti.

Član 311. Krijumčarenje robe

1. Ko prilikom prelaska granične linije prenese robu i izbegne carinsku kontrolu, ili ko izbegavajući carinsku kontrolu prenese robu preko granične linije, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Lice koje je prvi put izvršilo krivično delo iz stava 1. ovog člana kada iznos carinskih obaveza ne prelazi iznos od petsto (500) evra, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Ko bez odgovarajuće dozvole, izbegne carinsku kontrolu i pređe graničnu liniju noseći robu čiji je uvoz ili izvoz zabranjen, ograničen ili zahteva specijalnu dozvolu nadležnog organa, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Službeno lice koje pomaže, omogućava, prikriva ili ne sprečava krivično delo, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

5. Kad je krivično delo iz stava 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina, kad je:

5.1. izvršilac prešao granicu sa opasnim predmetima, robom ili supstancama koje ugrožavaju život ili zdravlje ljudi;

5.2. izvršilac prešao granicu sa opasnim predmetima, robom ili supstancama koje predstavljaju rizik po javnu bezbednost;

5.3. izvršilac koristio silu ili ozbiljnu pretnju, ili oružje ili opasno oruđe u toku izvršenja dela.

6. Roba iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana biće oduzeta. Ako se roba ne može pronaći ili se ne može oduzeti iz drugih razloga, naplatiće se ekvivalent vrednosti te robe.

7. Prevozna sredstva odnosno sredstva za prevoz robe koja su korišćena za prenošenje robe iz stavova 1., 2. ili 3. ovog člana mogu biti oduzeta.

Član 312. Izbegavanje plaćanja obaveznih carinskih taksa ili akciza

1. Ko u nameri da sebi ili drugom omogući da izbegne plaćanje carinskih dažbina ili drugih carinskih dažbina ili obaveza koje se plaćaju pri uvozu ili izvozu robe, ili ako na carini podnese lažne isprave o poreklu, vrednosti, količini, kvalitetu, vrsti ili drugim karakteristikama robe ili ne prijavljuje robu u carini kada to zahteva carinski zakonik i zakonik o akcizama na Kosovu, kada iznos carine prelazi pet hiljada (5,000) evra, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Ako iznos carinskih dažbina za krivično delo iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od deset hiljada (10,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ako iznos carinskih dažbina iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od petnaest hiljada (15,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do šest (6) godina.

4. Ako iznos carinskih dažbina za krivično delo iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od trideset hiljada (30,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Ko god omogućava sebi ili bilo kom drugom licu namerno izbegavanje plaćanja akciznih tarifa, nudi na prodaju ili na drugi način poseduje, uvozi, izvozi ili prevozi akcizne proizvode, proizvode bez fiskalne markice ili banderole ili se bavi proizvodima koji nemaju fiskalnu markicu ili banderolu, u suprotnosti sa važećim zakonom u vezi sa akcizom, kazniće se do pet puta više od ne evidentirane ili neplaćene akcize i kaznom zatvora do tri (3) godine. Ako iznos akciza prelazi iznos od 25,000 €, počinilac će se kazniti novčanom kaznom do pet puta više od ne evidentiranog ili neplaćenog iznosa akcize i kaznom zatvora do pet (5) godina.

6. Roba koja nije tačno deklarirana ili iznos isplate koji je izbegnut, zavisno od toga koji je veći, biće konfiskovano.

GLAVA XXVI KRIVIČNA DELA PROTIV IMOVINE

Član 313. Krađa

1. Ko uzme tuđu imovinu koja se procenjuje na iznos od pedeset (50) ili više evra u nameri da protivpravno pribavi imovinsku korist za sebe ili drugo, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako je vrednost ukradene imovine manja od pedeset (50) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 314. Krađa usluga

1. Ko prevarom, odlaskom ili na drugi način pribavi usluge za koje zna da su dostupne jedino u zamenu za plaćanje i izbegne da ih plati, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno silom ili ozbiljnom pretnjom, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.

3. Ako je vrednost ukradenih usluga manja od pedeset (50) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

4. Za potrebe ovog člana, „usluge“ obuhvataju ali se ne ograničavaju na prevoz; rad; profesionalne, tehničke ili mehaničarske usluge; usluge ski-lifta; naplatne objekte; bilo koje usluge snabdevanja gasom, vodom, električnom energijom ili grejanja; komunikacione ili telefonske usluge; pružanje hrane ili smeštaja; izdavanje opreme, alata, vozila ili kamp-prikolica na privremeno korišćenje; nabavka opreme za korišćenje; ili pristup sistemu interneta, računara ili kablovske televizije. „Usluge“ takođe obuhvataju ulaznice za sportske i zabavne manifestacije, predstave ili druge događaje za koje se plaća ulaz ili druga naknada za učešće.

5. Izlazak iz lokala, hotela ili restorana bez plaćanja ili ponude da se plati za hotelske, restoranske ili druge usluge za koje se naknada obično plaća posle dobijanja usluge je dokaz da su usluge primljene sa namerom izbegavanja plaćanja.

6. Za potrebe ovog člana, krađa bilo koje usluge snabdevanja gasa, vode, električne energije ili grejanja uključuje, ali nije ograničena na: uzimanje, korišćenje, preusmeravanje, odstranjivanje ili korist usluga snabdevanja gasom, vodom, električnom energijom ili grejanjem ili distributivne mreže bez odobrenja ovlašćenog snabdevača.

Član 315. Teška krađa

1. Ko izvrši krađu iz člana 313. stav 1. ovog zakonika, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do sedam (7) godina, ako je:

- 1.1. delo izvršeno upotrebom sile obijanjem, upadom ili provaljivanjem zatvorenih vozila, zgrada, prostorija, kasa, ormara ili drugih zatvorenih prostora ili savlađivanjem drugih prepreka u nameri prisvajanja pokretne imovine;
- 1.2. delo izvršeno na naročito opasan ili drzak način;
- 1.3. izvršilac iskoristio situaciju nastalu usled požara, poplave, zemljotresa ili drugog udesa; ili
- 1.4. izvršilac iskoristio nesposobnost ili drugo teško stanje drugog lica.

2. Ko izvrši krađu iz člana 313. stav 1. ili iz člana 314. ovog zakonika ili stava 1. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina, ako je:

- 2.1. vrednost ukradene imovine ili usluge veća od pet hiljada (5,000) evra;
- 2.2. ukradena imovina imala versku namenu, ili je ukradena iz objekata verske namene ili iz drugih objekata u kojima se služe verski obredi;
- 2.3. ukradena imovina od kulturne, verske ili istorijske vrednosti; od posebnog naučnog, tehničkog ili umetničkog značaja; ako je deo javne zbirke, zaštićene privatne zbirke ili javne izložbe; ili ako je prirodni spomenik ili predmet prirode pod zaštitom;
- 2.4. imovina ukradena iz groba;
- 2.5. ukradeno oružje;
- 2.6. izvršilac pri sebi imao oružje ili drugo opasno oruđe; ili
- 2.7. izvršilac je delovao kao član grupe, ili;
- 2.8. ako je izvršilac izvršio krivično delo u svrhu izvršenja dela terorizma na osnovu članu 128. ovog zakonika.

Član 316. Razbojnička krađa

1. Ko je zatečen u izvršenju krađe te u nameri da ukradenu imovinu zadrži, upotrebi silu ili ozbiljnu pretnju da će napasti na život ili telo drugog lica, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana učini izvršilac koji deluje kao član grupe, ili koji pri sebi ima oružje ili drugo opasno oruđe, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana učini izvršilac koji deluje kao član oružane grupe, ili kad krivično delo prouzrokuje tešku telesnu povredu, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvanaest (12) godina.

4. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 317. Razbojništvo

1. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje da će napasti na život ili telo drugog lica oduzme pokretnu imovinu tog lica u nameri da pribavi sebi ili drugom protivpravnu imovinsku korist, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

2. Kad se krivično delo iz stava 1. ovog člana odnosi na ukradeni predmet u vrednosti koja prelazi pet hiljada (5,000) evra, izvršilac će se kazniti novčano i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do dvanaest (12) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana učini izvršilac koji deluje kao član grupe, ili koji je pri sebi imao oružje ili opasno oruđe, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do dvanaest (12) godina.

4. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana učini izvršilac koji deluje kao član oružane grupe, ili kad je krivično delo dovelo do teške telesne povrede, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od sedam (7) do petnaest (15) godina.

5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 318. Zloupotreba tuđe imovine

1. Ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist prisvoji imovinu koja je bila poverena njemu ili trećem licu, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši staralac, advokat ili drugo lice koje ima zakonsku dužnost prema vlasniku imovine, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Ako je vrednost utajene imovine veća od deset hiljada (10,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Ako zloupotrebljena imovina ima kulturnu, versku ili istorijsku vrednost; poseban naučni, tehnički ili umetnički značaj; deo je javne zbirke, zaštićene privatne zbirke ili javne izložbe; ili je prirodni spomenik ili predmet prirode pod zaštitom, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Ko protivpravno prisvoji tuđu pokretnu imovinu koju je našao ili do koje je slučajno došao, u nameri da pribavi protivpravnu imovinsku korist sebi ili drugome, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

6. Ako vrednost prisvojene imovine iznosi pedeset (50) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

7. Krivično gonjenje za krivično delo iz stavova 1. i 5. ovog člana preduzima se na predlog.

Član 319.

Uzimanje u posed pokretne imovine

1. Ko protivpravno uzme tuđu pokretnu imovinu da je drži u svom posedu bez namere da je prisvoji, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana je kažnjiv ako uključuje pokušaj uzimanja tuđeg motornog vozila.
3. Krivično gonjenje za krivično delo iz stava 1. ovog člana preduzima se na predlog oštećenog, a ako je imovina u vlasništvu ili pod upravljanjem javnog organa na njihov predlog.

Član 320.

Protivpravno zauzimanje nepokretne imovine

1. Ko protivpravno zauzme tuđu nepokretnu imovinu ili neki njen deo, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine:
 - 2.1. ako je zauzeta nepokretnost deo zaštićene šume, zaštićenog parka ili druge šume sa posebnom namenom, građevinskog zemljišta ili puta;
 - 2.2. ako je izvršilac zauzeo nepokretnost znajući da je ta imovina predmet iseljenja po nalogu suda ili nalogu ili odluci drugog javnog organa ili druge javne institucije osnovane na osnovu važećih zakona Republike Kosovo.
3. Izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine ako je ranije bio osuđen za protivpravno zauzimanje nepokretne imovine ili je bio izbačen iz takve nepokretne imovine po nalogu suda ili nalogu ili odluci drugog javnog organa ili druge javne institucije osnovane na osnovu važećih zakona Republike Kosovo.

Član 321.

Uništenje ili oštećenje imovine

1. Ko uništi, ošteti ili učini neupotrebljivom tuđu imovinu pod drugim okolnostima osim onih iz člana 322. ovog zakonika, kažnjava se novčanom ili zatvorskom kaznom u trajanju do jedne (1) godine.
2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje gubitak od preko pet hiljada (5.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do tri (3) godine.
3. Kad se krivično delo iz stava 1. ovog člana tiče imovine koja ima kulturnu, versku ili istorijsku vrednost; poseban naučni, tehnički ili umetnički značaj; deo je javne zbirke, zaštićene privatne zbirke ili javne izložbe; ili je prirodni spomenik ili predmet prirode pod zaštitom; izložena je u javnosti, ili je stvar koja služi za javnu upotrebu ili kao ukras za trgove, ulice ili park, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, nezavisno od vrednosti oštećene imovine.
4. Kad je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno zbog pobuda zasnovanih na nacionalnosti, jeziku, verskom ubeđenju ili nedostatku verskog ubeđenja, boje kože, pola, rodnog identiteta, seksualnog opredeljenja ili zbog naklonosti prema licima koja dele neku od ovih zaštićenih osobina, izvršilac krivičnog dela kazniće se zatvorom do tri (3) godine.

Član 322.

Podmetanje požara

1. Ko podmetne požar ili izazove eksploziju u cilju oštećenja tuđe imovine, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
2. Ko podmetne požar ili izazove eksploziju u cilju oštećenja ili uništenja stana u kojem živi ili vozila koje koristi drugo lice, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje štetu od dvadeset hiljada (20.000) evra ili veću, ili je krivično delo nanese teške telesne povrede drugom licu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
4. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana dovede do smrti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina, ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 323.

Prevara

1. Osim za dela propisana u članu 324. ovog zakonika, ko lažnim predstavljanjem činjenica ili skrivanjem činjenica ili bilo kojim drugim obmanjujućim načinom a u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist ili da prouzrokuje materijalnu štetu drugom licu, dovede u zabludu ili nastavi da drži u zabludi drugo lice i time ga navede da učini ili propusti da učini neku radnju koja za ishod ima materijalnu štetu na njegovoj ili njenoj imovini ili imovini drugog lica ili je ishod protivpravne imovinske koristi stečene za sebe ili drugo lice, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
2. Ako je cilj prevare sticanje protivpravne imovinske koristi iz javnih fondova ili javnih institucija, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.
3. Ako je cilj prevare sticanje protivpravne imovinske koristi od banke, kreditne organizacije ili druge finansijske organizacije ili prouzrokovanje štete banci, kreditnoj organizaciji ili drugoj finansijskoj organizaciji, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari protivpravnu imovinsku korist ili prouzrokuje materijalnu štetu koja prelazi pedeset hiljada (50.000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.
5. Ako je vrednost stečene koristi manja od (50) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 324.

Prevara sa subvencijama

1. Ko u vezi sa prijavom za dobijanje, produžetak ili izmenu uslova za dobijanje subvencija, nadležnom organu preda netačne ili nepotpune podatke koji su uslov za odobrenje, produžetak ili izmenu uslova subvencije, ili prikrije takve podatke u suprotnosti sa obavezom da te podatke saopšti nadležnom organu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Ko koristi takvu subvenciju uz kršenje zakona ili u druge svrhe od onih za koje je ih je dao davalac subvencije, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana ostvari imovinsku korist ili nanese imovinsku štetu od preko dvadeset pet hiljada (25.000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Za potrebe ovog člana, izraz „subvencija“ znači korist iz javnih fondova shodno zakonima Kosovo koja je bar delom bila data bez razmatranja tržišnih uslova i čiji je cilj bio stimulisanje privrede.

Član 325.

Obmana u vezi prijema sredstava od međunarodne zajednice

1. Ko namerno koristi ili pruža lažne, netačne ili nepotpune izjave ili dokumente, i kao rezultat toga prima ili dobija sredstva na protivzakonit način od bilo koje strane zemlje, ili neke agencije ili međunarodnog entiteta, kažnjava se zatvorom od 1 (jedne) do 5 (pet) godina.

2. Ko god krije podatke u povredi posebne obaveze za otkrivanje takvih podataka i kao rezultat toga prima ili dobija sredstva na protivzakonit način od bilo koje strane zemlje, ili neke agencije ili međunarodnog entiteta, kažnjava se novčanom kaznom ili zatvorom od 1 (jedne) do 3 (tri) godina.

3. Ko koristi sredstva od bilo koje strane zemlje, agencije ili međunarodnog entiteta, ili bilo koje strane države u druge svrhe od onih za koje su izdvojene, kažnjava se zatvorom u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.

Član 326.

Zloupotreba osiguranja

1. Ko u nameri da naplati novac ili beneficije po osnovu osiguranja od osiguravača uništi, ošteti ili sakrije imovinu osiguranu od takvog uništenja, oštećenja, gubitka ili krađe i zatim prijavi ili lažno prijavi takvo uništenje, oštećenje, gubitak ili krađu, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko u nameri da naplati novac ili beneficije po osnovu osiguranja za telesnu povredu ili narušavanja zdravlja, lažno prijavi povredu ili narušavanje zdravlja, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Ko u nameri da naplati novac od osiguranja za telesnu povredu ili narušavanje zdravlja nanese sebi takvu povredu ili naruši zdravlje i zatim prijavi povredu ili narušavanje zdravlja, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 327.

Upad u računarske sisteme

1. Ko neovlašćeno i u nameri da pribavi sebi ili drugome protivpravnu imovinsku korist ili da drugome nanese štetu, izmeni, objavi, izbriše uništi ili razori računarske podatke ili programe ili na neki drugi način upadne u tuđ računarski sistem, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari imovinsku korist od preko deset hiljada (10.000) evra, ili nanese imovinsku štetu od preko deset hiljada (10.000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 328.
Iznuda

1. Ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist upotrebi silu ili ozbiljnu pretnju da natera drugog da učini ili propusti da učini neku radnju na štetu svoje ili tuđe imovine, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana učini izvršilac koji deluje kao član grupe; izvrši uz upotrebu oružja ili opasnog oruđa; ili krivično delo ostvari imovinsku korist koja prelazi deset hiljada (10,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
3. Kad je delo predviđeno stavom 1. ovog člana učinio izvršilac radi vršenja dela terorizma iz člana 128. ovog zakonika, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 329.
Ucena

1. Ko u nameri da sebi ili drugom pribavi protivpravnu imovinsku korist, zapreti drugom da će otkriti nešto o tom licu ili njemu bliskom licu što bi štetilo njegovoj časti ili ugledu i na taj način ga prinudi da učini ili propusti da učini neku radnju na štetu svoje ili tuđe imovine, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana učini izvršilac koji deluje kao član grupe ili izvrši uz upotrebu oružja ili opasnog oruđa, ili ako krivično delo ostvari protivpravnu imovinsku korist koja prelazi deset hiljada (10,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

Član 330.
Zloupotreba poverenja

1. Ko god u toku zastupanja ili staranja o imovinskim interesima drugog lica ne obavi svoju dužnost ili zloupotrebi svoja ovlašćenja u nameri da sebi ili drugom obezbedi protivpravnu imovinsku korist ili da nanese štetu licu čije imovinske interese zastupa ili o čijoj se imovini stara, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši staratelj, advokat ili drugo lice koje ima zakonske obaveze prema vlasniku imovine, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 331.
Zelenaštvo

1. Ko god za sebe ili drugog primi ili ugovori očigledno nesrazmernu imovinsku korist u zamenu za uslugu drugom licu, iskorišćujući teško finansijsko stanje tog lica, teške stambene uslove, siromaštvo, neiskustvo ili nesposobnost za rasuđivanje, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana nanese imovinsku štetu u iznosu preko deset hiljada (10,000) evra ili ako izvršilac ostvari imovinsku korist u iznosu preko deset hiljada (10,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana nanese imovinsku štetu u iznosu preko dvadeset pet

hiljada (25,000) evra ili izvršilac ostvari imovinsku korist u iznosu preko dvadeset pet hiljada (25,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 332.

Povreda imovinskih prava drugih lica

1. Ko god u nameri da ometa ostvarivanje imovinskih prava tuđi, uništi ili odnese predmet koji je u njegovoj svojini na kome drugo lice ima pravo zaloge, hipoteke ili plodouživanja i time nanese štetu tom licu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko u nameri da ometa isplatu duga prema poveriocu u prinudnom izvršenju tuđi, uništi ili sakrije deo imovine i time ošteti poverioca, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.
3. Ko u nameri da omete isplatu duga prema poveriocu prizna lažna potraživanja prema imovini, sklopi lažni ugovor ili na neki drugi način pogorša svoje materijalno stanje i time umanjí mogućnost da poverioci naplate dug, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana;

Član 333.

Kupovina, prijem ili skrivanje stvari stečenih izvršenjem krivičnog dela

1. Ko kupuje, prima, prikriva ili na drugi način nabavlja ili sakriva stvar ili imovinu za koju zna da je stečena izvršenjem krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do četiri (4) godine.
2. Ko kupuje, prima, prikriva ili na drugi način nabavlja ili sakriva stvar ili imovinu za koju je mogao znati da je stečena izvršenjem krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
3. Kad stvar ili imovina ima vrednosti manju od deset hiljada (10,000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 334.

Narušavanje nepovredivosti motornih vozila

1. Ko na nezakonit način uđe ili ostane u vozilu drugog lica ili ne napusti to vozilo na zahtev zakonitog ili ovlašćenog lica, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno pod jednom ili više sledećih okolnosti, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina, ako je:
 - 2.1. u tom trenutku u vozilu bilo prisutno jedno ili više lica;
 - 2.2. izvršilac bio naoružan oružjem, opasnim oruđem ili drugim predmetom podobnim da nanese tešku telesnu povredu ili ozbiljno naruši zdravlje; ili
 - 2.3. izvršilac pretio ili povredio drugo lice u toku izvršenja delo.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši službeno lice uz zloupotrebu svog položaja ili ovlašćenja, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 335.**Pokretanje krivičnog postupka za krivična dela protiv imovine**

Kad je krivično delo predviđeno članovima 313., 314., 315. stav 1. podstav 1.1, 320., 321. stav 1, 330. stav 1. i 332. ovog zakonika, izvršeno protiv lica kome je izvršilac član porodice, krivični postupak se pokreće na predlog kada je iznos manji od dvesta i pedeset (250) evra.

Član 336.**Krađa identiteta i pristupnog uređaja**

1. Ko, tokom i u vezi sa bilo kojim drugim krivičnim delom, izuzev članova 114. – 139., svesno prenosi, poseduje ili koristi bez zakonitog ovlašćenja način identifikacije drugog lica, pristupni uređaj ili identifikacione telekomunikacione podatke, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) godine.

2. Ko, tokom i u vezi sa bilo kojim delom terorizma navedenim u članovima 114. – 139., svesno prenosi, poseduje ili koristi bez zakonitog ovlašćenja, način identifikacije drugog lica, pristupni uređaj ili identifikacione telekomunikacione podatke ili lažan identifikacioni dokument, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Za potrebe ovog člana izraz „način identifikacije“ označava svako ime ili broj koji se može koristiti samostalno ili u vezi sa bilo kojim drugim podatkom kako bi se identifikovao određeni pojedinac, uključujući bilo koje ime, datum rođenja, zvanično izdatu vozačku dozvolu ili lični identifikacioni broj, broj pasoša, identifikacioni broj poslodavca ili poreski identifikacioni broj obveznika, jedinstvene biometrijske podatke, kao što su otisak prsta, profil glasa, slika mrežnjače (retine) oka ili dužice (irisa) oka ili drugih jedinstvenih fizičkih opisa; jedinstveni elektronski identifikacioni broj, adresu ili rutiranje.

4. Za potrebe ovog člana, izraz „pristupni uređaj“ označava bilo koju karticu, tablice, šifru, broj računara, elektronski serijski broj, mobilni identifikacioni broj, lični identifikacioni broj; ili druge telekomunikacione usluge, opremu ili identifikator uređaja; ili druge načine pristupa korisničkom nalogu koji se mogu koristiti, samostalno ili zajedno sa drugim pristupnim uređajem za dobijanje novca, robe, usluga ili bilo koje druge stvari od vrednosti ili se mogu koristiti za iniciranje prenosa sredstava i uključuje „instrumente plaćanja“ definisane u članu 287. ovog zakonika.

5. Za potrebe ovog člana izraz „identifikacioni telekomunikacioni podaci“ označava elektronski serijski broj ili bilo koji drugi broj ili signal koji identifikuje određeni telekomunikacioni uređaj ili nalog ili specifičnu komunikaciju prenetu iz telekomunikacionog uređaja.

6. Za potrebe stava 2. ovog člana, izraz „falsifikovani identifikacioni dokument“ označava dokument koji je namenjen ili uobičajeno prihvaćen u svrhu identifikacije pojedinaca koji nije izdao državni organ nadležan za izdavanje ili ga je izdao nadležni državni organ, ali je naknadno izmenjen u svrhu prevare i izgleda kao da je ga je izdao nadležni državni organ Vlade Kosova ili nekog političkog ogranka Kosova, strane vlade, političkog ogranka neke strane vlade ili međunarodne vladine organizacije, ili kvazi-vladine organizacije.

7. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana je kažnjiv.

Član 337.**Nameštanje ishoda utakmice ili sporta**

1. Ko dogovori ishod sportskog ili drugog takmičenja u nameri da sebi ili drugom pribavi imovinsku korist, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

2. Ako je delom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi pet

hiljada (5,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Ako je delom iz stava 1. ovog člana pribavljena imovinska korist u iznosu koji prelazi petnaest hiljada (15,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

GLAVA XXVII KRIVIČNA DELA PROTIV ŽIVOTNE SREDINE, ŽIVOTINJA, BILJA I KULTURNIH OBJEKATA

Član 338.

Zagađenje, degradacija ili uništenje životne sredine

1. Ko kršeći zakone zagadi ili degradira ili uništava vazduh, vodu ili zemljište ili prekomerno iskorišćava prirodne resurse, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje narušavanje zdravlja većeg broja ljudi ili potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili rezervoara pijaće vode ili drugo oštećenje životne sredine sa teškim posledicama, ili povećanje stepena zagađenja do kritičnog nivoa, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

4. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje narušavanje zdravlja većeg broja ljudi ili potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili rezervoara pijaće vode ili drugo oštećenje životne sredine sa teškim posledicama, ili povećanje stepena zagađenja do kritičnog nivoa, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

5. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje nenadoknadivo oštećenje ili uništenje životne sredine ili ugrožavanje zaštićenih prirodnih dobara, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

6. Kad krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje nenadoknadivo oštećenje ili uništenje životne sredine ili ugrožavanje zaštićenih prirodnih dobara, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

7. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana kao član grupe, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

Član 339.

Nezakonito držanje opasne materije i opasnog otpada

1. Ko kršeći zakone baca, tretira, skladišti, prevozi, izvozi ili uvozi opasne materije ili opasan otpad koji mogu da prouzrokuju nečiju smrt ili tešku telesnu povredu ili znatno materijalno narušavanje kvaliteta vazduha, zemljišta, vode, životinja, biljaka ili imovine, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do četiri (4) godine.

2. Ko kršeći zakone baca, tretira, skladišti, prevozi, izvozi ili uvozi radioaktivne materije ili radioaktivni otpad koji mogu da prouzrokuju nečiju smrt ili tešku telesnu povredu ili znatno materijalno narušavanje kvaliteta vazduha, zemljišta, vode, životinja, biljaka ili imovine, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

4. Ako je krivično delo iz stava 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

5. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje nečiju smrt ili tešku telesnu povredu ili znatnu materijalnu štetu na imovini, po životinje ili biljke, ili znatno pogoršanje kvaliteta vazduha, vode ili zemljišta, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

6. Ako krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje nečiju smrt ili tešku telesnu povredu ili znatnu materijalnu štetu na imovini, po životinje ili biljke, ili znatno pogoršanje kvaliteta vazduha, vode ili zemljišta, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 340.

Dopuštanje protivpravne gradnje ili upravljanja fabrikama i postrojenjima koja zagađuju životnu sredinu

1. Ko kršeći zakon o zaštiti životne sredine dozvoli izgradnju ili postavljanje fabrike, ili vođenje ili upravljanje fabrikom ili postrojenjem koje obavlja opasnu delatnost i time rizikuje da prouzrokuje nečiju smrt ili teške telesne povrede, ili zagađuje životnu sredinu, vazduh, zemljište ili vodu, ili prouzrokuje štetu od pet hiljada (5,000) evra ili veću po životinje, biljke ili imovinu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Ko kršeći zakon dopusti ili primeni tehnologiju koja zagađuju životnu sredinu ili teritoriju u velikim razmerama, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

4. Ako krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili zagađenje velikih razmera za koje je potrebno mnogo vremena ili novca da bi se saniralo, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

5. Prilikom izricanja kazne za krivična dela iz ovog člana, sud može da naloži izvršiocu da preduzme određene mere za zaštitu, očuvanje i poboljšanje životne sredine.

Član 341.

Oštećenje objekata i opreme koja služe za zaštitu životne sredine

1. Ko ošteti, uništi, ukloni ili na drugi način učini neupotrebljivima objekte ili opremu koji služe za zaštitu životne sredine, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje zagađenje vazduha, vode ili zemljišta u velikim razmerama ili na širem području, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje zagađenje vazduha, vode ili zemljišta

u velikim razmerama ili na širem području, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

5. Ako krivično delo iz stavova 1. i 3. ovog člana prouzrokuje potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili zagađenje velikih razmera za koje je potrebno mnogo vremena ili novca da bi se saniralo, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

6. Ako krivično delo iz stavova 2. i 4. ovog člana prouzrokuje potpuno ili delimično uništenje flore ili faune ili zagađenje velikih razmera za koje je potrebno mnogo vremena ili novca da bi se saniralo, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

7. Prilikom izricanja kazne za krivična dela iz ovog člana, sud može da naloži izvršiocu da preduzme određene mere za zaštitu, očuvanje i poboljšanje životne sredine.

Član 342.

Proizvodnja, prodaja i puštanje u promet štetnih sredstava za lečenje životinja

1. Ko proizvede u cilju prodaje ili stavljanja u promet sredstava za lečenje ili prevenciju bolesti kod životinja ili ptica, a da su ta sredstva štetna po njihov život ili zdravlje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt većeg broja životinja ili ptica, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

4. Ako je krivično delo iz stava 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 343.

Nesavesno pružanje veterinarske pomoći

1. Veterinar ili ovlašćeni veterinarski pomoćnik koji pri pružanju veterinarske pomoći prepíše ili primeni očigledno neadekvatno sredstvo ili nepropisan metod lečenja, ili ne primeni odgovarajuće higijenske mere, ili uopšte prekrši pravila veterinarske profesije u postupku lečenja i time izazove bolest, pogoršanje bolesti ili smrt životinje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt većeg broja životinja ili ptica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

4. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt većeg broja životinja ili ptica, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 344.

Protivpravno pružanje veterinarskih usluga

Ko se bez adekvatnih profesionalnih kvalifikacija bavi lečenjem životinja ili pružanjem drugih veterinarskih usluga u zamenu za plaćanje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 345.**Nesprovođenje naloga za suzbijanje biljnih ili životinjskih bolesti**

1. Ko u vreme epidemije koja može da ugrozi stočni fond ne postupi po nalogu ili odluci nadležnog organa izdatoj u skladu sa zakonom kojom su određene mere za zaustavljanje ili suzbijanje bolesti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko u toku trajanja opasnosti po biljni svet od bolesti ili štetočina ne postupi po nalogu ili odluci nadležnog organa izdatoj u skladu sa zakonom kojom su određene mere za zaustavljanje ili suzbijanje bolesti ili štetočina, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
4. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
5. Ako je krivično delo iz stava 3. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
6. Za potrebe ovog člana, izraz „stočni fond“ označava sve vrste goveda, koza, konja, ptica, živine, pčela, ovaca, svinja ili ribe.

Član 346.**Zlostavljanje životinja i zagađenje hrane i vode za životinje**

1. Svaki ko zloupotrebi životinju ili je uključen u bilo koji seksualni čin sa životinjom u seksualne svrhe, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do šest (6) meseci.
2. Za svrhe ovog člana:
 - 2.1. „**Zlostavljanje**“ označava bilo koju delovanje ili nedelovanje kojim se životinjama prouzrokuje patnja, bol ili ozbiljni poremećaj, koje u stepenu i okolnostima u kojima se pojave su preterane i nepotrebne;
 - 2.2. „**Seksualni čin**“ označava najmanji prodor bilo kog dela tela životinja sa seksualnim organom lica, bilo kojim drugim delom tela lica ili predmeta za seksualne svrhe;
 - 2.3. „**Seksualna svrha**“ podrazumeva bilo koju radnju preduzetu radi seksualnog zadovoljstva lica.
3. Svako ko organizuje, finansira ili je domaćin borbe između životinja iste ili različite vrste ili organizuje ili učestvuje u kladionicama u ovim borbama kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne (1) godine.
4. Svaki koji zagađuje hranu ili vodu životinja, perad, pčela, divljih životinja ili ribe sa bilo kojom toksičnom ili štetnom materijom, ili zagađuje bilo kakvo prirodno snabdevanje vodom koje obezbeđuje vodu za životinje, perad, pčele, divlje životinje ili ribe i time ugrožava život ili zdravlje životinja, peradi, pčela, divljih životinja ili ribe, kažnjava se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do dve (2) godine.
5. Svaki koji bilo kojom otrovnom ili štetnom materijom zagađuje vodu i time ugrožava opstanak životinja, peradi, pčela, divljih životinja ili ribe u vodi, kažnjava se kaznom iz stava 4 ovog člana.
6. Ako krivično delo iz stava 4. ili 5. ovog člana prouzrokuje smrt većeg broja životinja, ptica, pčela, divljih životinja ili riba, čija vrednost prelazi deset hiljada (10.000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

7. Ako je krivično delo iz stava 4. ili 5. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca. Ako je krivično delo iz stava 6. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

Član 347. **Uništavanje biljnog sveta štetnim materijama**

1. Ko protivno zakonu i upotrebom štetnih materija prouzrokuje uništenje bilja, drveća ili druge vegetacije i time načini štetu u vrednosti od deset hiljada (10.000) evra ili veću, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema posebno zaštićenoj vrsti bilja, drveća ili druge vegetacije, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci. Ako je krivično delo iz stava 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 348. **Pustošenje šuma**

1. Ko protivno zakonu ili nalogu nadležnog organa poseče ili uništi šumu ili na drugi način opustoši šumu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u zaštićenoj šumi, zaštićenom parku ili drugoj šumi posebne namene ili postupajući kao član grupe ljudi, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

Član 349. **Šumska krađa**

1. Ko u nameri krađe poseče drveće u šumi a količina isečenog drveća pređe dva (2) kubnih metara, izvršilac se kažnjava novčanom ili zatvorskam kaznom u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u cilju prodaje, ili količina isečenog drveća pređe pet (5) kubnih metara, izvršilac se kažnjava novčanom kaznom i kaznom zatvora od tri (3.) meseca do četiri (4.) godina.

3. Ako se krivično delo iz ovog stava vrši:

3.1. u zaštićenoj šumi, zaštićenom parku ili drugoj šumi sa posebnom namenom;

3.2. u nameri da se posečeno drvo proda, bez obzira na količinu drveća, izvršilac se kažnjava novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 3. ovog člana je kažnjiv.

Član 350. **Krivolov**

1. Ko lovi divlje životinje za vreme lovostaja ili na području gde je lov zabranjen, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ko bez dozvole ili ovlašćenja lovi ili ubije divlju životinju ili je uhvati u zamku živu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
3. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno van sezone, u grupi, ili u odnosu na lovinu vrednu preko dve hiljade (2,000) evra ili bitnu shodno propisima o lovu, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
4. Ko lovi ugrožene ili retke vrste životinja za koje postoji zabrane lova, ili lovi određene vrste bez posebne dozvole za te vrste, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
5. Ko u lovu koristi sredstva za masovno istrebljenje, motorno vozilo ili jako svetlo, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
6. Ulovljena divljač i sredstva za lov biće oduzeti.

Član 351.

Prodaja ili iznošenje trofeja divljih životinja van Republike Kosovo

1. Ko protivpravno proda ili iznese van Republike Kosovo trofej divlje životinje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Ko protivpravno proda ili iznese van Republike Kosovo trofej divlje životinje stečen izvršenjem krivičnog dela iz stavova 1. do 3. člana 350. ovog zakonika, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Trofeji divljači biće oduzeti.

Član 352.

Prodaja ili iznošenje posebno zaštićenih prirodnih dobara, biljaka ili životinja van Republike Kosovo

Ko protivpravno proda ili iznese iz Republike Kosovo posebno zaštićeno prirodno dobro, biljke ili životinje pod posebnom zaštitom, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 353.

Nezakonit ribolov

1. Ko lovi ribu za vreme zabrane pecanja ili u vodama u kojima je pecanje zabranjeno, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.
2. Ko lovi ribu koristeći eksploziv, električnu struju, otrov ili otrovna sredstva i time prouzrokuje smrt riba koji ugrožava njihovo razmnožavanje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

Član 354.

Neovlašćeno oštećenje, uništenje i uklanjanje zaštićenih spomenika ili objekata van Republike Kosovo

1. Ko ošteti ili uništi zaštićeni kulturni, istorijski, verski, naučni ili prirodni spomenik ili objekat, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema zaštićenom kulturnom, istorijskom, verskom, naučnom ili prirodnom spomeniku ili objektu koji ima posebnu vrednost, ili ako je krivično delo nanelo ozbiljnu štetu, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Ko god bez odobrenja nadležnog organa iznese izvan Republike Kosovo zaštićeni kulturni, istorijski, verski, naučni ili prirodni spomenik ili objekat, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
4. Ako je krivično delo iz stava 3. ovog člana izvršeno prema zaštićenom kulturnom, istorijskom, verskom, naučnom ili prirodnom spomeniku ili objektu koji ima posebnu vrednost, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
5. Za potrebe ovog člana, izraz „zaštićeni kulturni, istorijski, verski, naučni ili prirodni spomenik ili objekat“ znači objekat koji uvažava neka verska zajednica koji se nalazi na imovini posvećenoj verskim obredima, nadgrobni spomenik, grob ili drugo mesto sahranjivanja, javni spomenik, prirodni spomenik, umetnički, naučni ili zanatski predmet koji se čuva u javnoj zbirci ili prikazan na javnoj izložbi, objekat koji služi nekoj javnoj nameni ili ukrašava javni put, trg ili park, prirodna znamenitost ili ugrožena životinjska ili biljna vrsta.
6. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ili 3. ovog člana je kažnjiv.

Član 355.

Neovlašćeni radovi i prisvajanje kulturnih spomenika

1. Ko bez odobrenja nadležnog organa vrši radove na konzervaciji, restauraciji ili istraživačke radove na nekom spomeniku kulture, ili ko uprkos zabrani ili nepostojanju odobrenja vrši arheološka iskopavanja ili istraživanja i time uništi ili teško ošteti spomenik kulture ili njegove osobenosti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do sve (2) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno prema spomeniku kulture od posebne vrednosti ili značaja, ili ako nanese ozbiljnu štetu, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.
3. Ko u toku arheološkog ili drugog istraživanja uzme ili prisvoji predmet koji je iskopan ili predmet koji je na drugi način nađen a koji predstavlja spomenik kulture, kazniće se kaznom iz stava 2. ovog člana.

GLAVA XXVIII

KRIVIČNA DELA PROTIV OPŠTE BEZBEDNOSTI LJUDI I IMOVINE

Član 356.

Izazivanje opšte opasnosti

1. Ko požarom, poplavom, oružjem, eksplozivom ili bilo kojom drugom smrtonosnom napravom, otrovom ili otrovnim gasovima, jonizujućim zračenjem, mehaničkom silom, električnom energijom ili nekom drugom vrstom energije ili drugom sličnom opasnom radnjom ili opasnim sredstvom izazove veliku opasnost po ljudski život ili znatnu imovinsku štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ko protivno zakonskoj obavezi ne instalira opremu za zaštitu od požara, poplave, eksplozije, otrova ili otrovnih gasova, jonizujućeg zračenja, mehaničke sile, električne energije ili druge vrste energije ili druge slične opasne radnje ili opasnih sredstava, ili ne održava tu opremu u ispravnom stanju ili je ne upotrebi ili uopšte ne postupa prema tehničkim pravilima ili propisima o merama zaštite i time izazove veliku opasnost po ljudski život ili znatnu imovinsku štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
3. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno na mestu gde je prisutan veći broj ljudi ili gde je eksplozivna ili druga smrtonosna naprava upotrebljena u ili na mestu za javnu upotrebu, državnom ili vladinom objektu, sistemu javnog prevoza ili infrastrukturnom objektu bilo koje namene ili u nameri da izazove smrt ili teške telesne povrede ili u nameri da izazove

obimno uništavanje takvog mesta, postrojenja ili sistema, kada takvo uništenje ima za ishod ili će verovatno imati za ishod velike ekonomske gubitke ili da primora vladu ili međunarodnu organizaciju da čini ili se uzdrži od činjenja radnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

5. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

6. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

7. Ako je krivično delo iz stava 6. ovog člana izvršeno na mestu gde je prisutan veći broj ljudi, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

8. Ako krivično delo iz stava 6. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

9. Ako krivično delo iz stava 6. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 357.

Uništenje, oštećenje ili uklanjanje javnih instalacija

1. Ko uništi, ošteti ili ukloni opremu ili instalacije za električne provodnike, gas, vodu, grejanje, opremu za telekomunikaciju, opremu za kanalizaciju, opremu za zaštitu životne sredine, naftovod, podvodne kablove, brane ili drugu sličnu opremu i na taj način izazove poremećaje u snabdevanju fizičkih lica ili privrede, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

5. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

6. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 358.

Uništenje, oštećenje ili uklanjanje zaštitne opreme i ugrožavanje bezbednosti na radnom mestu

1. Ko uništi, ošteti ili ukloni zaštitnu opremu na bilo kom mestu rada i time ugrozi ljudski život ili izazove imovinsku štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Ko je odgovoran za bezbednost i zdravlje na mestu rada a ne ugradi zaštitnu opremu, ne održava tu opremu u ispravnom stanju, ne osigura njenu upotrebu kad je potrebna ili ne postupa prema tehničkim pravilima ili propisima o merama zaštite na radu i time ugrozi ljudski život ili izazove znatnu imovinsku štetu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
4. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
5. Ako krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu jednog ili više lica ili znatne imovinske štete, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
6. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do dvanaest (12) godina.
7. Ako krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
8. Sud može izreći uslov izvršiocu da ugradi zaštitnu opremu u određenom roku.

Član 359. Bespravna gradnja

1. Lice koje je izvođač radova ili odgovorno lice u pravnom licu koje je izvođač radova i koje radove obavlja bez građevinske dozvole kada zakon zahteva takvu dozvolu, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Lice koje je vlasnik, investitor ili odgovorno lice u pravnom licu koje je investitor objekta koji se gradi bez građevinske dozvole, ukoliko je potrebna dozvola, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Kada je izdat nalog za obustavljanje radova, a lice iz st. 1. i 2. ovog člana nastavi sa gradnjom koja je već počela, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
4. Ako je krivično delo iz stava 1., 2. ili 3. ovog člana izvršeno na javnom ili državnom vlasništvu, u zaštićenim područjima, posebnim područjima, posebnim zaštićenim područjima, područjima od posebnog ekonomskog interesa, sanitarnim područja za korišćenje vode ili zaštićenih područja za strateške svrhe, počinilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8)) godina.
5. Bespravna gradnja shodno ovom članu mora se rušiti, a troškove rušenja snosi izvršilac.

Član 360. Nepropisno izvođenje građevinskih radova

1. Odgovorno lice koje prilikom projektovanja, nadzora ili izvođenja neke gradnje ili građevinskih radova ili završetka građevinskih radova postupa tako što krši zakon ili u suprotnosti sa opšteprihvaćenim profesionalnim standardima ili u suprotnosti sa uslovima iz građevinske dozvole kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Ako delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

5. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

6. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 361.

Protivpravna predaja ili prevoz eksplozivnog ili zapaljivog materijala

1. Ko protivno zakonima prevozi ili preda na prevoz eksplozivni materijal ili lako zapaljiv materijal, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana izvrši lice koje eksplozivni materijal ili lako zapaljivi materijal predaje na prevoz sredstvima javnog saobraćaja, ili to lice lično prevozi takav materijal koristeći sredstva javnog saobraćaja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Ko protivno zakonskim odredbama isporuči eksplozivni materijal ili lako zapaljivi materijal u lokalima u kojima je prisutan veliki broj ljudi, u kojima se okuplja veliki broj ljudi, ili u kojima se očekuje veliki broj ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

4. Ako je krivično delo iz ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčano ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 362.

Neotklanjanje opasnosti

1. Ko ne preduzme mere da otkloni požar, poplavu, eksploziju, saobraćajnu nesreću ili neku drugu opasnost većih razmera po život ili fizičku bezbednost ljudi ili imovine, iako je to mogao da učini bez opasnosti po sebe ili drugog, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ko spreči ili ometa drugog u preduzimanju mera za otklanjanje požara, poplave, eksplozije, saobraćajne nesreće ili druge opasnosti većih razmera po život ili fizičku bezbednost ljudi ili imovine, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 363.

Zloupotreba signala za nepogode ili opasnost

Ko zloupotrebi neki znak ili signal za nepogode ili opasnost ili bez osnova pozove u pomoć u nameri da navede službena lica ili vatrogasce da učine ili propuste da učine neku radnju, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

GLAVA XXIX
KRIVIČNA DELA U VEZI SA ORUŽJEM

Član 364.

**Nedozvoljeni uvoz, izvoz, nabavka, prevoz, proizvodnja, razmena,
posredovanje ili prodaja oružja ili eksplozivnog materijala**

1. Ko u suprotnosti sa važećim zakonom o oružju ili eksplozivnom materijalu uvozi, izvozi, kupuje, nabavlja, prevozi, prodaje, razmenjuje, posreduje ili prodaje oružje ili eksplozivni materijal, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do sedam hiljada petsto (7,500) evra i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana uključuje više od četiri oružja, više od četiri komada (4) eksplozivnog materijala ili više od četiristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
3. Za potrebe ovog člana, izraz „proizvodnja“ oružja uključuje konverziju ili prepravku bilo kog dela oružja ili nekog oružja u drugu vrstu oružja, ili deaktiviranje ili ponovno aktiviranje nekog komada oružja.
4. Oružje, sredstva za prevoz oružja i sredstva za proizvodnju oružja biće oduzeti.

Član 365.

**Protivpravno brisanje, uklanjanje ili menjanje oznaka
na vatrenom oružju ili municiji**

1. Ko izbriše, ukloni ili izmeni oznake na vatrenom oružju ili municiji, ili ko označi neko vatreno oružje ili municiju lažnim oznakama, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko proizvodi vatreno oružje ili municiju i ne obeleži vatreno oružje ili municiju prilikom proizvodnje u skladu sa važećim zakonom koji uređuje obeležavanje oružja, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
3. Ako delo iz stava 1. ili 2. ovog člana uključuje više od četiri (4) komada oružja, ili više od četiristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
4. Za potrebe ovog člana, izraz „obeležavanje“ označava identifikacionu oznaku koju na vatreno oružje ili municiju stavlja proizvođač ili nadležni državni organ.
5. Vatreno oružje ili municija biće oduzeti. Sredstvo upotrebljeno za brisanje, uklanjanje ili izmenu oznake ili za stavljanje lažne oznake biće oduzeto.

Član 366.

Neovlašćeno vlasništvo, kontrola ili posedovanje oružja

1. Ko drži u vlasništvu, kontroliše ili poseduje oružje u suprotnosti sa važećim zakonom koji uređuju takvo oružje, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do sedam hiljada petsto (7,500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana uključuje više od četiri (4) komada oružja, ili više od četiristo (400) metaka, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
3. Oružje u vlasništvu, kontroli ili posedu, u suprotnosti sa odredbama ovog člana biće oduzeto.

Član 367.**Upotreba oružja ili opasnog oruđa**

1. Ko koristi oružje ili eksploziv, u suprotnošću sa važećim zakonom koji uređuje takvo oružje ili eksplozivni materijal, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Ko koristi oružje ili opasno oruđe na preteći ili zastrašujući način, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do deset hiljada (10,000) evra i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
3. Oružje ili opasno oruđe u suprotnošću sa odredbama ovog člana biće oduzeto.

Član 368**Lažne dozvole, odobrenja i licence za oružje i davanje lažnih podataka**

1. Ko pruži lažne podatke, usmeno ili napismeno, u bilo kojoj fazi postupka za dobijanje dozvole, odobrenja ili licence za držanje oružja ili eksplozivnog sredstva, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do pet hiljada (5,000) evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko izradi, poseduje, proda ili kupi lažnu dozvolu, odobrenje ili licencu držanje oružja ili eksplozivnog sredstva, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do pet hiljada (5,000) evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Ko ima pri sebi dozvolu, licencu ili drugo ovlašćenje za držanje oružje ili eksplozivnog sredstva i ne pokaže je policiji ili KFOR-u na njihov zahtev, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do dve hiljade petsto (2,500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca. Ako izvršilac nema pri sebi dozvolu ili licencu u trenutku zahteva da je pokaže i ne saopšti policiji ili KFOR-u o mestu na kom se nalazi dozvola, licenca ili drugo ovlašćenje, kazniće se novčanom kaznom u iznosu do dve hiljade petsto (2,500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.
4. Lažna dozvola, licenca ili drugo ovlašćenje biće oduzeti. Sredstva za izradu lažne dozvole, licence ili drugog ovlašćenja biće oduzeta.

Član 369.**Proizvodnja i nabavka oružja i oruđa za izvršenje krivičnih dela**

1. Ko napravi, nabavi ili omogući drugom da nabavi oružje ili otrov ili drugu opremu neophodnu za njihovu izradu, za koje zna da su namenjeni za upotrebu ili izvršenje krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
2. Ko napravi, nabavi ili omogući drugom da nabavi falsifikovan ključ, kalauz ili drugo sredstvo za upotrebu u obijanju, za koje zna da je namenjeno za upotrebu ili izvršenje krivičnog dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

GLAVA XXX**KRIVIČNA DELA PROTIV BEZBEDNOSTI JAVNOG SAOBRAĆAJA****Član 370.****Ugrožavanje javnog saobraćaja**

1. Ko prekrši zakon o javnom saobraćaju ili drumskom prevozu i time ugrozi javni saobraćaj, ljudske živote, fizičku bezbednost i prouzrokuje značajnu imovinsku štetu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko prekrši zakon o drumskom saobraćaju ili drumskom prevozu i time ugrozi železnički,

tramvajski, trolejbuski, autobuski ili vodeni saobraćaj ili saobraćaj žičarom i time ugrozi ljudski život, fizičku bezbednost ili imovinu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje nečiju laku telesnu povredu ili imovinsku štetu od petnaest hiljada (15,000) evra ili veću, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje nečiju tešku telesnu povredu ili imovinsku štetu od dvadeset hiljada (20,000) evra ili veću, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

6. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

7. Ako krivično delo iz stava 6. ovog člana prouzrokuje nečiju laku telesnu povredu ili imovinsku štetu u iznosu od petnaest hiljada (15,000) evra ili veću, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

8. Ako krivično delo iz stava 6. ovog člana prouzrokuje nečiju tešku telesnu povredu ili imovinsku štetu u iznosu od dvadeset hiljada (20,000) evra ili veću, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

9. Ako krivično delo iz stava 6. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 371.

Vožnja u pijanom i nesposobnom stanju

1. Ko upravlja motornim vozilom u nesposobnom stanju ili pod uticajem alkohola ukoliko ima alkohola u krvi preko 0,5g/kg što odgovara vrednosti u miligramima po litri duvanjem vazduha ili druge opojne supstance ako se prouzrokuje udes, kažnjava se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje nečiju laku telesnu povredu ili imovinsku štetu u vrednosti od pet hiljada (5,000) evra ili veću, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje nečiju tešku telesnu povredu ili imovinsku štetu u vrednosti od dvadeset hiljada (20,000) evra ili veću, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 372.

Ugrožavanje javnog saobraćaja opasnim radnjama ili sredstvima

1. Ko uništi, ukloni ili teško ošteti uređaje, opremu, oznake ili signalizaciju koji služe bezbednosti saobraćaja, ili daje pogrešne znake ili signale ili postavi prepreke na javnim putevima ili na neki drugi način ugrozi živote ili fizičku bezbednost ljudi, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje nečiju lakšu telesnu povredu ili znatnu

imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje nečiju tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

5. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

6. Ako krivično delo iz stava 5. ovog člana prouzrokuje nečiju lakšu telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

7. Ako krivično delo iz stava 5. ovog člana prouzrokuje nečiju tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

8. Ako krivično delo iz stava 5. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 373.

Nesavesno vršenje nadzora javnog saobraćaja

1. Odgovorno lice kome je poveren nadzor nad stanjem i održavanje saobraćajnica i objekata na njima, prevoznim sredstvima, ispunjenje propisanih uslova rada vozača, ili odgovorno lice kome je povereno rukovođenje vožnjom, a koje nesavesnim vršenjem svoje dužnosti ugrozi živote ili fizičku bezbednost ljudi ili nanese imovinsku štetu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Ko je odgovoran da izda nalog za vožnju ili dopusti drugom da vozi iako zna da vozač nije u stanju da bezbedno upravlja vozilom zbog umora, bolesti, opijenosti alkoholom ili iz drugih razloga, ili da vozilo nije u ispravnom stanju i time ugrozi ljudske živote ili prouzrokuje imovinsku štetu, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

5. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

6. Ako krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje nečiju tešku telesnu povredu ili znatnu imovinsku štetu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

7. Ako krivično delo iz stava 3. ovog člana prouzrokuje smrt jednog ili više lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 374.**Nepružanje pomoći licu povređenom u saobraćajnoj nezgodi**

1. Vozač vozila ili drugog prevoznog sredstva koji ne pruži pomoć licu koje je povređeno tim prevoznim sredstvom, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do smrti povređenog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 375.**Zloupotreba međunarodnih signala komunikacije**

Ko bez potrebe pošalje međunarodno prihvaćen signal komunikacije ili međunarodno ugovoren poziv u pomoć ili znak da pretil opasnost, ili prevat drugog da nema opasnosti, ili zloupotrebi međunarodno prihvaćen signal komunikacije, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

GLAVA XXXI**KRIVIČNA DELA PROTIV PRAVOSUĐA I JAVNE UPRAVE****Član 376.****Značenja izraza**

Za potrebe ove glave, izraz „službeni postupak“ obuhvata svaki krivični postupak koji je definisan u Zakoniku o krivičnom postupku Kosova; postupak pred bilo kojim sudom i Ustavnim sudom; postupak pred Skupštinom Republike Kosovo i opštinskim skupštinama; ili postupak ovlašćen zakonom koji se vodi u nekom ministarstvu, nezavisnoj agenciji ili instituciji Republike Kosovo uključujući disciplinski postupak i postupak pred javnim beležnikom.

Član 377.**Neprijavlivanje pripremanja krivičnog dela**

1. Ko zna da se priprema izvršenje nekog krivičnog dela a ne prijavi tu činjenicu u vreme dok se još može sprečiti izvršenje tog krivičnog dela, pa krivično delo bude izvršeno ili pokušano, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ko ne prijavi pripremu izvršenja jednog ili više od sledećih krivičnih dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine:
 - 2.1. teško ubistvo;
 - 2.2. ubistvo;
 - 2.3. napad sa teškom telesnom povredom;
 - 2.4. bilo koje krivično delo iz Glave XIV – Krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo;
 - 2.5. bilo koje krivično delo iz Glave XV – Krivična dela protiv čovečnosti i vrednosti zaštićenih međunarodnim pravom;
 - 2.6. bilo koje krivično delo iz Glave XX – Krivična dela protiv seksualnog integriteta;

2.7. bilo koje krivično delo iz Glave XXXIII - Krivična dela protiv korupcije u službi i protiv službene dužnosti;

2.8. bilo koje krivično delo iz Glave XXIII – Krivična dela sa opojnim drogama;

2.9. bilo koje krivično delo iz Glave XXIX – Krivična dela u vezi sa oružjem.

3. Osim krivičnih dela koja uključuju zlostavljanje deteta i nasilje u porodici, lice nije krivično odgovorno shodno stavu 1. ovog člana ako je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnoj zajednici.

Član 378.

Neprijavlivanje krivičnih dela ili njihovih izvršilaca

1. Ko ima saznanja o identitetu izvršioca jednog ili više od nabrojanih krivičnih dela i ne prijavi tu činjenicu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

1.1. teško ubistvo;

1.2. ubistvo;

1.3. napad sa teškom telesnom povredom;

1.4. bilo koje krivično delo iz Glave XIV – Krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo;

1.5. bilo koje krivično delo iz Glave XV – Krivična dela protiv čovečnosti i vrednosti zaštićenih međunarodnim pravom;

1.6. bilo koje krivično delo iz Glave XX – Krivična dela protiv seksualnog integriteta;

1.7. bilo koje krivično delo iz Glave XXXIII - Krivična dela protiv korupcije u službi i protiv službene dužnosti;

1.8. bilo koje krivično delo iz Glave XXIII – Krivična dela sa opojnim drogama;

1.9. bilo koje krivično delo iz Glave XXIX – Krivična dela u vezi sa oružjem.

2. Svako službeno ili odgovorno lice koje ne prijavi krivično delo koje je otkrilo tokom obavljanja svoje dužnosti, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana, ako je to delo kažnjivo kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine.

3. Osim dela koja uključuju zlostavljanje deteta i nasilje u porodici, lice nije krivično odgovorno shodno ovom članu ako je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnoj zajednici.

Član 379.

Neprijavlivanje lica optuženog pred međunarodnim krivičnim tribunalom

1. Ko ima saznanja o optužnici i mestu na kojem se nalazi lice optuženo pred međunarodnim krivičnim tribunalom i to ne prijavi iako blagovremeno otkrivanje tog lica zavisi od takve prijave, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Lice nije krivično odgovorno shodno ovom članu ako je u srodstvu sa izvršiocem krivičnog

dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnoj zajednici.

Član 380.

Pružanje pomoći izvršiocu nakon izvršenja krivičnog dela

1. Ko skriva izvršioca nekog krivičnog dela, osim krivičnih dela propisanih u stavu ovog člana, ili mu pomogne da izbegne otkrivanje ili hapšenje sakrivanjem oruđa, dokaza ili na bilo koji drugi način, ili ko sakrije osuđeno lice ili preduzme radnje da osujeti hapšenje, izvršenje kazne ili naloga o obaveznom lečenju, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ako se krivično delo iz stava 1. odnosi na jedno ili više od sledećih krivičnih dela, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina:

2.1. teško ubistvo;

2.2. ubistvo;

2.3. napad sa teškom telesnom povredom;

2.4. bilo koje krivično delo iz Glave XIV – Krivična dela protiv ustavnog poretka i bezbednosti Republike Kosovo;

2.5. bilo koje krivično delo iz Glave XV – Krivična dela protiv čovečnosti i vrednosti zaštićenih međunarodnim pravom;

2.6. bilo koje krivično delo iz Glave XX – Krivična dela protiv seksualnog integriteta;

2.7. bilo koje krivično delo iz Glave XXXIII - Krivična dela protiv korupcije u službi i protiv službene dužnosti;

2.8. bilo koje krivično delo iz Glave XXIII – Krivična dela sa opojnim drogama;

2.9. bilo koje krivično delo iz Glave XXIX – Krivična dela u vezi sa oružjem.

3. Ako se krivično delo iz stava 1. ovog člana odnosi na krivično delo koje je kažnjivo kaznom doživotnog zatvora, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

4. Kazna iz stava 1. ovog člana ne može biti strožija ni po vrsti ni po visini kazne, od kazne propisane za krivično delo koje je izvršilo lice kome je pružena pomoć.

5. Osim dela koja uključuju zlostavljanje deteta i nasilje u porodici, lice nije krivično odgovorno shodno ovom članu ako je u srodstvu sa izvršiocom krivičnog dela u svojstvu roditelja, deteta, bračnog druga, brata ili sestre, usvojitelja ili usvojenika, ili lica sa kojim izvršilac živi u vanbračnoj zajednici.

Član 381.

Pružanje pomoći licu optuženom pred međunarodnim krivičnim tribunalom

1. Ko pruži pomoć, ili sakrije lice optuženo pred međunarodnim krivičnim tribunalom ili pomogne tom licu da izbegne otkrivanje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Neće se kazniti lice iz stava 1. ovog člana ako se radi o roditelju, detetu, bračnom drugu, bratu ili sestri, usvojitelju ili usvojeniku ili o licu koje sa izvršiocom živi u vanbračnoj zajednici.

Član 382.**Lažno prijavljivanje ili potkazivanje**

1. Ko lažno prijavi službenom licu zaduženom za istragu ili krivično gonjenje da je određeno lice izvršilo krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, znajući da to lice nije izvršilac, kazniće novčanom kaznim ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Ko pruži lažne dokaze o krivičnom delu, ili na neki drugi način dovede do pokretanja krivičnog postupka za krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti protiv lica za koje zna da nije izvršilac, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.
3. Ko sam sebe prijavi da je izvršio krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, iako to delo nije izvršio, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca.
4. Ko prijavi službenom licu zaduženom za istragu ili krivično gonjenje da je izvršeno krivično delo koje se goni po službenoj dužnosti, znajući da to delo nije izvršeno, kazniće kaznom iz stava 3. ovog člana.

Član 383.**Davanje lažnog iskaza pod zakletvom**

1. Ko je dao iskaz pod zakletvom pred organom nadležnim da prima iskaze date pod zakletvom ili zakletve, i posle toga potpisao iskaz dat pod zakletvom ili izjavio nešto za šta ne veruje da je istina, ili je svesno prikrio ili propustio da izjavi nešto što je od značaja za postupak, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ako je iskaz iz stava 1. ovog člana dat u toku krivičnog postupka, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
3. Ako izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana dobrovoljno povuče svoj iskaz pre kraja svog svedočenja, sud može da ublaži kaznu.

Član 384.**Davanje lažnog iskaza**

1. Stranka, svedok, sudski veštak, prevodilac ili tumač koji u sudskom ili krivičnom postupku, u prethodnom postupku, u prekršajnom postupku, u upravnom postupku, u postupku pred javnim beležnikom (Notarom) ili u disciplinskom postupku daje lažan iskaz, veštačenje ili izveštaj, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ako lažan iskaz posluži kao osnov za konačnu odluku u postupku, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje ozbiljne posledice, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.
4. Ako izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana dobrovoljno povuče svoj iskaz pre donošenja konačne odluke, sud može da ublaži kaznu.

Član 385.**Lažni iskazi svedoka saradnika**

1. Svedok saradnik koji daje lažan iskaz ili lažno svedoči u bilo kom relevantnom delu ili koji namerno ne kaže potpunu istinu tužiocu ili policiji, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Ko izvrši krivično delo iz stava 1. ovog člana i kasnije povuče iskaz ili svedočenje i izjavi ili svedoči istinito pre kraja svoje izjave ili svedočenja, kazniće se novčano do petsto (500) evra ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) meseca, ali ga sud može osloboditi od kazne ako postoje olakšavajuće okolnosti.

Član 386. Ometanje dokaznog ili službenog postupka

1. Ko pomoću prinude ili podmićivanja, u nameri da:

1.1. navede nekog na davanje lažne izjave, podnošenja lažne isprave ili prikriivanja neke materijalne činjenice u službenom postupku;

1.2. spreči ili odloži nečije pojavljivanje ili svedočenje u službenom postupku;

1.3. spreči ili odloži nečije saopštavanje informacije u vezi sa izvršenjem krivičnog dela policijskom službeniku ili drugom ovlašćenom isledniku, tužiocu ili sudiji;

1.4. spreči ili odloži nečije predavanje bilo kakve isprave ili zapisa u službenom postupku;

1.5. navede nekog da izmeni, ukloni, prikrije, uništi, ošteti ili učini neupotrebljivim, u celini ili u nekom delu, neki zapis, imovinu, stvar ili ispravu u nameri da onemogući upotrebu tog predmeta u službenom postupku;

1.6. navede nekog da se ne odazove na poziv da svedoči ili da podnese dokaze u službenom postupku; ili

1.7. navede svedoka ili veštaka da odbije davanje iskaza ili svedočenja, ili ga navede na lažno svedočenje u sudskom postupku, u prekršajnom postupku, u upravnom postupku ili u postupku pred javnim beležnikom ili u disciplinskom postupku, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ko u nameri da spreči ili oteža prikupljanje dokaza u sudskom postupku, u prekršajnom postupku, u upravnom postupku, u postupku pred javnim beležnikom ili u disciplinskom postupku sakrije, uništi, ošteti ili učini neupotrebljivim, u celini ili u delu, neku tuđu stvar ili ispravu koja može da posluži kao dokazno sredstvo, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Kaznom iz stava 1. kazniće se i onaj ko u nameri da spreči ili oteža prikupljanje dokaza u sudskom ili upravnom postupku ukloni, pomeri ili premesti oznake za katastarske graničnike, zemljomerske oznake ili bilo kakve druge oznake koje označavaju svojinu na nepokretnosti ili pravo na upotrebu vode, ili onaj ko u istoj nameri lažno postavi takve oznake.

4. Ko u izvršenju krivičnog dela iz stavova 1. do 3. ovog člana upotrebi silu ili zapreti upotrebom sile, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje dve (2) godine.

5. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, a ako to delo prouzrokuje telesnu povredu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 387. Zastrašivanje u toku krivičnog postupka

Ko koristi silu ili ozbiljnu pretnju ili neko drugo sredstvo prinude, obeća poklon ili drugu korist da navede drugo lice da se uzdrži od davanja iskaza ili da da lažan iskaz, ili na drugi način ne pruži tačne podatke pred organima policije, tužiocu ili sudiji, kad se takva informacija povezuje

sa ometanjem krivičnog postupka, kazniće se novčanom kaznom do sto dvadeset pet hiljada (125,000) evra i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.

Član 388. Odmazda

1. Ko preduzme neku radnju štetnu po bilo koje lice, uključujući uplitanje u nečije zakonito zapošljavanje ili obezbeđenje sredstava za život nekog lica u nameri da izvrši odmazdu zato što je to lice dalo tačne podatke u vezi sa izvršenjem ili mogućim izvršenjem krivičnog dela policiji, ovlašćenom isledniku, tužiocu ili sudiji, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ko god preduzme štetnu radnju za bilo koje lice, u cilju odmazde zbog prijave ili iznošenja informacije o delovanju i nedelovanju koje predstavljaju pretnju ili ugrožavanje javnog interesa, kažnjava se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do dve (2) godine.
3. Ko god ubije drugog u nameri da izvrši odmazdu prema službenom licu zbog neke radnje učinjene u obavljanju njegovih službenih dužnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje petnaest (15) godina ili kaznom doživotnog zatvora.
4. Ko god pokuša da ubije drugog u nameri da izvrši odmazdu prema službenom licu zbog neke radnje učinjene u obavljanju njegovih službenih dužnosti, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina.
5. Ko god u namerama iz stavova 1. do 3. ovog člana nanese nekome tešku telesnu povredu ili ošteti nečiju imovinu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od najmanje tri (3) godine, ali ako je delo učinjeno u vezi sa krivičnim postupkom, izvršilac će se kazniti najmanje istom kaznom kao za najteže krivično delo koje je predmet tog krivičnog postupka.

Član 389. Manipulacija dokazima

1. Ko izmeni, ukloni, prikrije, uništi, ošteti ili učini neupotrebljivim, u celini ili delom, neki zapis, imovinu, predmet ili ispravu u nameri da onemogući korišćenje te stvari u zvaničnom postupku, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ko u nameri da spreči ili omete prikupljanje dokaza u sudskom ili upravnom postupku ukloni, pomeri ili premesti oznake za katastarske graničnike, zemljomerske oznake ili bilo kakve druge oznake koje označavaju svojinu na nepokretnosti ili pravo na upotrebu vode, ili onaj ko u istoj nameri lažno postavi takve oznake, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

Član 390. Falsifikovanje dokumentacije

1. Ko napravi lažnu ispravu, preinači pravu ispravu u nameri da upotrebi tu ispravu kao pravu ili svesno koristi lažnu ili preinačenu ispravu kao pravu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do četiri (4) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno u pogledu javne isprave, testamenta, menice, javnog ili zvaničnog registra ili drugog registra koji se vodi na osnovu zakona, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
3. Ko izvrši delo iz stava 1. ili 2 ovog člana kao član grupe ljudi kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 391.**Posebni slučajevi falsifikovanja dokumentacije**

1. Smatraće se da je Izvršilac izvršio krivično delo falsifikovanja isprave i kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine, ako to lice:

- 1.1. neovlašćeno popuni neko pismo, prazan obrazac ili neki drugi blanko papir na kojem je drugo lice već stavilo svoj potpis i popuni izjavu kojom se ustanovljava pravni odnos;
- 1.2. prevari drugo lice u vezi sa sadržajem neke isprave pa to lice potpiše tu ispravu misleći da potpisuje neku drugu ispravu ili ispravu sa drugim sadržajem;
- 1.3. izda ispravu u ime drugog bez njegovog ovlašćenja ili u ime lica koje ne postoji;
- 1.4. izda neku ispravu i ustvrdi svojim potpisom da ima određenu poziciju, zvanje ili čin, iako ne poseduje tu poziciju, zvanje ili čin, a to je od bitnog uticaja na vrednost isprave; ili
- 1.5. izda neku ispravu koristeći pravi pečat ili znak bez prethodnog ovlašćenja.

Član 392.**Povreda tajnosti postupka**

1. Ko neovlašćeno otkrije ono što je saznao u službenom postupku a što shodno zakonu ne sme da otkrije ili ono što je proglašeno kao tajna odlukom suda ili nadležnog organa, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ko neovlašćeno otkrije podatke o identitetu ili lične podatke zaštićenog lica u krivičnom postupku ili u posebnom programu zaštite, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Ako je delo iz stava 2. ovog člana prouzrokovalo ozbiljne posledice po zaštićeno lice ili je onemogućilo ili ozbiljno otežalo krivični postupak, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Ako delo iz stava 3. ovog člana dovede do smrti zaštićenog lica, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje deset (10) godina ili kaznom doživotnog zatvora.

Član 393.**Nepoštovanje suda**

1. Ko ne posluša neki pravosnažan nalog, odluku ili presudu suda u Republici Kosovo ili odbije da objavi ili ometa objavljivanje pravosnažne odluke ili presude tog suda, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.
2. Novčane kazne izrečene na osnovu ovog člana mogu biti dnevne i mogu se izricati sve dok se izvršilac povinuje pravosnažnom nalogu, odluci ili presudi o kojoj se radi.
3. Ako se nepoštovanje odnosi na radnje između dve privatne strane, sud može odlučiti da se novčana kazna plati oštećenoj strani.

Član 394.**Neizvršenje sudskih odluka**

1. Službeno ili odgovorno lice koje odbije da izvrši pravosnažni nalog, odluku ili presudu suda u Republici Kosovo ili koje ne izvrši odluku u roku koji je utvrđen zakonom ili sudskom odlukom, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede do teškog kršenja ljudskih prava ili znatne imovinske štete, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Ako izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ovog člana izvrši pravosnažnu sudsku odluku, neće se preduzeti gonjenje.

Član 395.

Legalizovanje lažnog sadržaja

1. Ko dovođenjem u zabludu navede nadležni organ da u javnoj ispravi, registru ili knjizi overi nešto što je neistinito a treba da posluži kao dokaz u nekoj pravnoj stvari, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Ko koristi takvu ispravu, registar ili knjigu iako zna da su lažni, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

Član 396.

Pobuna lica lišenih slobode

1. Ko u ustanovi u kojoj je zatvoren na osnovu zakonite odluke o lišenju slobode organizuje pobunu lica lišenih slobode u nameri da se oslobode silom ili da zajednički napadnu službena lica u toj ustanovi, ili upotrebom sile ili ozbiljne pretnje prinude ta službena lica da učine ili propuste da učine nešto što je protivno njihovim dužnostima, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

2. Učesnik pobune iz stava 1. ovog člana kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do jedne (1) godine.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

4. Ako se izvršilac dela iz stava 1. ili 2. ovog člana dobrovoljno povuče iz pobune pre nego što je upotrebio silu ili ozbiljnu pretnju, sud ga može osloboditi od kazne.

Član 397.

Bekstvo lica lišenih slobode

1. Ko pobegne iz ustanove u koju je zatvoren na osnovu zakonite sudske odluke o lišenju slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ko davanjem mita pobegne iz ustanove u koju je zatvoren na osnovu zakonite sudske odluke o lišenju slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

3. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje pobegne iz ustanove u koju je zatvoren na osnovu zakonite sudske odluke o lišenju slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

Član 398.

Omogućavanje bekstva licima lišenih slobode

1. Ko omogući bekstvo lica zatvorenog na osnovu zakonite sudske odluke o lišenju slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

2. Ko davanjem mita omogući bekstvo lica zatvorenog na osnovu zakonite sudske odluke o slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

3. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje omogući bekstvo lica zatvorenog na osnovu zakonite sudske odluke o slobode, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do pet (5) godina.

4. Ako je krivično delo iz ovog člana izvršeno zajednički od strane više lica, oni će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

Član 399.

Protivpravno puštanje lica lišenih slobode

Službeno lice koje zloupotrebom svog položaja ili ovlašćenja protivpravno pusti lice lišeno slobode koje mu je povereno na nadzor, ili mu pomogne u bekstvu ili mu omogući protivpravno povezivanje ili prepisku čiji je cilj priprema bekstva, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 400.

Protivpravno omogućavanje obavljanja zanimanja, delatnosti ili dužnosti

Ko omogući drugom da obavlja zanimanje, delatnost ili dužnost, iako zna za pravosnažnu presudu kojom je tom licu izrečena dopunska kazna zabrane obavljanja tog zanimanja, delatnosti ili dužnosti, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

GLAVA XXXII

KRIVIČNA DELA PROTIV JAVNOG REDA

Član 401.

Sprečavanje službenog lica u vršenju službene dužnosti

1. Ko silom ili ozbiljnom pretnjom sprečava ili pokuša da spreči službeno lice u vršenju službene radnje ili ga, koristeći ista sredstva, prinudi na vršenje službene radnje, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

2. Ko učestvuje u grupi lica koja zajedničkim delovanjem sprečava ili pokuša da spreči službeno lice u vršenju službene radnje ili ga, koristeći ista sredstva, prinudi na vršenje službene radnje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Vođa ili organizator grupe koja izvrši krivično delo iz stava 2. ovog člana, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. uključuje pretnju upotrebom oružja ili opasnog oruđa, ili nanese telesnu povredu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

5. Ako je krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana izvršeno prema sudiji, tužiocu, službeniku suda, službeniku tužilaštva ili licu ovlašćenom od strane suda i tužilaštva, policijskom službeniku, carinskom službeniku, vojnom licu ili službeniku kazneno popravne službe u vršenju njihove službene funkcije, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

6. Ako krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina.

Član 402.**Napad na službeno lice**

1. Ko napadne ili ozbiljno zapreti da će napasti službeno lice ili lice koje pomaže u vršenju službenih dužnosti vezanih za njegove ili njene službene dužnosti kazniće se kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.
2. Ako krivično delo iz stava 1. uključuje sudiju, tužioca, policijskog službenika, carinskog službenika, službenika kazneno-popravnog zavoda u vršenju službenih dužnosti vezanih za opštu bezbednost, za bezbednost Republike Kosovo, održavanje javnog reda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godine.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje lakšu telesnu povredu ovlašćenog lica ili njegovog pomoćnika ili sadrži pretnju upotrebom oružja ili opasnog oruđa, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
4. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje lakšu telesnu povredu sudiji, tužiocu, policijskom službeniku, carinskom službeniku, službeniku kazneno-popravnog zavoda ili upotrebom oružja ili opasnog oruđa, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
5. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu ovlašćenog lica ili njegovog pomoćnika, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.
6. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana prouzrokuje tešku telesnu povredu sudiji, tužiocu, policijskom službeniku, carinskom službeniku, službeniku kazneno-popravnog zavoda, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do dvanaest (12) godina.
7. Ako je izvršilac krivičnog dela iz ovog člana bio izazvan protivpravnim ili brutalnim postupanjem službenog lica, sud ga može osloboditi od kazne.

Član 403.**Pozivanje na otpor**

1. Ko poziva druge lica na otpor ili neposlušnost prema zakonitim odlukama ili merama koje je doneo nadležni organ ili službenik, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana izazove velike teškoće ili onemogućuje sprovođenje zakonite odluke, mere ili službene radnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 404.**Učestvovanje u skupu koja vrši krivično delo i huliganstvo**

1. Ko učestvuje u skupu od preko osam ljudi koji zajedničkim delovanjem nekog liši života, nekom nanese tešku telesnu povredu, izazove opštu opasnost, prouzrokuje imovinsku štetu u vrednosti od dvadeset hiljada (20,000) evra ili veću, ili izvrši druga teška dela za koja se može izreći kazna zatvora u trajanju od najmanje pet (5) godina, ili pokuša da izvrši takva dela, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Organizator skupa iz stava 1. ovog člana kazniće se kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do deset (10) godina.
3. Svako ko svojim nasilnim radnjama ili pomaganjem ili učešćem u huliganskim postupcima, bacanjem raznih stvari na lica ili građane, ili učesnike sportskih manifestacija, ili lomeći i

oštećujući javnu opremu i infrastrukturu, ili lomeći i oštećujući javnu ili privatnu opremu i infrastrukturu i sportske objekte, sam ili u organizovanoj grupi i ima za cilj da nanese štetu službenim licima, sportskim učesnicima ili osoblju obezbeđenja u vršenju službenih radnji, na otvorenim ili zatvorenim sportskim terenima, vrši krivično delo huliganstva.

4. Za krivično delo definisano u stavu 3. ovog člana propisuje se novčana kazna od dvesta (200) do deset hiljada (10,000) evra za huliganstvo sa manjim posledicama, odnosno kazna zatvora u trajanju do pet (5) godina za huliganstvo sa teškim posledicama.

Član 405.
Neučestvovanje u otklanjanju opšte opasnosti

Ko god protivno naređenju nadležnog organa odbije bez razloga da učestvuje u otklanjanju opasnosti po ljudski život ili imovinu u toku požara, poplave, zemljotresa ili drugog udesa, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

Član 406.
Skidanje ili oštećenje službenih pečata ili oznaka

Ko skine ili ošteti službeni pečat ili oznaku, zalepljenu od ovlašćenog lica, u cilju obezbeđivanja objekta ili prostora, ili ko otvara obezbeđene objekte ili ulazi u takvim prostorijama bez skidanja ili oštećenja pečata ili oznaka, ili otvori stvar na koju je postavljen takav pečat ili oznaka, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 407.
Oduzimanje ili uništenje službenih pečata ili spisa

Ko neovlašćeno oduzme, sakrije, uništi, ošteti ili na drugi način učini neupotrebljivim službeni pečat, registar, spis ili ispravu koji pripada ili se nalazi u posedu državnog organa ili drugog pravnog lica koje vrši javna ovlašćenja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 408.
Uništenje ili skrivanje arhivskog materijala

Ko neovlašćeno uništi, sakrije ili učini neupotrebljivim arhivski materijal ili iznese takav materijal iz zemlje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 409.
Lažno predstavljanje kao službeno lice

1. Ko se lažno predstavi kao službeno ili vojno lice bilo koje zemlje ili neovlašćeno nosi oznake službenog ili vojnog lica, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.

2. Ko se u nameri da pribavi imovinsku korist za sebe ili drugog ili u nameri da nanese štetu drugome lažno predstavi kao službeno ili vojno lice, ili ko u nameri da pribavi imovinsku korist za sebe ili drugog ili u nameri da nanese štetu drugome neovlašćeno nosi oznake službenog ili vojnog lica, ili preduzme neku radnju službenog ili vojnog lica, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 410.
Samovlašće

1. Ko samovlasno vrši pravo za koje veruje da mu pripada umesto da se obrati nadležnom organu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do šest (6) meseci.

2. Ko upotrebom sile ili ozbiljne pretnje vrši neko pravo za koje veruje da mu pripada, umesto da se obrati nadležnom organu, kazniće se kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
3. Ako krivično delo iz stava 2. ovog člana učini izvršilac delujući kao član grupe, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

Član 411.
Protivpravno pružanje pravne pomoći

1. Ko pruža pravnu pomoć bez ovlašćenja svog klijenta, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do dve (2) godine.
2. Ko pruža pravnu pomoć bez profesionalne kvalifikacije, bez licence ili na drugi način protivan zakonu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.
3. Ko vrši krivično delo iz stava 1. ili 2. ovog člana za novac, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.
4. Za potrebe ovog člana, izraz „pravna pomoć“ ima isto značenje koje je definisano u Zakonu o advokaturi.

Član 412.
Sprečavanje verskih obreda

1. Ko protivpravno spreči ili prekine održavanje verskog obreda, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno upotrebom sile ili ozbiljne pretnje, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od tri (3) meseca do tri (3) godine.

Član 413.
Skrnavljenje grobova ili leševa

1. Ko neovlašćeno prekopa, iskopa, kopa, razruši, ukloni, ošteti, uništi ili oskrnavi grob ili drugo mesto za sahranjivanje, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do jedne (1) godine.
2. Ko neovlašćeno iskopa, ošteti, uništi ili sakrije leš, deo leša ili pepeo pokojnika, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

GLAVA XXXIII
KORUPCIJA U SLUŽBI I KRIVIČNA DELA PROTIV SLUŽBENE DUŽNOSTI

Član 414.
Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja

1. Službeno lice koje koristeći se svojim položajem ili ovlašćenjima prekorači granice svojih ovlašćenja ili ne vrši svoju službenu dužnost, u nameri da pribavi neku korist za sebe ili drugog, ili u nameri da drugom nanese štetu, ili da učini ozbiljnu povredu nečijih prava, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
2. Službeno lice koji izvrši delo iz stava 1. ovog člana i stvarna korist ili šteta prelazi pet hiljada (5,000) evra, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do deset (10) godina.

3. Za potrebe ovog člana, zloupotreba službene dužnosti obuhvata ali se ne ograničava na sledeće:

- 3.1. namerno ili svesno kršenje zakona u vezi sa dužnostima ili zapošljavanjem službenika;
- 3.2. namerno neizvršavanje neke obavezne radnje propisane zakonom;
- 3.3. primanje poklona, naknade ili prednosti bilo kakve vrste na ime vršenja službenih radnji, osim ako je primanje poklona, naknade ili prednosti dozvoljeno zakonom;
- 3.4. zloupotreba vladine imovine, usluga ili osoblja, ili druge vredne stvari koja pripada vladi a koja mu je poverena na čuvanje ili data da je drži zbog njegovih dužnosti ili posla;
- 3.5. namerno podvrgavanje drugog šikaniranju ili hapšenju, zadržavanju, pretresanju, zaplenu, oduzimanje, proceni ili terećenju za koje zna da je protivpravno; ili
- 3.6. namerno zabranjivanje ili sprečavanje drugog u vršenju ili uživanju nekog zakonitog prava, privilegije, ovlašćenja ili imuniteta.

Član 415.

Zloupotreba i prevara u javnim nabavkama

1. Ko god svesno krši pravila javne nabavke tokom ponude za davanje ugovora javne nabavke, predstavljanjem lažne dokumentacije, tajnih protivzakonitih sporazuma ili preduzme neku drugu nezakonitu radnju sa ciljem obmane u proceduri javne nabavke i radi uticanja na odluku ugovornog autoriteta u proceduri javne nabavke, kažnjava se novčanom kaznom i zatvorom do 5 (pet) godina.
2. Odgovorna lica, ili bilo ko namerno i kršenjem procedura i pravila javne nabavke ne sprovodi obaveze koje proizilaze iz ugovora o javnim nabavkama, u cilju stvaranja koristi za sebe ili izazivajući štetu budžetu, ako karakteristike ostalih krivičnih dela nisu ispunjene, kažnjava se novčanom kaznom ili zatvorom do 5 (pet) godina.
3. Ako izvršioi krivičnih dela iz stavova 1. i 2. ovog člana stiču korist ili uzrokuju značajnu imovinsku štetu, u vrednostima iznad pet hiljada (5,000.00) evra, izvršilac se kažnjava novčanom kaznom i zatvorom od jedne (1) do osam (8) godina.
4. U slučaju proglašenja krivim izvršioca, sem kazne, sud izriče i zabranu učešća u procedurama za davanje ugovora u javnim nabavkama.

Član 416.

Zloupotreba službene informacije

1. Službeno lice koje zloupotrebi službenu informaciju u nameri da pribavi neku prednost ili korist za sebe ili drugog koja mu ne pripada, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.
2. Ako se zvanična informacija odnosi na neku radnju nabavke ili javnu aukciju, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od dve (2) do osam (8) godina.
3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari imovinsku korist ili nanese gubitak od preko pet hiljada (5,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.
4. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari dobitak ili gubitak od preko pedeset hiljada (50,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

5. Za potrebe ovog člana, izraz „službena informacija“ znači informaciju kojoj to lice ima pristup zbog svojih obaveza ili svog posla a koja nije dostupna javnosti.

Član 417. Sukob interesa

1. Službeno lice koje lično učestvuje u nekoj službenoj stvari u kojoj on ili ona je znala ili je razumno mogla da zna da on ili ona član njegove ili njene porodice ili neko sa njim povezano pravno lice, imaju finansijski interes, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako ta službena stvar jeste radnja nabavke ili javna aukcija, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do pet (5) godina.

3. Za potrebe ovog člana, izraz „učestvuje“ znači vršenje službene vlasti u vidu donošenja odluke, odobravanja, neodobravanja, preporuka, davanja saveta, vođenja istrage, nadgledanja, upravljanja, likvidacija, isplata ili drugog načina vršenja neprimerenog uticaja u nekoj službenoj stvari.

4. Za potrebe ovog člana, izraz „službena stvar“ znači sudski ili drugi službeni postupak; prijava, zahtev za odlučivanje ili drugo službeno razmatranje; ugovor ili potraživanje; javna aukcija ili druga radnja nabavke; ili neka druga stvar koja zadire u finansijske ili lične interese službenog lica, njegovih ili njenih članova porodice ili bilo kojeg pravnog lica.

5. Za potrebe ovog člana, izraz „sa njim povezano pravno lice“ znači pravno lice u kojem službeno lice ili član porodice ima postojeći ili budući finansijski odnos, uključujući ugovorne ili radne odnose ili finansijsku korist bilo koje vrste.

6. Za potrebe ovog člana, izraz „član porodice“ znači supružnika, roditelja, usvojitelja usvojeno dete, braću i sestre, unučad, tetke, strine, ujne, bratanice i bratance, sestriće i sestričine i pastorku, maćehe i očuhe, polubraću i polusestre, krvni srodnik koji živi u istom domu ili lice sa kojim izvršilac živi u vanbračnoj zajednici.

Član 418. Pronevera tokom vršenja dužnosti

1. Službeno lice koje, u nameri da sebi ili drugom protivpravno pribavi imovinsku korist, prisvoji imovinu koja mu je poverena na čuvanje zbog dužnosti ili položaja koji obavlja, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari imovinsku korist ili gubitak od preko pet hiljada (5,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari imovinsku korist ili gubitak od preko pedeset hiljada (50,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 419. Prevara tokom vršenja dužnosti

1. Službeno lice koje, u nameri da sebi ili drugom protivpravno pribavi imovinsku korist, ostvaruje, upotrebljava ili podnese lažan izveštaj o stanju na računu ili na neki drugi način dovede u zabludu ovlašćeno lice da izvrši protivpravnu isplatu novca ili prenos imovine ili ostalih prava, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Svako ko, u cilju izvršenja, prikrivanja ili maskiranja krivičnog dela prema članovima 309., 310., 421., 422., 423. ili 424. ovog zakonika, stvara ili koristi račun ili drugi računovodstveni dokument ili zapis koji sadrži lažne ili pogrešne informacije ili odustane od registracije plaćanja, kažnjava se novčanom kaznom i zatvorom od jedne (1) do osam (8) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari imovinsku korist ili gubitak od preko pet hiljada (5,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari imovinsku korist ili gubitak od preko pedeset hiljada (50,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

Član 420.

Neovlašćeno korišćenje imovine

Ko neovlašćeno koristi novac, hartije od vrednosti ili drugu pokretnu imovinu koja mu je poverena u službi ili uopšte na radnom mestu, ili kojoj može da pristupi zbog svoje službe ili posla, ili ko preda takvu imovinu drugom licu na neovlašćenu upotrebu, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

Član 421.

Uzimanje mita

1. Službeno lice, strano službeno lice ili strani javni zvaničnik koje neposredno ili posredno zatraži ili primi neki poklon ili drugu korist za sebe ili drugog, ili koje prihvati ponudu ili obećanje takvog poklona ili koristi zato da to službeno lice, strano službeno lice ili strani javni zvaničnik zauzvrat nešto uradi ili propusti da uradi u skladu sa svojim službenim dužnostima, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Službeno lice, strano službeno lice ili strani javni zvaničnik koje neposredno ili posredno zatraži ili primi neki poklon ili drugu korist za sebe ili drugog, ili koje prihvati ponudu ili obećanje takvog poklona ili koristi zato da to službeno lice, strano službeno lice ili strani javni zvaničnik zauzvrat nešto uradi ili propusti da uradi protivno svojim službenim dužnostima, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

3. Kad krivično delo iz stava 1. ovog člana dovede od ostvarivanja imovinske koristi od preko petnaest (15,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od pet (5) do petnaest (15) godina.

Član 421.

Davanje mita

1. Ko neposredno ili posredno obeća, ponudi ili daje neki poklon ili drugu korist službenom licu zato da ono zauzvrat nešto uradi ili propusti da uradi za njega ili nju ili neko drugo lice u skladu sa svojim službenim dužnostima, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do pet (5) godina.

2. Ko neposredno ili posredno obeća, ponudi ili daje neki poklon ili drugu korist službenom licu zato da ono zauzvrat nešto uradi ili propusti da uradi za njega ili nju ili neko drugo lice protivno svojim službenim dužnostima, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari korist od preko petnaest (15,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

4. Ako je izvršilac krivičnog dela iz stava 1. ili 2. ovog člana dao mito na zahtev službenog ili odgovornog lica i prijavio delo pre početka zvanične istrage ili pre nego što je saznao da je zvanična istraga pokrenuta za delo, sud ga može osloboditi od kazne.

Član 423.

Davanje mita stranom javnom službeniku ili stranim javnim službenim licima

1. Ko neposredno ili posredno obeća, ponudi ili daje neki poklon ili drugu korist stranom javnom zvaničniku ili stranom javnom službeniku zato da zauzvrat nešto uradi ili propusti da uradi za njega ili nju ili neko drugo lice u skladu sa svojim službenim dužnostima, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Ko neposredno ili posredno obeća, ponudi ili daje neki poklon ili drugu korist stranom javnom zvaničniku ili stranom javnom službeniku ili drugom licu, zato da zauzvrat nešto uradi ili propusti da uradi za njega ili nju ili neko drugo lice protivno svojim službenim dužnostima, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

3. Ako krivično delo iz stava 1. ovog člana ostvari korist od preko petnaest (15,000) evra, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od tri (3) do dvanaest (12) godina.

4. Poklon ili korist primljeni ili ponuđeni suprotno ovom članu, biće oduzeti.

Član 424.

Vršenje uticaja

1. Ko neposredno ili posredno zatraži ili primi neki poklon ili drugu korist za sebe ili drugog, ili prihvati ponudu ili obećanje takvog poklona ili koristi sa tvrdnjom da je on ili ona u stanju zato vršiti neprimeren uticaj na donošenje odluke od strane službenog lica ili stranog javnog službenika ili stranog službenog lica, nezavisno od toga da li je uticaj izvršen, odnosno nezavisno od toga da li je pretpostavljeni uticaj doveo do željenog rezultata, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do osam (8) godina.

2. Ko neposredno ili posredno obeća, ponudi ili daje neki poklon ili drugu korist drugome zato da to lice zauzvrat izvrši neprikladan uticaj na donošenje odluke od strane službenog lica, stranog javnog službenika ili stranog službenog lica, nezavisno od toga da li je uticaj izvršen, odnosno nezavisno od toga da li je pretpostavljeni uticaj doveo do željenog rezultata, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do osam (8) godina.

3. Poklon ili korist primljeni ili ponuđeni suprotno ovom članu, biće oduzeti.

Član 425.

Donošenje nezakonitih sudskih odluka

Sudija koji u nameri da za sebe ili drugog protivpravno pribavi bilo kakvu korist ili da nanese štetu drugom licu donese nezakonitu odluku, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 426.

Odavanje službene tajne

1. Službeno lice koje drugom neovlašćeno saopšti, prosledi ili na neki drugi način učini dostupnom informaciju koja je službena tajna, ili pribavi takvu informaciju u nameri da je prenese nekom neovlašćenom licu, kazniće se zatvorom u trajanju od šest (6) meseci do tri (3) godine.

2. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno zarad lične koristi ili u nameri objavljivanja

ili korišćenja informacije izvan Republike Kosovo, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju od jedne (1) do deset (10) godina.

3. Ako je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno iz nehata, izvršilac će se kazniti novčanom kaznom ili kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

4. Odredbe ovog člana primenjuju se na lice koje oda službenu tajnu iako mu je prestao status službenog lica.

5. Za potrebe ovog člana, izraz „službena tajna“ označava informaciju ili ispravu koji su proglašeni za službenu tajnu zakonom ili drugim propisom ili odlukom nadležnog organa donetom na osnovu zakona, i čije je odavanje izazvalo ili bi moglo da izazove štetne posledice. Međutim, sledeće informacije ne smatraju se službenom tajnom:

5.1. informacije ili isprave koje su usmerene na ozbiljna kršenja osnovnih ljudskih prava ili one čije bi neotkrivanje moglo da ugrozi ustavni poredak ili bezbednost Republike Kosovo; ili

5.2. informacije i isprave čiji je cilj skrivanje izvršioca krivičnog dela za koje se može izreći kazna zatvora od najmanje pet (5) godina.

Član 427.

Falsifikovanje službenog dokumenta

1. Službeno lice koje u službenu ispravu, registar ili službene spise unese lažne podatke ili ne unese potrebne podatke, ili svojim potpisom ili službenim pečatom overi službenu ispravu, registar ili službene spise koji sadrže lažne podatke, ili omogući da se sačini takva isprava, registar ili spisi sa lažnim sadržajem, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

2. Službeno lice koje u obavljanju svojih poslovnih aktivnosti koristi lažnu službenu ispravu, lažni registar ili lažne službene spise kao da su istiniti, ili koje uništi, sakrije, ošteti ili na drugi način učini neupotrebljivim službenu ispravu, registar ili službene spise, kazniće se kaznom iz stava 1. ovog člana.

Član 428.

Protivzakonito inkasiranje ili isplata

1. Službeno lice koje naplati od drugog nešto što to lice nije dužno da plati, ili naplati više nego što je to lice dužno da plati, ili koje pri isplati ili isporuci plati ili isporuči manje nego što treba, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

2. Ako vrednost isplate ili isporuke iz stava 1. ovog člana prelazi petnaest (15,000) evra, izvršilac će se kazniti kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine.

3. Pokušaj izvršenja krivičnog dela iz stava 1. ovog člana je kažnjiv.

Član 429.

Protivzakonito prisvajanje imovine u toku pretresa ili izvršenja sudske odluke

Službeno lice koje u toku pretresa objekata ili lica, ili u toku izvršenja sudske odluke uzme pokretnu imovinu u nameri da pribavi imovinsku korist za sebe ili drugog, kazniće se kaznom zatvora u trajanju od šest (6) meseci do pet (5) godina.

Član 430.**Neprijavljivanje ili lažno prijavljivanje imovine, prihoda, poklona, druge materijalne dobiti ili finansijskih obaveza**

1. Svako lice koje je prema zakonu obavezno da prijavi imovinu, prihode, poklone, drugu materijalnu dobit ili finansijske obaveze, a to ne uradi, kazniće se novčanom kaznom i kaznom zatvora u trajanju do tri (3) godine. Smatraće se da je krivično delo iz stava 1. ovog člana izvršeno kad prijava ne bude podneta u roku predviđenom za podnošenje prijave.
2. Svako lice koje je prema zakonu obavezno da prijavi imovinu, prihode, poklone, drugu materijalnu dobit ili finansijske obaveze i koje falsifikuje ili ne priloži tražene podatke u prijavi, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora od šest (6) meseci do pet (5) godina. Novčane kazne izrečene shodno ovom članu mogu biti dnevne i mogu da se izriču sve dok izvršilac ne ispoštuje konačni nalog, rešenje, odluku ili presudu koja je predmet mere.
3. Neprijavljena vrednost imovine, prihoda ili druge imovinske dobiti, koja je nezakonito stečena, biće oduzeta.

**GLAVA XXXIV
PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE****Član 431.****Kontinuitet krivičnih sankcija**

Sve krivične kazne za dela koja su i prema ovom zakoniku i dalje kažnjiva i za dela za koja je izrečena osuda postala pravosnažna pre stupanja na snazi ovog zakonika, nastaviće se u istom trajanju i u istoj visini.

Član 432.**Usklađivanje odredaba koje nisu u skladu sa ovom zakonikom**

Odredbe o krivičnim delima koje nisu u skladu sa ovim Zakonikom, uskladiće se u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakonika.

Član 433.**Stavljanje van snage zakonskih akata**

Stupanjem na snagu ovog zakonika prestaje da važi Krivični zakonik br. 04/L-082 Republike Kosova izmenjen i dopunjen Zakonom br. 04/L-129 i Zakonom br. 04/L-273.

Član 434.**Stupanje na snagu**

Krivični zakonik Republike Kosovo stupa na snagu tri (3) meseca nakon objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo.

**Zakonik br. 06/L-074
23. novembra 2018. godine**

Proglašeno Ukazom Br. DL-065-2018, dana 13.12.2018, od strane Predsednika Republike Kosova Hashim Thaçi.

